



Uniwersytet  
**Pomorski**  
w Słupsku

Załącznik nr 2

do uchwały nr 747/2025

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej

z dnia 18 września 2025 r.



**Ocena programowa**

**Profil praktyczny**

**Raport samooceny**

---

**Uniwersytet Pomorski w Słupsku**  
**ul. Arciszewskiego 22a, 76-200 Słupsk**

Link do uczelnianej strony internetowej, na której dokument ten został opublikowany:

<https://www.upsl.edu.pl/ksztalcenie/ocena-i-monitorowanie-jakosci-ksztalcenia2/akredytacje>

**Nazwa ocenianego kierunku studiów:** Geografia

1. Poziom/y studiów: studia pierwszego stopnia (SPS) i studia drugiego stopnia (SDS)
2. Forma/y studiów: stacjonarne i niestacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek<sup>1</sup>

.....

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

| Nazwa dyscypliny wiodącej  | Punkty ECTS |    |
|----------------------------|-------------|----|
|                            | liczba      | %  |
| Nauki o Ziemi i Środowisku | 133         | 74 |

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

| L.p. | Nazwa dyscypliny                                          | Punkty ECTS |    |
|------|-----------------------------------------------------------|-------------|----|
|      |                                                           | liczba      | %  |
| 1.   | Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna | 47          | 26 |

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

☒ TAK ☐ NIE

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

- ☒ nauczyciel przedmiotu **Geografia** .<sup>2</sup>
- ☐ nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych .....<sup>2</sup>
- ☐ nauczyciel praktycznej nauki zawodu .....<sup>2</sup>
- ☐ nauczyciel prowadzący zajęcia .....<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MEiN dnia 11 października 2022 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2022 poz. 2202).

<sup>2</sup> Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

- ☐ nauczyciel psycholog
- ☐ nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej
- ☐ nauczyciel pedagog specjalny
- ☐ nauczyciel logopeda
- ☐ nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka

## Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

### 1. Wykaz kierunkowych efektów uczenia się dla kierunku geografia studia I stopnia

| Symbol kierunkowego o efektu uczenia się | Opis kierunkowych efektów uczenia się dla programu studiów                                                                                                                                                                                                                     | Przypisanie do dyscypliny/ dyscyplin naukowych (%) |    |    |
|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|----|----|
| WIEDZA (zna i rozumie:)                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                | D1                                                 | D2 | D3 |
| K1_W01                                   | rozumie istotę i specyfikę geograficznego ujęcia rzeczywistości, historię rozwoju geografii i jej powiązanie z innymi dyscyplinami naukowymi, zna jej strukturę wewnętrzną, przedmiot badań i miejsce w systemie nauk                                                          | 60                                                 | 40 |    |
| K1_W02                                   | wymienia kluczowe pojęcia geografii, zna koncepcje dotyczące zróżnicowania terytorialnego i rozmieszczenia zjawisk na powierzchni Ziemi, dostrzega możliwości zastosowania wiedzy geograficznej w życiu społeczno – gospodarczym z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju | 70                                                 | 30 |    |
| K1_W03                                   | wyjaśnia genezę zjawisk występujących w środowisku, identyfikuje skutki działania praw przyrody oraz wykorzystywania ich w działalności człowieka, w oparciu o prawa fizyki i chemii                                                                                           | 100                                                | 0  |    |
| K1_W04                                   | definiuje podstawowe pojęcia i procesy ekonomiczne i socjologiczne oraz rozumie wpływ procesów społeczno – ekonomicznych na zróżnicowanie poziomu rozwoju i warunków życia ludności oraz skalę i efektywność działalności gospodarczej                                         | 10                                                 | 90 |    |
| K1_W05                                   | opisuje i wyjaśnia w oparciu o znajomość procesów geologicznych i morfogenetycznych zróżnicowanie powierzchni Ziemi oraz określa wpływ zjawisk geologicznych i procesów rzeźbotwórczych na działalność gospodarczą człowieka                                                   | 90                                                 | 10 |    |
| K1_W06                                   | wymienia podstawowe cechy przestrzennego rozkładu elementów meteorologicznych, opisuje procesy klimatotwórcze i interpretuje je w oparciu o wiedzę astronomiczną, geograficzną i fizyczną                                                                                      | 100                                                | 0  |    |
| K1_W07                                   | charakteryzuje obieg wody w przyrodzie i elementy bilansu wodnego oraz ocenia wpływ zjawisk ekstremalnych na działalność człowieka                                                                                                                                             | 90                                                 | 10 |    |
| K1_W08                                   | wymienia i charakteryzuje właściwości fizyczne gleb, układ poziomów genetycznych i na tej podstawie podaje przykłady najważniejszych typów gleb Polski i Świata                                                                                                                | 100                                                | 0  |    |
| K1_W09                                   | opisuje i klasyfikuje przejawy degradacji przyrody, wskazuje instrumenty jej ochrony i ocenia skuteczność ich działania, ocenia wpływ działalności człowieka na środowisko                                                                                                     | 70                                                 | 30 |    |
| K1_W10                                   | analizuje zróżnicowanie świata pod względem rozmieszczenia, struktur i dynamiki ludności oraz potrafi powiązać cechy demograficzne państw i regionów z ich sytuacją gospodarczą i uwarunkowaniami politycznymi i kulturowymi                                                   | 10                                                 | 90 |    |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |      |    |  |
|--------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|----|--|
| K1_U11                         | wyszukuje, weryfikuje oraz interpretuje geograficzne źródła literaturowe i bazy danych dostępne w zarówno w języku polskim jak i językach obcych                                                                                                                                                                     | 50   | 50 |  |
| K1_W12                         | opisuje główne sposoby użytkowania ziemi i pozyskiwania środków egzystencji w poszczególnych regionach świata oraz potrafi wyjaśnić ich różnorodność w oparciu o znajomość warunków naturalnych                                                                                                                      | 60   | 40 |  |
| K1_W13                         | określa rozmieszczenie i analizuje strukturę przemysłu na świecie, przedstawia rolę przemysłu zaawansowanej technologii oraz usług w rozwoju społeczeństwa informacyjnego                                                                                                                                            | 20   | 80 |  |
| K1_W14                         | wymienia uwarunkowania ekonomiczne i podstawy prawne gospodarki przestrzennej, wyjaśnia ich znaczenie z punktu widzenia problemów zagospodarowania przestrzennego, w tym także dla planowania przestrzennego                                                                                                         | 30   | 70 |  |
| K1_W15                         | charakteryzuje podstawowe zasady dotyczące funkcjonowania gospodarki w skali lokalnej i regionalnej oraz zasady prowadzenia działalności gospodarczej                                                                                                                                                                | 20   | 80 |  |
| K1_W16                         | opisuje podstawy teoretyczne technik pozyskiwania danych geograficznych, w tym teledetekcji                                                                                                                                                                                                                          | 80   | 20 |  |
| K1_W17                         | zna elementy analizy matematycznej, podstawowe funkcje elementarne oraz równania i ich układy                                                                                                                                                                                                                        | 100* | 0  |  |
| K1_W18                         | zna podstawową terminologię w języku obcym właściwą dla kierunku geografia umożliwiającą komunikację w środowisku zawodowym                                                                                                                                                                                          | 100* | 0  |  |
| K1_W19                         | definiuje podstawowe zasady bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii                                                                                                                                                                                                                                            | 100* | 0  |  |
| K1_W20                         | opisuje i wyjaśnia podstawowe pojęcia z zakresu ochrony własności intelektualnej oraz prawa autorskiego, potrafi korzystać z zasobów informacji patentowej                                                                                                                                                           | 100* | 0  |  |
| <b>UMIEJĘTNOŚCI (potrafi:)</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |      |    |  |
| K1_U01                         | posługuje się specjalistycznym oprogramowaniem komputerowym w celu analizowania i wartościowania informacji, organizowania i analizy danych, sporządzania raportów i prezentacji wyników badań                                                                                                                       | 100* | 0  |  |
| K1_U02                         | organizuje i przeprowadza obserwacje i pomiary terenowe i laboratoryjne wykorzystując w prawidłowy sposób sprzęt badawczy właściwy dla nauk geograficznych, dokumentuje oraz interpretuje zebrane dane środowiskowe                                                                                                  | 100  | 0  |  |
| K1_U03                         | klasyfikuje i interpretuje różnorodne źródła danych geograficznych (m.in. tekstowe materiały źródłowe, mapy kartograficzne i specjalistyczne w różnych skalach, zdjęcia satelitarne, lotnicze, skaningowe, przekroje geologiczne), prezentuje uzyskane dane dobierając odpowiednie metody kartograficzne i graficzne | 60   | 40 |  |
| K1_U04                         | korzysta z Systemów Informacji Geograficznej (GIS) oraz teledetekcji satelitarnej do tworzenia baz danych o środowisku, szczegółowych map tematycznych, zestawień tabelarycznych i innych opracowań                                                                                                                  | 80   | 20 |  |
| K1_U05                         | identyfikuje i wdraża zasady zrównoważonego rozwoju i racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego na potrzeby praktycznej działalności społeczno – gospodarczej                                                                                                                                     | 70   | 30 |  |
| K1_U06                         | stosuje różne techniki i technologie wykorzystywane w praktycznej działalności społeczno-gospodarczej w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego                                                                                                                                                                   | 90   | 10 |  |
| K1_U07                         | posługuje się metodami matematycznymi i statystycznymi do opisu zjawisk zachodzących w przestrzeni geograficznej i analizy danych                                                                                                                                                                                    | 100  | 0  |  |
| K1_U08                         | formułuje problemy badawcze, stawia i weryfikuje hipotezy oraz przeprowadza zadania badawcze pod kierunkiem opiekuna naukowego                                                                                                                                                                                       | 50   | 50 |  |

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |     |  |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|--|
| K1_U09 | dyskutuje na temat znaczenia osiągnięć naukowych z punktu widzenia rozwoju regionalnego i lokalnego oraz dowodzi roli kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym w warunkach budowy gospodarki opartej na wiedzy                                                                              | 50  | 50  |  |
| K1_U10 | planuje i przeprowadza badania społeczne w oparciu o kwestionariusz                                                                                                                                                                                                                          | 0   | 100 |  |
| K1_U11 | wyszukuje, weryfikuje oraz interpretuje geograficzne źródła literaturowe i bazy danych dostępne w zarówno w języku polskim jak i językach obcych                                                                                                                                             | 50  | 50  |  |
| K1_U12 | posługuje się instrumentami prawnymi – ekonomicznymi w tworzeniu dokumentacji dotyczącej ochrony środowiska w działalności społeczno-gospodarczej na szczeblu lokalnym i regionalnym                                                                                                         | 40  | 60  |  |
| K1_U13 | Dokonuje prawidłowej selekcji i klasyfikacji czynników lokalizacji działalności gospodarczej, przyczyny i skutki relokacji przemysłu wnioskuje na temat roli sektora usług w rozwoju w różnych skalach przestrzennych                                                                        | 20  | 80  |  |
| K1_U14 | porównuje i analizuje procesy i zjawiska społeczne i demograficzne w skali regionalnej i globalnej                                                                                                                                                                                           | 20  | 90  |  |
| K1_U15 | dokonuje analizy przyczyn konfliktów społecznych oraz przewiduje ich polityczne, ekonomiczne i demograficzne następstwa                                                                                                                                                                      | 20  | 80  |  |
| K1_U16 | wyjaśnia przyczyny zróżnicowania warunków naturalnych i zjawisk społeczno-kulturowych, zwłaszcza ekonomicznych w wybranych regionach                                                                                                                                                         | 70  | 30  |  |
| K1_U17 | dokonuje szczegółowej analizy uwarunkowań rozwoju wybranej miejscowości/gminy wynikającej z cech środowiska geograficznego oraz zjawisk społeczno – ekonomicznych                                                                                                                            | 75  | 25  |  |
| K1_U18 | organizuje i pozyskuje samodzielnie w sposób ukierunkowany wiedzę w zakresie wybranej ścieżki kształcenia, potrafi integrować dane z wielu dyscyplin naukowych                                                                                                                               | 70  | 30  |  |
| K1_U19 | dyskutuje i odpowiednio argumentuje posługując się językiem naukowym właściwym dla nauk geograficznych                                                                                                                                                                                       | 50  | 50  |  |
| K1_U20 | ma umiejętności językowe w zakresie dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku oraz dyscypliny geografia społeczno – ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, właściwych dla kierunku geografia, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego | 100 | 0   |  |
| K1_U21 | opracowuje wybrany problem geograficzny w języku polskim i języku obcym w określonej konwencji metodologicznej, z odpowiednią dokumentacją, a także przedstawia wyniki badań w postaci opracowania naukowego i prezentacji ustnej                                                            | 80  | 20  |  |
| K1_U22 | dokonuje oceny wzajemnych współzależności między biofizycznymi a społeczno-kulturowymi składnikami powłoki krajobrazowej Ziemi oraz wyjaśnia genezę i skutki globalnych procesów przyrodniczych, społecznych i gospodarczych                                                                 | 75  | 25  |  |
| K1_U23 | ocenia wpływ procesów globalizacji i integracji gospodarczej na rozwój lokalny i regionalny, wyjaśnia w oparciu o znajomość warunków naturalnych, wiedzę ekonomiczną i demograficzną, zróżnicowanie świata pod względem politycznym i gospodarczym                                           | 50  | 50  |  |
| K1_U24 | klasyfikuje poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego i geografii ekonomicznej Polski do określenia relacji między człowiekiem a środowiskiem w różnej skali przestrzennej                                                                                                           | 80  | 20  |  |
| K1_U25 | dokonuje oceny i podsumowuje przemiany społeczno-gospodarcze w Polsce, jej gospodarczą i polityczną pozycję w Europie w kontekście procesów integracji europejskiej i globalizacji                                                                                                           | 20  | 80  |  |

|                                               |                                                                                                                                                                                                              |      |    |  |
|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|----|--|
| K1_U26                                        | operuje elementami statystyki opisowej i matematycznej w zakresie analizy i wnioskowania na temat różnorodnych zjawisk geograficznych                                                                        | 100* | 0  |  |
| <b>KOMPETENCJE SPOŁECZNE (jest gotów do:)</b> |                                                                                                                                                                                                              |      |    |  |
| K1_K01                                        | jest zorientowany na podnoszenie kompetencji zawodowych i osobistych oraz samodzielne aktualizowanie i poszerzanie wiedzy geograficznej                                                                      | 100  | 0  |  |
| K1_K02                                        | ma świadomość konieczności samokształcenia w języku obcym                                                                                                                                                    | 100  | 0  |  |
| K1_K03                                        | docenia wartość badań naukowych z punktu widzenia rozwoju cywilizacji, precyzję języka nauki oraz skuteczność jej metod i narzędzi, a także wykazuje gotowość do praktycznego zastosowania dokonań naukowych | 100  | 0  |  |
| K1_K04                                        | zna ograniczenia własnej wiedzy i rozumie potrzebę dalszego kształcenia                                                                                                                                      | 100  | 0  |  |
| K1_K05                                        | wykazuje odpowiedzialność za powierzany sprzęt oraz realizację podjętych zadań                                                                                                                               | 100  | 0  |  |
| K1_K06                                        | wykazuje odpowiedzialność za bezpieczeństwo pracy własnej oraz współpracowników                                                                                                                              | 100  | 0  |  |
| K1_K07                                        | potrafi samodzielnie i właściwie dla poziomu kształcenia formułować opinie na temat podstawowych problemów geograficznych                                                                                    | 50   | 50 |  |
| K1_K08                                        | pracuje zespołowo, rozumie konieczność systematycznej pracy nad projektami, które mają długofalowy charakter                                                                                                 | 100  | 0  |  |
| K1_K09                                        | rozumie i docenia znaczenie uczciwości intelektualnej w działaniach własnych i innych osób, postępuje etycznie                                                                                               | 100  | 0  |  |
| K1_K10                                        | planuje swoją ścieżkę rozwoju, potrafi działać w sposób kreatywny i przedsiębiorczy                                                                                                                          | 100  | 0  |  |

**Przyporządkowanie efektów kierunkowych do Standardu kształcenia nauczycieli – dla studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela kierunku geografia studia I stopnia**

| Symbol efektu uczenia się      | Opis efektów uczenia się dla ścieżki kształcenia nauczycielskiego                                                                    | Efekty szczegółowe                                                                           |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>WIEDZA (zna i rozumie:)</b> |                                                                                                                                      |                                                                                              |
| SN1_W01                        | podstawy filozofii wychowania i aksjologii pedagogicznej, specyfikę głównych środowisk wychowawczych i procesów w nich zachodzących; | B2.W3<br>C.W2<br>D.1.W1                                                                      |
| SN1_W02                        | klasyczne i współczesne teorie rozwoju człowieka, wychowania, uczenia się i nauczania lub kształcenia oraz ich wartości aplikacyjne; | B1.W1<br>B1.W2<br>B1.W4<br>B2.W3<br>C.W1<br>C.W2<br>C.W3<br>C.W4<br>C.W6<br>D.1.W2<br>D.1.W4 |
| SN1_W03                        | rolę nauczyciela lub wychowawcy w modelowaniu postaw i zachowań uczniów;                                                             | B2.W2<br>B2.W3<br>B2.W4<br>B2.W7<br>D.1.W4.<br>D.1.W15                                       |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                    |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| SN1_W04                        | normy, procedury i dobre praktyki stosowane w działalności pedagogicznej (wychowanie przedszkolne, nauczanie w szkołach podstawowych i średnich ogólnokształcących, technikach i szkołach branżowych, szkołach specjalnych i oddziałach specjalnych oraz integracyjnych, w różnego typu ośrodkach wychowawczych oraz kształceniu ustawicznym); | B2.W7<br>B3.W1<br>B3.W2<br>B3.W3<br>D.1.W.6<br>D.1.W14<br>D.2.W3                                   |
| SN1_W05                        | zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych uczniów i wynikające z nich zadania szkoły dotyczące dostosowania organizacji procesu kształcenia i wychowania;                                                                                                                                                                                             | C.W5<br>C.W7<br>D.1.W7<br>D.1.W10                                                                  |
| SN1_W06                        | strukturę i funkcje systemu oświaty – cele, podstawy prawne, organizację i funkcjonowanie instytucji edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych, a także alternatywne formy edukacji;                                                                                                                                                          | B2.W1<br>D.1.W8<br>D.2.W2                                                                          |
| SN1_W07                        | podstawy prawne systemu oświaty niezbędne do prawidłowego realizowania prowadzonych działań edukacyjnych;                                                                                                                                                                                                                                      | B2.W1<br>D.1.W10<br>D.1.W11<br>D.2.W1                                                              |
| SN1_W08                        | prawa dziecka i osoby z niepełnosprawnością;                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | B2.W4<br>D.1.W13                                                                                   |
| SN1_W09                        | zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w instytucjach edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych oraz odpowiedzialności prawnej nauczyciela w tym zakresie, a także zasady udzielania pierwszej pomocy;                                                                                                                                         | B3.W3<br>PP.W1<br>PP.W2<br>PP.W3<br>PP.W4<br>PP.W5<br>D.1.W13                                      |
| SN1_W10                        | podstawy funkcjonowania i patologie aparatu mowy, zasady emisji głosu, podstawy funkcjonowania narządu wzroku i równowagi;                                                                                                                                                                                                                     | C.W7<br>D.1.W6                                                                                     |
| SN1_W11                        | treści nauczania i typowe trudności uczniów związane z ich opanowaniem;                                                                                                                                                                                                                                                                        | C.W3<br>D.1.W6<br>D.1.W10                                                                          |
| SN1_W12                        | metody nauczania i doboru efektywnych środków dydaktycznych, w tym zasobów internetowych, wspomagających nauczanie przedmiotu lub prowadzenie zajęć, z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów.                                                                                                                             | C.W3<br>C.W4<br>C.W6<br>D.1.W8<br>D.1.W9<br>D.1.W3<br>D.1.W5<br>D.1.W12                            |
| <b>UMIEJĘTNOŚCI (potrafi:)</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                    |
| SN1_U01                        | obserwować sytuacje i zdarzenia pedagogiczne, analizować je z wykorzystaniem wiedzy pedagogiczno-psychologicznej oraz proponować rozwiązania problemów;                                                                                                                                                                                        | B1.U1<br>B1.U2<br>B2.U3<br>B2.U5<br>B3.U1<br>B3.U2<br>B3.U3<br>B3.U4<br>B3.U6<br>D.1.U.1<br>D.2.U1 |
| SN1_U02                        | adekwatnie dobierać, tworzyć i dostosowywać do zróżnicowanych potrzeb uczniów materiały i środki, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, oraz metody pracy w celu samodzielnego projektowania i                                                                                                                              | B2.U5<br>B3.U5<br>C.U1<br>C.U3                                                                     |

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                     |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
|         | efektywnego realizowania działań pedagogicznych, dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;                                                                                                                                                                     | C.U4<br>D.1.U4<br>D.1.U7<br>D.2.U2                  |
| SN1_U03 | rozpoznawać potrzeby, możliwości i uzdolnienia uczniów oraz projektować i prowadzić działania wspierające integralny rozwój uczniów, ich aktywność i uczestnictwo w procesie kształcenia i wychowania oraz w życiu społecznym;                                    | C.U1<br>C.U3<br>C.U5<br>D.1.U6<br>D.1.U11<br>D.1.U3 |
| SN1_U04 | projektować i realizować programy nauczania z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów;                                                                                                                                                         | C.U2<br>D.1.U2<br>D.1.U4<br>D.2.U2                  |
| SN1_U05 | projektować i realizować programy wychowawczo-profilaktyczne w zakresie treści i działań wychowawczych i profilaktycznych skierowanych do uczniów, ich rodziców lub opiekunów i nauczycieli;                                                                      | B2.U4<br>B2.U5<br>B3.U5<br>D.1.U6                   |
| SN1_U06 | tworzyć sytuacje wychowawczo-dydaktyczne motywujące uczniów do nauki i pracy nad sobą, analizować ich skuteczność oraz modyfikować działania w celu uzyskania pożądanych efektów wychowania i kształcenia;                                                        | C.U3<br>D.1.U5<br>D.1.U7<br>D.2.U3                  |
| SN1_U07 | podejmować pracę z uczniami rozbudzającą ich zainteresowania i rozwijającą ich uzdolnienia, właściwie dobierać treści nauczania, zadania i formy pracy w ramach samokształcenia oraz promować osiągnięcia uczniów;                                                | B2.U7<br>C.U5<br>D.1.U4<br>D.1.U5<br>D.1.U3         |
| SN2_U08 | rozwijać kreatywność i umiejętność samodzielnego, krytycznego myślenia uczniów;                                                                                                                                                                                   | D.1.U5                                              |
| SN1_U09 | skutecznie animować i monitorować realizację zespołowych działań edukacyjnych uczniów;                                                                                                                                                                            | C.U3<br>D.1.U7                                      |
| SN1_U10 | wykorzystywać proces oceniania i udzielania informacji zwrotnych do stymulowania uczniów w ich pracy nad własnym rozwojem;                                                                                                                                        | C.U6<br>B2.U7<br>D.1.U7<br>D.1.U9<br>D.1.U10        |
| SN1_U11 | monitorować postępy uczniów, ich aktywność i uczestnictwo w życiu społecznym szkoły;                                                                                                                                                                              | C.U6<br>D.1.U6<br>D.1.U9<br>D.1.U8                  |
| SN1_U12 | pracować z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z dziećmi z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z doświadczeniem migracyjnym, pochodzącymi ze środowisk zróżnicowanych pod względem kulturowym lub z ograniczoną znajomością języka polskiego; | C.U1<br>D.1.U4<br>D.1.U7<br>D.2.U3                  |
| SN1_U13 | odpowiedzialnie organizować pracę szkolną oraz pozaszkolną ucznia, z poszanowaniem jego prawa do odpoczynku;                                                                                                                                                      | C.U3<br>D.1.U5<br>D.1.U6                            |
| SN1_U14 | skutecznie realizować działania wspomagające uczniów w świadomym i odpowiedzialnym podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych;                                                                                                                                | B2.U7<br>D.1.U6<br>D.1.U11                          |
| SN1_U15 | poprawnie posługiwać się językiem polskim i poprawnie oraz adekwatnie do wieku uczniów posługiwać się terminologią przedmiotu;                                                                                                                                    | C.U8<br>D.1.U4                                      |
| SN1_U16 | posługiwać się aparatem mowy zgodnie z zasadami emisji głosu;                                                                                                                                                                                                     | C.U7<br>D.1.U4                                      |
| SN1_U17 | udzielać pierwszej pomocy;                                                                                                                                                                                                                                        | B2.U5<br>PP.U1                                      |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                 |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
|                                               |                                                                                                                                                                                                                            | PP.U2<br>PP.U3<br>D.1.U6                                        |
| SN1_U18                                       | samodzielne rozwijać wiedzę i umiejętności pedagogiczne z wykorzystaniem różnych źródeł, w tym obcojęzycznych, i technologii.                                                                                              | B2.U2<br>D.1.U7                                                 |
| <b>KOMPETENCJE SPOŁECZNE (jest gotów do:)</b> |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                 |
| SN1_K01                                       | posługiwania się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej, kierując się szacunkiem dla każdego człowieka;                                                                                       | B2.K1<br>C.K2<br>D.1.K6.<br>D.1.K4.                             |
| SN1_K02                                       | budowania relacji opartej na wzajemnym zaufaniu między wszystkimi podmiotami procesu wychowania i kształcenia, w tym rodzicami lub opiekunami ucznia, oraz włączania ich w działania sprzyjające efektywności edukacyjnej; | B2.K1<br>B2.K2<br>C.K1<br>D.1.K5.<br>D.1.K9.                    |
| SN1_K03                                       | porozumiewania się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk i o różnej kondycji emocjonalnej, dialogowego rozwiązywania konfliktów oraz tworzenia dobrej atmosfery dla komunikacji w klasie szkolnej i poza nią;         | B2.K1<br>B2.K2<br>D.1.K5                                        |
| SN1_K04                                       | podejmowania decyzji związanych z organizacją procesu kształcenia w edukacji włączającej;                                                                                                                                  | C.K1<br>D.1.K2.<br>D.1.K5.<br>D.1.K7<br>D.1.K8<br>D.2.K1        |
| SN1_K05                                       | rozpoznawania specyfiki środowiska lokalnego i podejmowania współpracy na rzecz dobra uczniów i tego środowiska;                                                                                                           | B2.K4<br>D.1.K2.                                                |
| SN1_K06                                       | projektowania działań zmierzających do rozwoju szkoły lub placówki systemu oświaty oraz stymulowania poprawy jakości pracy tych instytucji;                                                                                | B2.K4<br>D.1.K1<br>D.1.K6<br>D.1.K3                             |
| SN1_K07                                       | pracy w zespole, pełnienia w nim różnych ról oraz współpracy z nauczycielami, pedagogami, specjalistami, rodzicami lub opiekunami uczniów i innymi członkami społeczności szkolnej i lokalnej.                             | B1.K2<br>B2.K3<br>B2.K4<br>B3.K1<br>D.1.K5<br>D.1.K.7<br>D.2.K1 |

## 2. Wykaz kierunkowych efektów uczenia się dla kierunku geografia studia II stopnia

| Symbol kierunkowego efektu uczenia się | Opis kierunkowych efektów uczenia się dla programu studiów                                                                                               | Przypisanie do dyscypliny/ dyscyplin naukowych (%) |    |    |
|----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|----|----|
| WIEDZA (zna i rozumie:)                |                                                                                                                                                          | D1                                                 | D2 | D3 |
| K2_W01                                 | zna różnorodne źródła informacji geograficznej, ich przydatność i możliwości wykorzystania                                                               | 50                                                 | 50 |    |
| K2_W02                                 | charakteryzuje specyfikę wybranej ścieżki kształcenia w obrębie nauk geograficznych oraz jej powiązanie z innymi naukami                                 | 50                                                 | 50 |    |
| K2_W03                                 | zna i rozumie terminy naukowe związane z wybraną ścieżką kształcenia w pogłębionym stopniu oraz wykorzystuje je w rozwiązywaniu problemów geograficznych | 50                                                 | 50 |    |
| K2_W04                                 | zna i rozumie przyczyny i złożone uwarunkowania problemów środowiskowych                                                                                 | 60                                                 | 40 |    |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |    |    |  |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|--|
| K2_W05                         | zna i rozumie uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego w różnych skalach                                                                                                                                                                                                                 | 20 | 80 |  |
| K2_W06                         | definiuje najważniejsze problemy naukowe i potencjalne kierunki praktycznego wykorzystania osiągnięć badawczych w rozwoju społeczno-gospodarczym                                                                                                                                              | 20 | 80 |  |
| K2_W07                         | charakteryzuje zasady zrównoważonego rozwoju i racjonalnego wykorzystania środowiska przyrodniczego na potrzeby działalności społecznej i gospodarczej                                                                                                                                        | 80 | 20 |  |
| K2_W08                         | wykorzystuje zdobytą specjalistyczną wiedzę geograficzną w podejmowaniu zadań na rynku pracy                                                                                                                                                                                                  | 40 | 60 |  |
| K2_W09                         | ma pogłębioną wiedzę w stosunku do studiów pierwszego stopnia w zakresie studiowanej ścieżki kształcenia                                                                                                                                                                                      | 50 | 50 |  |
| K2_W10                         | zna zasady zarządzania zasobami własności intelektualnej oraz dostępu do informacji publicznej                                                                                                                                                                                                | 20 | 80 |  |
| <b>UMIEJĘTNOŚCI (potrafi:)</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |    |    |  |
| K2_U01                         | posługuje się terminologią fachową w zakresie studiowanej ścieżki kształcenia w języku polskim i obcym                                                                                                                                                                                        | 50 | 50 |  |
| K2_U02                         | porównuje i proponuje rozwiązania problemów środowiskowych i społeczno-gospodarczych w przestrzeni geograficznej                                                                                                                                                                              | 50 | 50 |  |
| K2_U03                         | posługuje się literaturą naukową, w języku polskim i obcym na różnych etapach postępowania badawczego oraz krytycznie ocenia źródła informacji naukowej                                                                                                                                       | 50 | 50 |  |
| K2_U04                         | dyskutuje i poprawnie interpretuje przy pomocy odpowiednich narzędzi badawczych (np. mapy specjalistyczne, atlasy, zdjęcia satelitarne, dane GIS) informacje o elementach przyrody żywej i nieożywionej                                                                                       | 50 | 50 |  |
| K2_U05                         | klasyfikuje, a następnie wybiera i stosuje zaproponowane właściwe metody pozyskiwania, analizy i wizualizacji danych geograficznych do rozwiązywania problemów o charakterze praktycznym                                                                                                      | 50 | 50 |  |
| K2_U06                         | projektuje i przeprowadza obserwacje, doświadczenia i pomiary w przestrzeni geograficznej z uwzględnieniem racjonalności nakładu czasu pracy, kosztów finansowych, interpretuje ich wyniki i wyciągają wnioski                                                                                | 50 | 50 |  |
| K2_U07                         | stosuje zaawansowane techniki i narzędzia badawcze przygotowując poprawną metodologicznie pracę naukową z zachowaniem rygorów formalnych i edycyjnych                                                                                                                                         | 50 | 50 |  |
| K2_U08                         | rozwiązuje problemy stosując różnorodne techniki i technologie wykorzystywane w działalności społeczno – gospodarczej w dyscyplinach nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna                                                                | 50 | 50 |  |
| K2_U09                         | weryfikuje założenia ochrony wrażliwych ekosystemów, interpretuje modele współczesnej konsumpcji i edukacji oraz konsekwencje dla środowiska                                                                                                                                                  | 80 | 20 |  |
| K2_U10                         | przygotowuje prognozy zjawisk i procesów w przestrzeni geograficznej w języku polskim i obcym z wykorzystaniem wybranych metod i narzędzi                                                                                                                                                     | 50 | 50 |  |
| K2_U11                         | ocenia własne umiejętności w kontekście miejsca na rynku pracy                                                                                                                                                                                                                                | 50 | 50 |  |
| K2_U12                         | ma umiejętności językowe w zakresie dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku oraz dyscypliny geografia społeczno – ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, właściwych dla kierunku geografia, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego | 50 | 50 |  |
| K2_U13                         | klasyfikuje, monitoruje i analizuje różnego rodzaju zagrożenia, a także wykorzystuje powyższe umiejętności do rozwiązywania                                                                                                                                                                   | 50 | 50 |  |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                     |    |    |  |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|--|
|                                               | problemów związanych z prognozowaniem i modelowaniem środowiska przyrodniczego, społecznego i gospodarczego                                                                                                                                         |    |    |  |
| K2_U14                                        | posługuje się normami prawa krajowego i międzynarodowego w celu właściwej analizy, oceny oraz interpretacji problemów w zakresie studiowanej ścieżki kształcenia                                                                                    | 50 | 50 |  |
| K2_U15                                        | posługuje się, w zakresie dostosowanym do studiowanej ścieżki kształcenia, metodami pozyskiwania, analizy i wizualizacji danych geograficznych (przestrzennych), w tym metody opierające się na nowoczesnych technologiach                          | 40 | 60 |  |
| K2_U16                                        | przeprowadza stosowne dla dyscyplin naukowych przyporządkowanych do kierunku studiów, analizy laboratoryjne zgodne z procedurami i metodyką badań, stosuje się do zasad bezpieczeństwa, analizuje, interpretuje i prawidłowo raportuje wyniki badań | 50 | 50 |  |
| <b>KOMPETENCJE SPOŁECZNE (jest gotów do:)</b> |                                                                                                                                                                                                                                                     |    |    |  |
| K2_K01                                        | ma świadomość konieczności podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych oraz samodzielnego aktualizowania i poszerzania wiedzy                                                                                                                   | 50 | 50 |  |
| K2_K02                                        | wyjaśnia wartość badań naukowych we współczesnym świecie oraz konieczność zachowania zasad etycznych w pracy naukowej i zawodowej                                                                                                                   | 50 | 50 |  |
| K2_K03                                        | jest odpowiedzialny za powierzany sprzęt, bezpieczeństwo pracy własnej i innych (w warunkach kameralnych i terenowych)                                                                                                                              | 50 | 50 |  |
| K2_K04                                        | umiejętnie pracuje w zespole i krytycznie ocenia własną rolę w grupie; potrafi określić priorytety służące realizacji określonych zadań, pełni różne funkcje społeczne w grupie                                                                     | 50 | 50 |  |
| K2_K05                                        | ma świadomość konieczności poszanowania praw autorskich                                                                                                                                                                                             | 50 | 50 |  |
| K2_K06                                        | docenia wartość środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego; ma świadomość odpowiedzialności za ich ochronę                                                                                                                                 | 60 | 40 |  |
| K2_K07                                        | rozumie konieczność samodzielnego planowania własnej kariery zawodowej lub naukowej; jest przedsiębiorczy                                                                                                                                           | 50 | 50 |  |

**Przyporządkowanie efektów kierunkowych do Standardu kształcenia nauczycieli – dla studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela kierunku geografia studia II stopnia**

| Symbol efektu uczenia się      | Szczegółowe efekty uczenia się wynikające ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela               | Efekty szczegółowe SPS SDS                                                        |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| <b>WIEDZA (zna i rozumie:)</b> |                                                                                                                                      |                                                                                   |
| SN_W01                         | podstawy filozofii wychowania i aksjologii pedagogicznej, specyfikę głównych środowisk wychowawczych i procesów w nich zachodzących  | B2.W3<br>C.W2                                                                     |
| SN_W02                         | klasyczne i współczesne teorie rozwoju człowieka, wychowania, uczenia się i nauczania lub kształcenia oraz ich wartości aplikacyjne; | B1.W1<br>B1.W2<br>B1.W4<br>B2.W3<br>C.W1<br>C.W2<br>C.W3<br>C.W4<br>C.W6<br>D1.W5 |
| SN_W03                         | rolę nauczyciela lub wychowawcy w modelowaniu postaw i zachowań uczniów;                                                             | B1.W4<br>B2.W2                                                                    |

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                               |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | B2.W3<br>B2.W4<br>B2.W7<br>B1.W3<br>D1.W4<br>D1.W12<br>D1.W13<br>D1.W15       |
| SN_W04 | normy, procedury i dobre praktyki stosowane w działalności pedagogicznej (wychowanie przedszkolne, nauczanie w szkołach podstawowych i średnich ogólnokształcących, technikach i szkołach branżowych, szkołach specjalnych i oddziałach specjalnych oraz integracyjnych, w różnego typu ośrodkach wychowawczych oraz kształceniu ustawicznym); | B2.W6<br>B2.W7<br>B3.W1<br>B3.W2<br>B3.W3<br>D1.W6<br>D2.W1<br>D2.W2<br>D2.W3 |
| SN_W05 | zagadnienie edukacji włączającej, a także sposoby realizacji zasady inkluzji;                                                                                                                                                                                                                                                                  | B2.W4                                                                         |
| SN_W06 | zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych uczniów i wynikające z nich zadania szkoły dotyczące dostosowania organizacji procesu kształcenia i wychowania;                                                                                                                                                                                             | B2.W4<br>B2.W5<br>B2.W6<br>C.W5<br>C.W7<br>D1.W6                              |
| SN_W07 | sposoby projektowania i prowadzenia działań diagnostycznych w praktyce pedagogicznej;                                                                                                                                                                                                                                                          | B1.W5<br>B2.W5<br>B2.W6<br>D1.W10<br>D1.W12                                   |
| SN_W08 | strukturę i funkcje systemu oświaty – cele, podstawy prawne, organizację i funkcjonowanie instytucji edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych, a także alternatywne formy edukacji;                                                                                                                                                          | B2.W1<br>B3.W1<br>D1.W1<br>D2.W2<br>D2.W3                                     |
| SN_W09 | podstawy prawne systemu oświaty niezbędne do prawidłowego realizowania prowadzonych działań edukacyjnych;                                                                                                                                                                                                                                      | B2.W1<br>B3.W1<br>C.W6<br>D1.W11<br>D1.W3<br>D2.W3                            |
| SN_W10 | prawa dziecka i osoby z niepełnosprawnością;                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | B2.W4                                                                         |
| SN_W11 | zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w instytucjach edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych oraz odpowiedzialności prawnej nauczyciela w tym zakresie, a także zasady udzielania pierwszej pomocy;                                                                                                                                         | B3.W3                                                                         |
| SN_W12 | procesy komunikowania interpersonalnego i społecznego oraz ich prawidłowości i zakłócenia;                                                                                                                                                                                                                                                     | B1.W3<br>B1.W4<br>B1.W5<br>C.W7                                               |
| SN_W10 | prawa dziecka i osoby z niepełnosprawnością                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | D1.W4                                                                         |
| SN_W13 | podstawy funkcjonowania i patologie aparatu mowy, zasady emisji głosu, podstawy funkcjonowania narządu wzroku i równowagi;                                                                                                                                                                                                                     | C.W7                                                                          |
| SN_W14 | treści nauczania i typowe trudności uczniów związane z ich opanowaniem;                                                                                                                                                                                                                                                                        | C.W3<br>D1.W2<br>D1.W14                                                       |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                         |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| SN_W15                         | metody nauczania i doboru efektywnych środków dydaktycznych, w tym zasobów internetowych, wspomagających nauczanie przedmiotu lub prowadzenie zajęć, z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów.                                                                                              | C.W3<br>C.W4<br>C.W6<br>D1.W3<br>D1.W5<br>D1.W6<br>D1.W7<br>D1.W8<br>D1.W9<br>D1.W10<br>D1.W11<br>D1.W14<br>D2.W1                                       |
| <b>UMIEJĘTNOŚCI (potrafi:)</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                         |
| SN_U01                         | obserwować sytuacje i zdarzenia pedagogiczne, analizować je z wykorzystaniem wiedzy pedagogiczno-psychologicznej oraz proponować rozwiązania problemów;                                                                                                                                                         | B1.U1<br>B1.U2<br>B1.U3<br>B1.U4<br>B1.U5<br>B1.U7<br>B2.U3<br>B2.U5<br>B3.U1<br>B3.U2<br>B3.U3<br>B3.U4<br>B3.U6<br>D1.U10<br>D1.U11<br>D2.U1<br>D2.U3 |
| SN_U02                         | adekwatnie dobierać, tworzyć i dostosowywać do zróżnicowanych potrzeb uczniów materiały i środki, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, oraz metody pracy w celu samodzielnego projektowania i efektywnego realizowania działań pedagogicznych, dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych; | B2.U1<br>B2.U5<br>B2.U6<br>B3.U5<br>C.U1<br>C.U3<br>C.U4<br>D1.U1<br>D1.U2<br>D1.U3<br>D1.U5<br>D1.U4<br>D1.U7<br>D2.U1                                 |
| SN_U03                         | rozpoznawać potrzeby, możliwości i uzdolnienia uczniów oraz projektować i prowadzić działania wspierające integralny rozwój uczniów, ich aktywność i uczestnictwo w procesie kształcenia i wychowania oraz w życiu społecznym;                                                                                  | B1.U6<br>C.U1<br>C.U3<br>C.U5<br>D1.U3<br>D1.U5<br>D1.U7<br>D2.U2                                                                                       |

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                               |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| SN_U04 | projektować i realizować programy nauczania z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów;                                                                                                                                                         | B2.U6<br>C.U2<br>D2.U2<br>D1.U7<br>D1.U5<br>D1.U1                             |
| SN_U05 | projektować i realizować programy wychowawczo-profilaktyczne w zakresie treści i działań wychowawczych i profilaktycznych skierowanych do uczniów, ich rodziców lub opiekunów i nauczycieli;                                                                      | B2.U4<br>B2.U5<br>B2.U6<br>B3.U5<br>D1_U1<br>D1_U5<br>D1.U6<br>D1_U7<br>D2.U2 |
| SN_U06 | tworzyć sytuacje wychowawczo-dydaktyczne motywujące uczniów do nauki i pracy nad sobą, analizować ich skuteczność oraz modyfikować działania w celu uzyskania pożądanych efektów wychowania i kształcenia;                                                        | B2.U6 C.U3<br>D1.U5                                                           |
| SN_U07 | podejmować pracę z uczniami rozbudzającą ich zainteresowania i rozwijającą ich uzdolnienia, właściwie dobierać treści nauczania, zadania i formy pracy w ramach samokształcenia oraz promować osiągnięcia uczniów;                                                | B1.U6<br>B2.U7<br>C.U5<br>D1.U5<br>D1.U7                                      |
| SN_U08 | rozwijać kreatywność i umiejętność samodzielnego, krytycznego myślenia uczniów;                                                                                                                                                                                   | B1.U6<br>D1.U5<br>D1.U7                                                       |
| SN_U09 | skutecznie animować i monitorować realizację zespołowych działań edukacyjnych uczniów;                                                                                                                                                                            | C.U3<br>D1.U5<br>D1.U7<br>D1.U8                                               |
| SN_U10 | wykorzystywać proces oceniania i udzielania informacji zwrotnych do stymulowania uczniów w ich pracy nad własnym rozwojem;                                                                                                                                        | C.U6<br>B2.U7<br>D1.U8<br>D1.U9<br>D1.U10<br>D1.U11<br>D2.U1                  |
| SN_U11 | monitorować postępy uczniów, ich aktywność i uczestnictwo w życiu społecznym szkoły;                                                                                                                                                                              | C.U6<br>D1.U9<br>D1.U11                                                       |
| SN_U12 | pracować z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z dziećmi z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z doświadczeniem migracyjnym, pochodzącymi ze środowisk zróżnicowanych pod względem kulturowym lub z ograniczoną znajomością języka polskiego; | B2.U6 C.U1<br>D1.U7                                                           |
| SN_U13 | odpowiedzialnie organizować pracę szkolną oraz pozaszkolną ucznia, z poszanowaniem jego prawa do odpoczynku;                                                                                                                                                      | C.U3                                                                          |
| SN_U14 | skutecznie realizować działania wspomagające uczniów w świadomym i odpowiedzialnym podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych;                                                                                                                                | B2.U7                                                                         |
| SN_U15 | poprawnie posługiwać się językiem polskim i poprawnie oraz adekwatnie do wieku uczniów posługiwać się terminologią przedmiotu;                                                                                                                                    | C.U8<br>D1.U4                                                                 |
| SN_U16 | posługiwać się aparatem mowy zgodnie z zasadami emisji głosu;                                                                                                                                                                                                     | C.U7                                                                          |
| SN_U17 | udzielać pierwszej pomocy;                                                                                                                                                                                                                                        | B2.U5                                                                         |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                      |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| SN_U18                                        | samodzielne rozwijać wiedzę i umiejętności pedagogiczne z wykorzystaniem różnych źródeł, w tym obcojęzycznych, i technologii.                                                                                              | B2.U2<br>B1.U7<br>B1.U8                                              |
| <b>KOMPETENCJE SPOŁECZNE (Jest gotów do:)</b> |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                      |
| SN_K01                                        | posługiwania się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej, kierując się szacunkiem dla każdego człowieka;                                                                                       | B2.K1<br>C.K2<br>D1.K4<br>D1.K6<br>D1.K5                             |
| SN_K02                                        | budowania relacji opartej na wzajemnym zaufaniu między wszystkimi podmiotami procesu wychowania i kształcenia, w tym rodzicami lub opiekunami ucznia, oraz włączania ich w działania sprzyjające efektywności edukacyjnej; | B2.K1<br>B2.K2<br>C.K1<br>D1.K2<br>D1.K5<br>D1.K9                    |
| SN_K03                                        | porozumiewania się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk i o różnej kondycji emocjonalnej, dialogowego rozwiązywania konfliktów oraz tworzenia dobrej atmosfery dla komunikacji w klasie szkolnej i poza nią;         | B2.K1<br>B2.K2<br>B1.K2<br>D1.K5<br>D1.K6<br>D1.U4                   |
| SN_K04                                        | podejmowania decyzji związanych z organizacją procesu kształcenia w edukacji włączającej;                                                                                                                                  | B2.K1<br>B2.K4<br>C.K1<br>D1.K1                                      |
| SN_K05                                        | rozpoznawania specyfiki środowiska lokalnego i podejmowania współpracy na rzecz dobra uczniów i tego środowiska;                                                                                                           | B2.K4<br>D1.K2                                                       |
| SN_K06                                        | projektowania działań zmierzających do rozwoju szkoły lub placówki systemu oświaty oraz stymulowania poprawy jakości pracy tych instytucji;                                                                                | B1.K1 B2.K3<br>B2.K4                                                 |
| SN_K07                                        | pracy w zespole, pełnienia w nim różnych ról oraz współpracy z nauczycielami, pedagogami, specjalistami, rodzicami lub opiekunami uczniów i innymi członkami społeczności szkolnej i lokalnej.                             | B2.K4<br>B1.K1<br>B3.K1<br>D2.K1<br>D1.K3<br>D1.K7<br>D1.K8<br>D1.K9 |

## Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

| Imię i nazwisko     | Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni                                                                   |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Iwona Jażewicz      | dr hab., prof. UP/ Dyrektor Instytutu Geografii                                                                                   |
| Wioletta Szymańska  | dr, prof. UP/ Zakład Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej; Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia             |
| Tomasz Zapadka      | dr hab., prof. UP/ Z-ca Dyrektora ds. Nauki w dyscyplinie Nauki o Ziemi i środowisku, Kierownik Katedry Nauk o Ziemi i Środowisku |
| Anna Wiśniewska     | dr/ Z-ca Dyrektora ds. Nauki w dyscyplinie Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna                              |
| Gabriela Czapiewska | dr/ Z-ca Dyrektora ds. Dydaktyki                                                                                                  |
| Aleksander Astel    | prof. dr hab. inż./ Kierownik Zakładu Chemii i Toksykologii Środowiska                                                            |
| Józef Antonowicz    | dr hab. prof. UP/ Zakład Chemii i Toksykologii Środowiska                                                                         |
| Joanna Gadziszewska | dr/ Kierownik Zakład Geoekologii                                                                                                  |
| Monika Niska        | dr hab. prof. UP/ Zakład Geoekologii                                                                                              |
| Anna Jarosiewicz    | dr hab. inż., prof. UP/ Zakład Geoekologii                                                                                        |
| Katarzyna Bigus     | dr/ Zakład Chemii i Toksykologii Środowiska                                                                                       |
| Paulina Piskuta     | dr/ Zakład Chemii i Toksykologii Środowiska                                                                                       |
| Mariusz Miedziński  | dr/ Zakład Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej                                                            |
| Jan Łukaszewicz     | dr/ Zakład Turystyki i Rekreacji                                                                                                  |
| Marek Majewski      | dr/ Zakład Geoekologii                                                                                                            |
| Marcin Stec         | dr/ Zakład Chemii i Toksykologii Środowiska                                                                                       |
| Arkadiusz Ciupek    | mgr/ Zakład Turystyki i Rekreacji                                                                                                 |
| Łukasz Marszałek    | mgr/ Zakład Turystyki i Rekreacji                                                                                                 |

## Spis treści

**Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów** \_\_\_\_\_ **3**

**Prezentacja uczelni** \_\_\_\_\_ **18**

**Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym** \_\_\_\_\_ **19**

1. Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się 19
2. Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się \_\_\_\_\_ 26
3. Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie \_\_\_\_\_ 40
4. Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry \_\_\_\_\_ 53
5. Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie \_\_\_\_\_ 63
6. Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku \_\_\_\_\_ 70
7. Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku \_\_\_\_\_ 74
8. Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia \_\_\_\_\_ 81
9. Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach \_\_\_\_\_ 81
10. Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów \_\_\_\_\_ 95

**Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów** \_\_\_\_\_ **105**

**Część III. Załączniki** \_\_\_\_\_ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów \_\_\_\_\_ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających \_\_\_\_\_ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

## Prezentacja uczelni

Uczelnia powstała w czerwcu 1969 r. na bazie powołanego w 1957 r. Studium Nauczycielskiego, przekształconego w 1974 r. w Wyższą Szkołę Pedagogiczną. W 2000 r. WSP przekształcono w Pomorską Akademię Pedagogiczną. W 2006 r. nadano Uczelni nazwę - Akademia Pomorska. W dniu 1 czerwca 2023 r. Akademia Pomorska nabyła uprawnień i została przekształcona w Uniwersytet Pomorski w Słupsku. W Uczelni prowadzonych jest ponad 40 kierunków o profilu ogólnoakademickim i praktycznym, wchodzących w skład działających, po przeprowadzonej w październiku 2019 r. reorganizacji Uczelni, dziesięciu instytutów i jednej samodzielnej Katedry. W strukturze Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku działają także jednostki ogólnouczelniane (Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, Szkoła Doktorska) oraz Biblioteka UP w Słupsku, Wydawnictwo Naukowe, Archiwum Uczelniane, a także centra badawcze, badawczo-dydaktyczne i dydaktyczne, np. Centrum Doskonałości Zawodowej, Centrum Doskonałości Dydaktycznej, Centrum Badań Społecznych Inkluzja.

Uniwersytet Pomorski w Słupsku łączy wieloletnią tradycję kształcenia nauczycieli z rozwojem interdyscyplinarnych badań naukowych i nowoczesnej oferty edukacyjnej. Ważnymi elementami misji są zapewnianie wysokiej jakości kształcenia, dostosowywanie oferty dydaktycznej do potrzeb rynku pracy, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz wspieranie rozwoju regionalnego.

Kształcenie na kierunku geografia jest prowadzone w Uczelni od początku jej istnienia. Obecnie Instytut Geografii prowadzi kierunek geografia na studiach pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym. Program studiów łączy zagadnienia z zakresu nauk o Ziemi i środowisku z geografią społeczno-ekonomiczną i gospodarką przestrzenną. Jego realizacja opiera się m.in. na zajęciach terenowych, laboratoryjnych i projektowych, praktykach zawodowych oraz wykorzystaniu systemów informacji geograficznej, teledetekcji i metod analizy danych przestrzennych. Rozwój kierunku wspierają: kompetentna kadra, specjalistyczna infrastruktura oraz współpraca z pracodawcami, administracją publiczną i instytucjami regionu.

## **Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym**

### **1. Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się**

#### **1.1. Powiązania koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni (przy uwzględnieniu każdego z ocenianych poziomów studiów), oczekiwań formułowanych wobec kandydatów, oferowanych modułów kierunkowych (tzw. specjalności/specjalizacji)**

Koncepcja kształcenia dla kierunku geografia wynika z wieloletnich tradycji prowadzenia kierunku już od roku 1969 jako kierunku kształcącego nauczycieli. W toku zmian strukturalnych i legislacyjnych kierunek geografia był początkowo prowadzony jako jednolite studia magisterskie o profilu ogólnoakademickim. Od 2018 r. prowadzony jest jako studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym. Koncepcja kształcenia zgodnie z przyjętą Polityką jakości Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (**zal\_1.1; zal\_1.2**) jako dokument została przyjęta w 2025 r. uchwałą nr R.000.28.25 Senatu Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku z dnia 18.06.2025 r. (**zal\_1.3**). Koncepcja ta jest bezpośrednio powiązana z misją i głównymi celami strategicznymi Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (**zal\_1.4**), opartą na wartościach takich jak prawda w nauce, wspólnotowy charakter wiedzy i nauczania, szacunek dla różnorodności poglądów oraz odpowiedzialność społeczna. Na studiach pierwszego stopnia kształcenie ukierunkowane jest na uzyskanie przez studentów wiedzy oraz praktycznych umiejętności z zakresu geografii, analizy środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego, wykorzystania nowoczesnych narzędzi cyfrowych oraz prowadzenia obserwacji i analiz terenowych. Na studiach drugiego stopnia koncepcja kształcenia rozwija i pogłębia te kompetencje, kładąc większy nacisk na samodzielne prowadzenie analiz, rozwiązywanie złożonych problemów badawczych i praktycznych oraz wykorzystanie wiedzy geograficznej w działalności zawodowej i badawczej. Koncepcja kształcenia uwzględnia zróżnicowane możliwości rozwoju zawodowego studentów poprzez oferowane ścieżki kształcenia. Na studiach pierwszego stopnia studenci mogą rozwijać kompetencje w ramach ścieżek kształcenia takich jak: Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, Geoinformacja i analiza danych przestrzennych oraz Geografia nauczycielska. Ścieżki te umożliwiają rozwijanie kompetencji odpowiadających na potrzeby działalności związanej m.in. z ochroną i zarządzaniem środowiskiem, analizą przestrzenną i wykorzystaniem narzędzi geoinformacyjnych oraz edukacją geograficzną. Na studiach drugiego stopnia oferowane są ścieżki kształcenia: Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, Turystyka oraz Geografia nauczycielska, które pozwalają na pogłębienie kompetencji związanych z zarządzaniem środowiskiem, organizacją i funkcjonowaniem sektora turystycznego oraz działalnością edukacyjną. Przyjęta koncepcja kształcenia uwzględnia również oczekiwania wobec kandydatów na studia, w szczególności zainteresowanie problematyką środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego, gotowość do pracy terenowej i analitycznej oraz rozwijania kompetencji cyfrowych.

#### **1.2. Związek kształcenia z obszarami działalności zawodowej/gospodarczej właściwymi dla kierunku**

Zróżnicowanie ścieżek kształcenia na obu poziomach studiów pozwala studentom rozwijać kompetencje odpowiadające ich zainteresowaniom oraz planowanej ścieżce zawodowej, a jednocześnie odpowiada na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym regionalnego rynku pracy. Kształcenie na kierunku geografia pozostaje bezpośrednio związane z obszarami działalności zawodowej i gospodarczej właściwymi dla kierunku. Praktyczny profil studiów znajduje

odzwierciedlenie w doborze treści kształcenia, efektów uczenia się, zajęć praktycznych i terenowych oraz praktyk zawodowych. Oferowane ścieżki kształcenia zarówno na studiach pierwszego stopnia oraz studiach drugiego stopnia przygotowują studentów do działalności związanej w szczególności z ochroną i zarządzaniem środowiskiem, monitoringiem i oceną środowiska, geoinformacją i analizą danych przestrzennych, gospodarką i planowaniem przestrzennym, turystyką oraz edukacją geograficzną. Rozwijane są również kompetencje w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii takich jak GIS i teledetekcja satelitarna oraz posługiwania się specjalistycznym oprogramowaniem wykorzystywanym do pozyskiwania, analizy i interpretacji danych przestrzennych i środowiskowych. Powiązanie kształcenia z potrzebami rynku pracy znajduje potwierdzenie w konsultacjach z pracodawcami, którzy wskazywali m.in. na znaczenie umiejętności pracy w terenie, analizy zjawisk i procesów, zbierania i interpretowania danych oraz znajomości technik i procedur laboratoryjnych. Kompetencje te są rozwijane podczas zajęć praktycznych, terenowych i laboratoryjnych, praktyk zawodowych oraz przygotowywania prac dyplomowych. Tym samym program studiów łączy wiedzę geograficzną z jej praktycznym zastosowaniem w działalności zawodowej, odpowiadając na potrzeby właściwych dla kierunku obszarów rynku pracy.

Koncepcja kształcenia na obu poziomach studiów pozostaje również powiązana z potencjałem naukowo-badawczym Instytutu, umożliwiając studentom wykorzystanie aktualnej wiedzy i wyników badań w procesie kształcenia, a na studiach drugiego stopnia także rozwijanie kompetencji niezbędnych do samodzielnej pracy badawczej. Tym samym realizacja koncepcji kształcenia na kierunku geografia wspiera cele strategiczne Uniwersytetu związane z zapewnianiem wysokiej jakości kształcenia, rozwojem potencjału badawczego, dostosowaniem oferty edukacyjnej do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego oraz wzmacnianiem współpracy z interesariuszami zewnętrznymi.

### **1.3. Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy, rola i znaczenie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie opracowania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia**

Koncepcja kształcenia i programy studiów dla kierunku geografia są ściśle powiązane z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. Początkowo jako kierunek ukierunkowany na kształcenia nauczycieli przedmiotu geografia, a później w związku ze zmieniającą się rzeczywistością rynku pracy również na wykonywanie zawodów nienauczyielskich. Uwzględniono również specyfikę kierunku, praktyczny charakter kształcenia oraz potrzeby związane z działalnością zawodową absolwentów, w tym wyniki konsultacji z pracodawcami. W procesie projektowania koncepcji kształcenia oraz programu studiów i definiowania efektów uczenia się uczestniczyli nauczyciele akademicki reprezentujący dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, członkowie Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, studenci oraz przedstawiciele instytucji publicznych, samorządowych i przedsiębiorstw współpracujących z Instytutem, w szczególności w zakresie organizacji praktyk zawodowych. Celem kształcenia jest przygotowanie absolwentów do rozumienia i analizowania relacji między środowiskiem przyrodniczym a działalnością człowieka, rozwiązywania problemów społeczno-przestrzennych i środowiskowych, wykorzystywania nowoczesnych narzędzi analitycznych i technologii informacyjnych, funkcjonowania na rynku pracy zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz podejmowania dalszego rozwoju naukowego i zawodowego. Istotnym elementem koncepcji kształcenia na kierunku geografia jest rozwijanie kompetencji cyfrowych studentów, odpowiadających współczesnym wymaganiom rynku pracy oraz potrzebom prowadzenia badań naukowych. Koncepcja kształcenia oraz programy studiów zakładają

przygotowanie studentów do wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, w szczególności systemów informacji geograficznej (GIS), metod analiz przestrzennych, teledetekcji oraz narzędzi służących do pozyskiwania, przetwarzania i interpretacji danych przestrzennych. Studenci nabywają również umiejętności korzystania ze specjalistycznego oprogramowania wspomagającego analizę środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz przygotowywania opracowań kartograficznych i raportów z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi cyfrowych. Kompetencje te są istotne z punktu widzenia działalności zawodowej i gospodarczej właściwej dla kierunku geografia, w szczególności w zakresie analizy i oceny środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego, ochrony środowiska, gospodarki i planowania przestrzennego, a także opracowywania analiz przestrzennych, dokumentacji kartograficznej i raportów środowiskowych. Rozwijanie kompetencji cyfrowych jest realizowane zarówno podczas zajęć laboratoryjnych i terenowych, jak i w trakcie praktyk zawodowych oraz przygotowywania prac dyplomowych, co umożliwia studentom wykorzystanie nabytych umiejętności w praktycznych zadaniach związanych z przyszłą działalnością zawodową.

#### **1.4. Sylwetka absolwenta, przewidywane miejsca zatrudnienia absolwentów**

Zgodnie z założoną koncepcją kształcenia i programami studiów absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku geografia uzyskuje podstawową wiedzę z zakresu geografii oraz relacji człowiek–środowisko, a także umiejętności gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji dotyczących środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz gospodarowania przestrzenią. Absolwent jest przygotowany do pracy indywidualnej i zespołowej, w warunkach kameralnych i terenowych, oraz do kontynuowania kształcenia na studiach drugiego stopnia. Absolwent ścieżki Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym SPS jest przygotowany do pracy m.in. w jednostkach zajmujących się ochroną, monitoringiem i oceną środowiska, zarządzaniem zasobami przyrodniczymi oraz planowaniem przestrzennym. Ścieżka Geoinformacja i analiza danych przestrzennych rozwija kompetencje w zakresie GIS, geoinformacji, teledetekcji i analiz przestrzennych, przydatne m.in. w administracji samorządowej, przedsiębiorstwach geodezyjno-kartograficznych, służbach ochrony przyrody i organach zarządzania kryzysowego. Ścieżka Geografia nauczycielska zapewnia przygotowanie pedagogiczne i wychowawcze oraz przygotowuje do kontynuowania kształcenia nauczycielskiego na studiach drugiego stopnia. Absolwenci studiów drugiego stopnia na kierunku geografia uzyskują zaawansowaną wiedzę z zakresu geografii, nauki o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Absolwent potrafi analizować zjawiska i procesy przyrodnicze, społeczne i gospodarcze w różnych skalach przestrzennych, dokonywać kompleksowej oceny środowiska życia człowieka oraz wykorzystywać tę wiedzę w działalności zawodowej i badawczej. Absolwent ścieżki Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym SDS jest przygotowany do pracy m.in. w instytucjach zajmujących się oceną i monitoringiem środowiska, zarządzaniem obszarami chronionymi, ochroną środowiska oraz planowaniem przestrzennym. Ścieżka Turystyka rozwija kompetencje w zakresie tworzenia i zarządzania produktami turystycznymi oraz organizacji ruchu turystycznego, przygotowując do pracy m.in. w przedsiębiorstwach i organizacjach turystycznych, jednostkach samorządu terytorialnego, informacji turystycznej i instytucjach kultury. Ścieżka Geografia nauczycielska zapewnia przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela geografii w szkole podstawowej i ponadpodstawowej, zgodnie ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

### **1.5. Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia oraz wykorzystanie wzorców krajowych lub międzynarodowych**

Koncepcja kształcenia oraz programy studiów na kierunku geografia o profilu praktycznym, prowadzonym na studiach pierwszego i drugiego stopnia została opracowana w oparciu o wieloletnie doświadczenia w realizacji kierunku. Przy projektowaniu programu studiów nie przyjmowano bezpośrednio konkretnego programu studiów innej uczelni krajowej lub zagranicznej jako wzorca. Koncepcja kształcenia oraz programy studiów zostały opracowane i doskonalone z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa dotyczących szkolnictwa wyższego, Polskiej Ramy Kwalifikacji, Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS), wymagań właściwych dla kierunku oraz – w przypadku ścieżek nauczycielskich – standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Ważnym elementem zarówno koncepcji kształcenia jak i ostatecznej wersji programów studiów były konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi oraz o wytyczne wynikające z regulacji ogólnouczelnianych.

Kierunek geografia został przyporządkowany do dwóch dyscyplin naukowych: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Interdyscyplinarny charakter geografii wymaga integrowania wiedzy przyrodniczej i społecznej. Programy studiów łączą treści z zakresu nauk o środowisku, geografii społeczno-ekonomicznej, gospodarki przestrzennej, socjologii, ekonomii, zarządzania oraz innych dyscyplin wspierających analizę zjawisk przestrzennych i środowiskowych. Takie ujęcie umożliwia studentom zdobycie zarówno szerokich podstaw geograficznych, jak i kompetencji specjalistycznych o charakterze praktycznym. Ten interdyscyplinarny charakter studiów na kierunku geografia, połączony z silnym komponentem praktycznym, jest cechą, która wyróżnia go na tle pokrewnych kierunków. Koncepcja kształcenia uwzględnia również zróżnicowane możliwości rozwoju zawodowego poprzez oferowanie różnorodnych ścieżek kształcenia, w tym ścieżek przygotowujących do działalności zawodowej w zakresie środowiska, geoinformacji, turystyki oraz nauczania geografii.

### **1.6. Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się, ze wskazaniem ich związku z koncepcją, poziomem oraz profilem studiów, a także z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscypliny/dyscyplin, do której/którego kierunku jest przyporządkowany, jak również stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku**

Koncepcja kształcenia na kierunku geografia zakłada integrowanie wiedzy o środowisku przyrodniczym z wiedzą o procesach społecznych, gospodarczych i przestrzennych oraz przygotowanie absolwentów do praktycznego wykorzystywania tej wiedzy w działalności zawodowej. Jej odzwierciedleniem jest przyporządkowanie kierunku do dwóch dyscyplin naukowych: nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Udział tych dyscyplin wynosi odpowiednio: na studiach pierwszego stopnia – 74% i 26%, natomiast na studiach drugiego stopnia – 65% i 35%. Proporcje te odpowiadają zakresowi kierunkowych efektów uczenia się oraz stopniowemu pogłębianiu na drugim poziomie studiów problematyki społeczno-gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej.

Na studiach pierwszego stopnia, odpowiadających 6. poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji, kluczowe efekty w kategorii wiedzy obejmują rozumienie geograficznego zróżnicowania przestrzeni oraz możliwości zastosowania wiedzy geograficznej w życiu społeczno-gospodarczym z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju (K1\_W02), rozpoznawanie przejawów degradacji

przyrody i instrumentów jej ochrony (K1\_W09), znajomość uwarunkowań ekonomicznych i prawnych gospodarki przestrzennej (K1\_W14) oraz teoretycznych podstaw pozyskiwania danych geograficznych, w tym teledetekcji (K1\_W16). Praktyczny charakter studiów szczególnie wyraźnie odzwierciedlają efekty w kategorii umiejętności. Student wykorzystuje specjalistyczne oprogramowanie do analizowania danych i przygotowywania opracowań (K1\_U01), prowadzi obserwacje oraz pomiary terenowe i laboratoryjne, prawidłowo posługując się sprzętem badawczym (K1\_U02), klasyfikuje i interpretuje różnorodne źródła danych geograficznych oraz prezentuje wyniki z wykorzystaniem metod kartograficznych i graficznych (K1\_U03), a także korzysta z systemów informacji geograficznej i teledetekcji satelitarnej do tworzenia baz danych, map i innych opracowań (K1\_U04). Istotne są również umiejętności praktycznego stosowania zasad zrównoważonego rozwoju (K1\_U05), wykorzystywania metod matematycznych i statystycznych (K1\_U07), analizowania uwarunkowań rozwoju miejscowości i gmin (K1\_U17) oraz oceny relacji między przyrodniczymi i społeczno-kulturowymi składnikami środowiska geograficznego (K1\_U22). Efekty w zakresie kompetencji społecznych na pierwszym poziomie studiów obejmują gotowość do systematycznego podnoszenia kompetencji zawodowych i aktualizowania wiedzy (K1\_K01), praktycznego wykorzystywania osiągnięć nauki (K1\_K03), odpowiedzialnego korzystania ze sprzętu i realizowania powierzonych zadań (K1\_K05), przestrzegania zasad bezpieczeństwa pracy własnej i innych osób (K1\_K06), współpracy zespołowej (K1\_K08), postępowania zgodnego z zasadami etyki i uczciwości intelektualnej (K1\_K09) oraz świadomego planowania własnej ścieżki rozwoju zawodowego i podejmowania działań przedsiębiorczych (K1\_K10).

Na studiach drugiego stopnia, odpowiadających 7. poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji, efekty uczenia się mają charakter pogłębiony i wymagają większej samodzielności poznawczej i zawodowej. Do kluczowych efektów w kategorii wiedzy należą: pogłębiona znajomość terminologii i problematyki właściwej dla wybranej ścieżki kształcenia (K2\_W03), rozumienie złożonych uwarunkowań problemów środowiskowych (K2\_W04) i procesów rozwoju społeczno-gospodarczego w różnych skalach przestrzennych (K2\_W05), znajomość możliwości praktycznego wykorzystania osiągnięć badawczych w rozwoju społeczno-gospodarczym (K2\_W06), zasad zrównoważonego rozwoju i racjonalnego gospodarowania środowiskiem (K2\_W07) oraz wykorzystywania specjalistycznej wiedzy geograficznej w podejmowaniu zadań zawodowych (K2\_W08). Kluczowe umiejętności absolwenta studiów drugiego stopnia obejmują proponowanie rozwiązań złożonych problemów środowiskowych i społeczno-gospodarczych występujących w przestrzeni geograficznej (K2\_U02), krytyczną ocenę źródeł informacji naukowej (K2\_U03), interpretowanie danych przy wykorzystaniu map specjalistycznych, zdjęć satelitarnych i danych GIS (K2\_U04) oraz dobieranie metod pozyskiwania, analizy i wizualizacji danych do rozwiązywania problemów praktycznych (K2\_U05). Student projektuje i prowadzi obserwacje, doświadczenia i pomiary, interpretuje uzyskane wyniki oraz formułuje wnioski (K2\_U06), stosuje zaawansowane techniki badawcze podczas przygotowywania prac naukowych i aplikacyjnych (K2\_U07), a także wykorzystuje odpowiednie technologie do rozwiązywania problemów występujących w działalności społeczno-gospodarczej (K2\_U08). O pogłębionym i praktycznym charakterze studiów świadczą również efekty związane z przygotowywaniem prognoz zjawisk i procesów przestrzennych (K2\_U10), monitorowaniem i modelowaniem zagrożeń środowiskowych, społecznych i gospodarczych (K2\_U13), stosowaniem nowoczesnych metod pozyskiwania, analizy i wizualizacji danych przestrzennych (K2\_U15) oraz prowadzeniem analiz laboratoryjnych, interpretowaniem ich wyników i prawidłowym przygotowywaniem dokumentacji badawczej (K2\_U16). Efekt K2\_U11 przygotowuje natomiast studenta do oceny własnych kompetencji w kontekście wymagań rynku pracy. W zakresie kompetencji społecznych absolwent studiów drugiego

stopnia jest przygotowany do samodzielnego aktualizowania i poszerzania wiedzy (K2\_K01), przestrzegania zasad etycznych w pracy naukowej i zawodowej (K2\_K02), odpowiedzialnego korzystania ze sprzętu i zapewniania bezpieczeństwa pracy (K2\_K03), podejmowania różnych funkcji w zespole oraz ustalania priorytetów realizacji zadań (K2\_K04), odpowiedzialnego działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego (K2\_K06), a także samodzielnego planowania kariery zawodowej lub naukowej i podejmowania działań przedsiębiorczych (K2\_K07).

Ważnym elementem przygotowania do funkcjonowania w środowisku akademickim i zawodowym są również efekty związane z komunikacją. Na pierwszym poziomie studiów student posługuje się językiem naukowym właściwym dla geografii (K1\_U19), językiem obcym na poziomie B2 wraz z terminologią specjalistyczną (K1\_U20) oraz przygotowuje i prezentuje opracowania geograficzne w języku polskim i obcym (K1\_U21). Na drugim poziomie studiów posługuje się terminologią fachową w języku polskim i obcym (K2\_U01), wykorzystuje obcojęzyczną literaturę naukową (K2\_U03), przygotowuje prognozy i opracowania w języku polskim i obcym (K2\_U10) oraz osiąga kompetencje językowe na poziomie B2+ (K2\_U12).

Efekty uczenia się pozostają w związku z aktualnym stanem wiedzy w obu dyscyplinach, w szczególności z rozwojem badań nad zmianami klimatu, presją antropogeniczną, zrównoważonym rozwojem, przemianami demograficznymi i społeczno-gospodarczymi, gospodarowaniem przestrzenią oraz wykorzystaniem danych przestrzennych. Uwzględniają także rosnące znaczenie geoinformacji, teledetekcji satelitarnej, cyfrowych baz danych, modelowania i wizualizacji procesów przestrzennych. Treści z zakresu ekonomii, socjologii i zarządzania pełnią funkcję wspierającą, umożliwiając całościowe analizowanie zjawisk zachodzących w środowisku geograficznym.

Zgodność efektów uczenia się z praktycznym profilem studiów zapewniają efekty odnoszące się do stosowania metod terenowych, laboratoryjnych, kartograficznych i geoinformacyjnych, przygotowywania dokumentacji i opracowań eksperckich, interpretowania danych oraz rozwiązywania rzeczywistych problemów środowiskowych i przestrzennych. Efekty te osiąmane są podczas ćwiczeń terenowych i laboratoryjnych, zajęć projektowych, praktyk zawodowych oraz przygotowywania prac dyplomowych. Kompetencje społeczne obejmują natomiast gotowość do współpracy, odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, przestrzegania zasad etycznych, krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz jej systematycznego uzupełniania.

Powiązanie efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy znajduje potwierdzenie w konsultacjach przeprowadzonych w 2021 r. z pracodawcami (**zał. 1.5**). W ankiecie pracodawcy wskazywali kompetencje szczególnie pożądane u absolwentów. Najczęściej wymieniano umiejętność pracy w terenie, analizowania zjawisk i procesów przyrodniczych, gospodarczych i społecznych w różnych skalach przestrzennych, zbierania, interpretowania i analizowania danych oraz znajomość technik i procedur laboratoryjnych. Podobne wnioski przyniosły konsultacje na spotkaniach z Radą Pracodawców Instytutu Geografii w latach 2025-2026 (**zał. 6.4**). Wskazane kompetencje znajdują odzwierciedlenie w efektach uczenia się przyjętych dla obu poziomów studiów. Pracodawcy pozytywnie ocenili również kompletność liczby przedmiotów oraz wystarczającą liczbę godzin przewidzianych w programie studiów.

Tak skonstruowane efekty przygotowują absolwentów do pracy m.in. w administracji publicznej, jednostkach ochrony i zarządzania środowiskiem, przedsiębiorstwach wykorzystujących systemy informacji geograficznej, instytucjach zajmujących się analizą i planowaniem przestrzennym, podmiotach branży turystycznej oraz jednostkach edukacyjnych. Zróżnicowane możliwości rozwoju zawodowego wspierają oferowane ścieżki kształcenia dotyczące środowiska, geoinformacji, turystyki i nauczania geografii. W przypadku ścieżki nauczycielskiej kierunkowe efekty uczenia się są uzupełniane

efektami właściwymi dla przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela, określonymi w obowiązującym standardzie kształcenia.

**1.7. Spełnienie wymagań odnoszących się do ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 powołanej ustawy.**

Program studiów pierwszego i drugiego stopnia obejmuje ścieżkę kształcenia przygotowującą do wykonywania zawodu nauczyciela geografii. Ścieżka ta została opracowana zgodnie ze standardem kształcenia nauczycieli i zawiera pełny zestaw ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się oraz ich przyporządkowanie do kierunkowych efektów uczenia się określonych w programie studiów. Pełne przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela jest realizowane odpowiedniej sekwencji studiów pierwszego i drugiego stopnia. Dla studiów pierwszego i drugiego stopnia opracowano odrębne zestawienia przyporządkowania efektów uczenia się do efektów szczegółowych standardu. Na studiach pierwszego stopnia, w ramach ścieżki Geografia – specjalizacja nauczycielska, określono efekty SN1\_W01–SN1\_W12 w zakresie wiedzy, SN1\_U01–SN1\_U18 w zakresie umiejętności oraz SN1\_K01–SN1\_K07 w zakresie kompetencji społecznych. Obejmują one przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne, w tym m.in. znajomość systemu oświaty i podstaw prawnych działalności edukacyjnej, rozpoznawanie potrzeb edukacyjnych uczniów, dobór metod i środków dydaktycznych, projektowanie procesu nauczania i działań wychowawczych, ocenianie i udzielanie informacji zwrotnej, pracę z uczniami o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, emisję głosu oraz udzielanie pierwszej pomocy. Efekty te zostały przyporządkowane do odpowiednich efektów szczegółowych standardu, obejmujących komponenty psychologii, pedagogiki, podstaw dydaktyki, dydaktyki przedmiotu oraz praktyk zawodowych psychologiczno-pedagogicznych i dydaktycznych. W ramach ścieżki realizowane są praktyki zawodowe psychologiczno-pedagogiczne oraz praktyki zawodowe dydaktyczne w szkole podstawowej. Na studiach drugiego stopnia, w ramach ścieżki Geografia nauczycielska, określono efekty SN\_W01–SN\_W15 w zakresie wiedzy, SN\_U01–SN\_U18 w zakresie umiejętności oraz SN\_K01–SN\_K07 w zakresie kompetencji społecznych. Zakres ten obejmuje przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne, w tym m.in. znajomość systemu oświaty i podstaw prawnych działalności nauczyciela, diagnozowanie potrzeb i możliwości uczniów, projektowanie i prowadzenie procesu dydaktycznego i wychowawczego, dobór metod i środków dydaktycznych, ocenianie i udzielanie informacji zwrotnej, pracę z uczniami o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, kompetencje komunikacyjne i społeczne oraz przygotowanie praktyczne do wykonywania zawodu nauczyciela. Poszczególne efekty zostały przyporządkowane do odpowiednich efektów szczegółowych standardu, obejmujących komponenty psychologii, pedagogiki, podstaw dydaktyki, dydaktyki przedmiotu oraz praktyk zawodowych psychologiczno-pedagogicznych i dydaktycznych. W ramach ścieżki realizowane są praktyki zawodowe psychologiczno-pedagogiczne oraz praktyki zawodowe dydaktyczne w szkole ponadpodstawowej. Szczegółowe zestawienia przedstawiające przyporządkowanie efektów uczenia się dla ścieżek nauczycielskich do efektów szczegółowych standardu stanowią element dokumentacji programów studiów dla obu poziomów kształcenia. Zestawienia te potwierdzają pokrycie przez program pełnego zakresu ogólnych i szczegółowych efektów wymaganych standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Należy zaznaczyć, że ścieżka nauczycielska w ostatnich latach nie cieszy się zainteresowaniem studentów i kształcenie w tym zakresie nie było prowadzone od ponad 10 lat. Jednocześnie bogate doświadczenie w prowadzeniu kształcenia do wykonywania zawodu nauczyciela pozostaje ważnym celem dla kierunku geografia.

**Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę – Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

## **2. Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się**

**2.1. Dobór kluczowych treści kształcenia, w tym treści związanych z praktycznymi zastosowaniami wiedzy w zakresie dyscypliny/dyscyplin, do której/których kierunek jest przyporządkowany, normami i zasadami, a także aktualnym stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz w zakresie znajomości języków obcych, ze wskazaniem przykładowych powiązań treści kształcenia z kierunkowymi efektami uczenia**

Kierunek geografia jest prowadzony w Uczelni od początku jej istnienia tj. od 1969 r. Kierunek od początku prowadzony był jako kierunek nauczycielski o profilu ogólnoakademickim. W związku z wejściem w życie Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2021 r. (Dz.U. 2021 r. poz. 1668 z późn. zm.) kierunek został dostosowany do zmian w przepisach prawnych i przyjęty Uchwałą Nr R.000.54.19 Senatu Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 24 września 2019 r. jako program studiów I i II stopnia o profilu praktycznym. Od tego momentu w wyniku doskonalenia programu studiów na obu poziomach, czy też dostosowywania do obowiązujących przepisów był on kilkakrotnie modyfikowany (Uchwały Senatu nr R.000.103.21; R.000.29.22; R.000.29.25). Ostatnia modyfikacja aktualnie obowiązującego programu studiów I i II stopnia na kierunku geografia na rok akademicki 2026-2027 (**zal\_cz.III.2.1.1; zal\_cz.III.2.1.2**) została przyjęta Uchwałą Nr R.000.34.26 Senatu Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku z dnia 17.06.2026 roku (**zal\_2.1**). Dobór kluczowych treści kształcenia w programie studiów jest ściśle powiązany z praktycznymi zastosowaniami wiedzy w zakresie dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany. Zakładane w programie studiów efekty uczenia się zaklasyfikowane zostały do dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych do dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku (dyscyplina wiodąca) oraz do dziedziny nauk społecznych w dyscyplinie geografia społeczno – ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Na studiach pierwszego stopnia studenci mają do wyboru trzy ścieżki kształcenia (kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, geoinformacja i analiza danych przestrzennych, geografia nauczycielska). Wybraną ścieżkę kształcenia student rozpoczyna w III semestrze, na podstawie

wcześniej wypełnionej deklaracji wyboru. Wybór ścieżki kształcenia – nadzorowany przez opiekuna roku - odbywa się pod koniec II semestru. Ostateczną decyzję o uruchomieniu danej ścieżki kształcenia przy małej liczbie kandydatów podejmuje Prorektor ds. Kształcenia. W przypadku studiów drugiego stopnia, kandydaci deklarują wybór ścieżki kształcenia, przy składaniu dokumentów na studia (proces rekrutacji). Ostatecznie o uruchomieniu ścieżki decyduje liczba kandydatów. Aktualnie w Instytucie Geografii na studiach II stopnia studenci mają do wyboru trzy ścieżki kształcenia (turystyka, kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, geografia nauczycielska). Występujące w programach studiów kierunku geografia I i II stopnia ścieżki kształcenia są modułami do wyboru. Zostały one opracowane i są na bieżąco monitorowane w wyniku współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz uwzględniają wyniki monitoringu karier zawodowych absolwentów i analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z oczekiwaniami rynku pracy.

Program studiów pierwszego stopnia przewiduje realizację 180 punktów ECTS w sześciu semestrach (I-VI), a program studiów drugiego stopnia 120 punktów ECTS w czterech semestrach (I-IV). Punkty ECTS przyznawane są również za praktyki oraz przedmioty do wyboru przez studentów. Wszystkie przedmioty realizowane w harmonogramie zajęć są punktowane. Wyjątek stanowią przedmioty: *wychowanie fizyczne, szkolenie BHP*, którym nie przypisano punktów ECTS.

W programach studiów kierunku geografia I i II stopnia wyróżniono przedmioty ogólne, przedmioty kierunkowe oraz przedmioty do wyboru (zróżnicowane dla poszczególnych ścieżek kształcenia).

Układ oraz kolejność poszczególnych zajęć ma uzasadnienie merytoryczne i logiczne. Program studiów obejmuje zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. Monitorowane są potrzeby rynku, a wyniki monitoringu są wykorzystywane do aktualizacji programu.

Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia grupę przedmiotów ogólnych stanowią: lektoraty języków obcych, wychowanie fizyczne, wykłady ogólnouczelniane z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych, szkolenie BHP, matematyka, elementy fizyki, ekonomia. Ich celem jest poszerzenie wiedzy ogólnej, rozwój umiejętności miękkich oraz zapewnienie wszechstronnego wykształcenia wyższego. Blok w/w przedmiotów na studiach stacjonarnych obejmuje łącznie 564 godziny (12 % ogółu godzin ujętych w programie studiów) i 20 ECTS. Na pierwszym roku studiów 309 godzin (54,8% - 9 ECTS), drugim – 205 godzin (36,3% - 7 ECTS) i trzecim – 50 godzin (8,9% - 6 ECTS). Przedmioty ogólne realizowane są w semestrach I – V. Na studiach niestacjonarnych SPS przedmioty ogólne obejmują: lektoraty języków obcych, wykłady ogólnouczelniane z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych, szkolenie BHP, matematyka, elementy fizyki, ekonomia - łącznie 504 godziny (20 ECTS). Na pierwszym roku studiów 279 godzin (55,3% - 9 ECTS), drugim – 175 godzin (34,7% - 7 ECTS) i trzecim – 50 godzin (10,0% - 6 ECTS). Jedynie w semestrze VI nie są realizowane przedmioty z bloku przedmiotów ogólnych. Blok przedmiotów kierunkowych – bezpośrednio związanych z kierunkiem kształcenia – na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia stanowi 2025 godzin (43,23% ogółu godzin na studiach stacjonarnych; 43,79% ogółu godzin na studiach niestacjonarnych) i 81 ECTS. Na pierwszym roku studiów 1225 godzin (60,5% - 49 ECTS), drugim – 600 godzin (29,6% - 24 ECTS) i trzecim – 200 godzin (9,9% - 8 ECTS). Przedmioty kierunkowe realizowane są w semestrach I – VI. Blok przedmiotów dla poszczególnych ścieżek kształcenia realizowanych na kierunku geografia SPS na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych stanowi 2095 godzin (44,7% ogółu godzin na studiach stacjonarnych; 45,3% ogółu godzin na studiach niestacjonarnych) i 79 ECTS. Przedmioty w ramach bloku realizowane są od drugiego roku studiów (semestry III – VI). W przypadku ścieżek: kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, geoinformacja i analiza danych przestrzennych na drugim roku studiów - 805 godzin (38,4% - 29 ECTS), trzecim – 1290 godzin (61,6% - 50 ECTS). Na ścieżce

geografia nauczycielska na drugim roku studiów - 770 godzin (36,8% - 29 ECTS), trzecim – 1325 godzin (63,2% - 50 ECTS).

Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia grupę przedmiotów ogólnych stanowią: lektoraty języków obcych, wykłady ogólnouczelniane z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych, szkolenie BHP. Blok w/w przedmiotów obejmuje łącznie 564 godziny (7,5 % ogółu godzin ujętych w programie studiów) i 9 ECTS. Na pierwszym roku studiów 179 godzin (78,2% - 7 ECTS), drugim – 50 godzin (21,8% - 2 ECTS). Przedmioty ogólne realizowane są w semestrach I, II i IV. Blok przedmiotów kierunkowych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia stanowi 925 godzin (30,2% ogółu godzin) i 37 ECTS. Na pierwszym roku studiów 375 godzin (40,5% - 15 ECTS), drugim – 550 godzin (59,5% - 22 ECTS). Przedmioty kierunkowe realizowane są w semestrach I – IV. Blok przedmiotów dla poszczególnych ścieżek kształcenia realizowanych na kierunku geografia SDS na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych stanowi 1910 godzin (62,3% ogółu godzin) i 74 ECTS. Przedmioty w ramach bloku realizowane są w semestrach I – IV. W przypadku ścieżek: turystyka, kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym na pierwszym roku studiów - 990 godzin (51,8% - 38 ECTS), drugim – 920 godzin (48,2% - 36 ECTS). Na ścieżce geografia nauczycielska na pierwszym roku studiów - 985 godzin (51,6% - 38 ECTS), drugim – 925 godzin (48,4% - 36 ECTS).

Punktem wyjścia przy doborze treści kształcenia jest praktyczny profil kształcenia. Treści opisane w kartach przedmiotów związane z praktycznymi zastosowaniami wiedzy w zakresie dyscyplin, do których kierunku jest przyporządkowany, wynikają z kompetencji i dorobku naukowego członków kadry badawczo – dydaktycznej oraz kadry posiadającej doświadczenie zawodowe. Kluczowe treści kształcenia wynikają także z potrzeb rynku pracy i są odpowiedzią na sygnały płynące z otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy, co stanowi rozwinięcie w zakładanych efektach uczenia się. Treści programowe powstają w oparciu o bieżące konsultacje z interesariuszami wewnętrznymi (pracownikami badawczo-dydaktycznymi, studentami) i zewnętrznymi (członkami Rady Pracodawców). Treści kształcenia powiązane są z kierunkowymi efektami uczenia się w ramach każdego przedmiotu, co udokumentowane jest w kartach przedmiotów w części „Matryca efektów uczenia się dla zajęć”. Treści programowe dostosowane są do specyfiki edukacyjnej ścieżki kształcenia.

Niezwykle ważnym elementem kształcenia na kierunku geografia jest wykształcenie umiejętności posługiwania się nowymi technologiami informacyjnymi oraz wyszukiwania, wykorzystywania, weryfikowania informacji w środowisku cyfrowym. Służą temu przedmioty realizowane na studiach pierwszego stopnia m.in.: *zastosowanie technik informacyjnych w geografii, systemy informacji geograficznej*, a w przypadku ścieżki kształcenia geoinformacja i analiza danych przestrzennych - znacznie rozszerzone umiejętności w tym zakresie. Na studiach drugiego stopnia – m.in. przedmiot *sztuczna inteligencja (AI) w geografii*. Połączenie kluczowych treści kształcenia z badaniami naukowymi oraz praktycznym doświadczeniem wykładowców pozwala na prawidłową realizację procesu dydaktycznego. Dzięki temu studenci zdobywają kompetencje badawcze oraz kwalifikacje niezbędne w przyszłej pracy zawodowej i działalności gospodarczej.

Przykładowe powiązanie treści z efektami uczenia się dla wybranego przedmiotu z pierwszego poziomu studiów na kierunku geografia - *Antropogeografia* (powiązanie efektów i treści dla innych realizowanych przedmiotów wskazane jest w kartach przedmiotów) zawarte zostało w poniższej tabeli:

**Tabela.1. Powiązanie treści i metod kształcenia z efektami uczenia się – Antropogeografia SPS**

| Forma zajęć                | Treści przedmiotu  | Efekty uczenia się | Metody dydaktyczne i sposób weryfikacji |
|----------------------------|--------------------|--------------------|-----------------------------------------|
| 20 h ćwiczenia audytoryjne | Treści programowe: | WIEDZA             | METODY DYDAKTYCZNE<br>praca w grupach,  |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Analiza przestrzeni geograficznej – pojęcia i klasyfikacja (ćwiczenie polegające na rozpoznawaniu różnych typów przestrzeni: społecznej, ekonomicznej, kulturowej). Rozwój demograficzny ludności świata – analiza danych statystycznych (opracowanie wykresów i map ilustrujących zmiany liczby ludności). Czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności – studium przypadku wybranych państw (porównanie gęstości zaludnienia i jego przyczyn w różnych regionach). Nierówności społeczne i poziom życia ludności – analiza wskaźników HDI, GINI, MPI (wykorzystanie danych statystycznych do oceny poziomu życia). Problemy społeczne w wybranych krajach – analiza studium przypadku (np. bieda w Indiach, kryzys migracyjny w Europie, bezrobocie w Polsce).</p> <p>Czynniki lokalizacji przemysłu – analiza przestrzenna na podstawie studium przypadku (np. rozwój przemysłu motoryzacyjnego w Niemczech i Meksyku).</p> <p>Produkcja żywności na świecie – struktura rolnictwa w różnych regionach (opracowanie map i wykresów prezentujących produkcję roślinną i zwierzęcą).</p> <p>Globalizacja gospodarki i jej wpływ na rozwój regionów (analiza skutków globalizacji na przykładzie wybranych państw i korporacji międzynarodowych).</p> <p>Transport jako czynnik rozwoju gospodarczego – analiza struktury i znaczenia transportu międzynarodowego (porównanie infrastruktury transportowej w różnych regionach).</p> <p>Międzynarodowa wymiana handlowa – analiza głównych partnerów handlowych wybranych państw (ćwiczenie z mapami i danymi statystycznymi).</p> <p>Rozwój miast – analiza układów przestrzennych i funkcji miejskich (badanie struktury miast na przykładzie wybranych metropolii).</p> <p>Urbanizacja w Polsce i na świecie – porównanie trendów i skutków (opracowanie danych o poziomie urbanizacji i jego wpływie na gospodarkę). Struktura funkcjonalno-przestrzenna miast – analiza modelu strefowego, sektorowego i wielordzeniowego (ćwiczenie teoretyczne i praktyczne z mapami miast).</p> <p>Regiony kulturowe świata – analiza różnic i podobieństw (opracowanie map przedstawiających różne kręgi kulturowe i ich cechy charakterystyczne).</p> <p>Zmiany na mapie politycznej świata – analiza procesów dezintegracyjnych i integracyjnych (badanie przyczyn zmian granic i ich konsekwencji dla geopolityki).</p> | <p>Student zna czynniki wpływające na rozmieszczenie i funkcjonowanie systemu osadniczego i ludności świata (K1_W02, K1_W14).</p> <p>Student zna czynniki i uwarunkowania funkcjonowania różnorodnych sektorów gospodarki w skali globalnej i regionalnej (K1_W02, K1_W03)</p> <p>Student zna czynniki wpływające na zróżnicowanie kulturowe i polityczne w skali globalnej i regionalnej (K1_W12, K1_W05)</p> <p>UMIEJĘTNOŚCI</p> <p>Student potrafi wskazać rozmieszczenie kluczowych elementów sieci osadniczej, transportowej i zaplecza surowcowego (K1_U01; K1_U04; K1_U12).</p> <p>Student potrafi ocenić poziom rozwoju i warunki życia w poszczególnych państwach i regionach świata (K1_U13, K1_U14, K1_U18)</p> <p>Student potrafi dokonać oceny zróżnicowania atrakcyjności osadniczej i gospodarczej wybranych regionów świata (K1_U14, K1_U15, K1_U18)</p> <p>KOMPETENCJE</p> <p>Student wykazuje się inicjatywą i inwencją w pracy własnej nad zrozumieniem zasad funkcjonowania gospodarki i warunków życia ludności (K1_K08, K1_K10)</p> <p>Student docenia wartość środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zasobów społeczno-gospodarczych (K1_K03, K1_K08)</p> <p>Student ma świadomość konieczności zachowania walorów przyrodniczych i antropogenicznych dla następnych pokoleń (K1_K01, K1_K03)</p> | <p>metoda projektowa (projekt praktyczny), burza mózgów METODY WERYFIKACJI</p> <p>Kolokwium pisemne (pytania otwarte i zamknięte) (K1_W02, K1_W14, K1_W02, K1_W03, K1_W12, K1_W05, K1_U01, K1_U04, K1_U12, K1_U14, K1_U15, K1_U18, K1_K03, K1_K08, K1_K01, K1_K03)</p> <p>Przygotowanie referatu (K1_K03, K1_K08, K1_K01, K1_K03)</p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Przykładowe powiązanie treści z efektami uczenia się dla wybranego przedmiotu z drugiego poziomu studiów na kierunku geografia - *Projektowanie systemów terytorialno-krajobrazowych* (powiązanie efektów i treści dla innych realizowanych przedmiotów wskazane jest w kartach przedmiotów) zawarte zostało w poniższej tabeli:

**Tabela.2. Powiązanie treści i metod kształcenia z efektami uczenia się – Projektowanie systemów terytorialno-krajobrazowych SDS**

| Forma zajęć | Treści przedmiotu | Efekty uczenia się | Metody dydaktyczne i sposób weryfikacji |
|-------------|-------------------|--------------------|-----------------------------------------|
|-------------|-------------------|--------------------|-----------------------------------------|

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 25 h ćwiczenia warsztatowe | <p>Treści programowe:</p> <p>Struktura i funkcjonowanie układów przyrodniczych: elementy i struktura krajobrazu, czynniki naturalne i antropogeniczne, systemy informacji o środowisku.</p> <p>Podstawy teorii projektowania: teoria klasyfikacji i jej zastosowanie, metoda jednostek i wnętrz architektoniczno-krajobrazowych, aspekty regionalne w projektowaniu krajobrazem.</p> <p>Analiza przestrzenna krajobrazu, kwalifikacja i bonitacja obszarów pod względem krajobrazowym</p> <p>Wielkoprzestrzenne kompozycje krajobrazowe.</p> <p>Planistyczne instrumenty w projektowaniu krajobrazu.</p> <p>Współczesne projektowanie ekologiczno-krajobrazowe w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju. Metody oceny przekształcenia krajobrazu.</p> | <p>WIEDZA</p> <p>Student posiada wiedzę teoretyczną dotyczącą budowy podstawowych elementów krajobrazu, potrafi identyfikować i wyjaśnić przebieg naturalnych i antropogenicznych procesów krajobrazowych (K2_W01, K2_W03).</p> <p>Student zna podstawowe metody delimitacji, waloryzacji i projektowania określonych typów krajobrazów, posiada podstawową wiedzę na temat teorii projektowania (K2_W04, K2_W07)</p> <p>UMIĘTNOŚCI</p> <p>Student potrafi wydzielać przestrzenne jednostki krajobrazowe w oparciu o metodę regionalizacji i typologii (K2_U02, K2_U05).</p> <p>Student potrafi formułować własne koncepcje związane z uwarunkowaniami przyrodniczymi oraz funkcjonalno-przestrzenną strukturą krajobrazu (K2_U04, K2_U11)</p> <p>Student prezentuje i analizuje wyniki swojej pracy (K2_U05, K2_U07)</p> <p>KOMPETENCJE</p> <p>Student potrafi pracować w zespole (K2_K03, K2_K04)</p> | <p>METODY DYDAKTYCZNE</p> <p>Metody podające: wykład interaktywny z użyciem metod audiowizualnych (prezentacje multimedialne, projekcja materiałów filmowych), instrukcja; metody operatywne: praca z danymi przestrzennymi (elementy krajobrazu), metody aktywizujące: metody aktywnego opisu wzajemnej zależności elementów krajobrazu, metody praktyczne: ćwiczenia techniczne, analiza fachowej literatury, praca ze specjalistycznym oprogramowaniem dostępnym w sieci (geoportal.gov) oraz w pracowni (QGIS, ArcGIS)</p> <p>METODY WERYFIKACJI</p> <p>Wykonanie wszystkich zadań (K2_W01, K2_W03, K2_W04, K2_W07, K2_U02, K2_U05, K2_U04, K2_U11, K2_U05, K2_U07, K2_K03, K2_K04)</p> <p>Aktywność podczas zajęć (K2_U04, K2_U11, K2_U05, K2_U07, K2_K03, K2_K04)</p> |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Program studiów na kierunku geografia SPS i SDS przygotowuje do stosowania aktualnych norm prawnych, zawodowych, etycznych i branżowych. Przygotowuje do stosowania norm i reguł regulujących zarówno relacje człowiek-środowisko, jak i codzienne procedury zawodowe w zależności od wybranej ścieżki kształcenia. Na ścieżce KiZŚP (SPS i SDS w odpowiedniej sekwencji doskonalącej) studenci poznają m.in. ustawy dotyczące ochrony przyrody, ocen oddziaływania na środowisko oraz zarządzania zasobami naturalnymi, zasady gospodarowania wodami oraz regulacje dotyczące ochrony i eksploatacji warstw powierzchniowych Ziemi, podstawy prawne wdrażania systemów zarządzania środowiskiem w Unii Europejskiej i w Polsce, zarządzanie ochroną środowiska w przedsiębiorstwie (normy ISO 14000, system EMAS), etyczny imperatyw ochrony ekosystemów i zasobów dla przyszłych pokoleń przy jednoczesnym uwzględnianiu potrzeb społeczno-gospodarczych. Na ścieżce GiADP (SPS) studenci poznają m.in. wybrane elementy prawa cywilnego i administracyjnego w kontekście systemów informacji przestrzennej, regulacje prawne w zakresie geodezji, kartografii oraz katastru, prawo wspólnotowe w zakresie informacji przestrzennej, systemy georeferencyjne, sposoby pozyskiwania Geodanych – pomiary naziemne, globalne systemy wyznaczania pozycji, pozyskiwanie danych katastralnych, digitalizacja, fotogrametria, obrazowanie lotnicze, obrazowanie satelitarne, teledetekcja, zasady etyki zawodowej planisty – bezstronność w sporządzaniu ocen środowiskowych czy planów zagospodarowania. Na ścieżce Turystyka (SDS) studenci poznają m.in. przepisy prawne - ustawa o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, normy prawne regulujące ruch turystyczny i inwestycje na obszarach prawnie chronionych (np. w parkach narodowych,

krajobrazowych, obszarach Natura 2000), przepisy dotyczące zakładania i prowadzenia własnej firmy turystycznej (np. kodeks cywilny, prawo przedsiębiorców), normy chroniące prawa turystów jako konsumentów na rynku międzynarodowym i lokalnym, standardy obsługi ruchu turystycznego, kodeks etyki w turystyce, normy i wymagania dotyczące standaryzacji (np. system gwiazdkowy w hotelarstwie), dokumenty branżowe oraz systemy rezerwacyjne.

Dla wszystkich ścieżek realizowanych na kierunku geografia studenci poznają: oficjalne państwowe i międzynarodowe wytyczne dotyczące Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska czy Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (GUGiK) - normy kartograficzne, normy niezbędne podczas pracy z bazami danych, mapami oraz systemami informacji przestrzennej (GIS) - prawo autorskie i ochrona własności intelektualnej, ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, poznają zasady stosowania międzynarodowych norm opisu i struktury danych przestrzennych (np. unijna dyrektywa INSPIRE, standardy OGC). Studenci realizując ćwiczenia terenowe (np. w ramach przedmiotów (SPS): Kartografia i topografia, Elementy meteorologii i klimatologii, Geologia, Hydrologia, Gleboznawstwo i geografia gleb) poznają procedury monitoringu środowiska, np. ustandaryzowane metodyki pobierania próbek (gleby, wody, powietrza), prowadzenia pomiarów meteorologicznych i hydrologicznych oraz ich laboratoryjnej analizy, zakaz fabrykowania lub manipulowania danymi przestrzennymi i klimatycznymi oraz dbałość o obiektywizm analiz, zasady BHP w terenie i laboratorium – bezpieczne prowadzenie badań terenowych, obozów naukowych oraz praca z aparaturą pomiarową.

Program studiów na kierunku geografia, ścieżka nauczycielska przygotowuje do stosowania norm zdefiniowanych przez krajowe standardy kształcenia nauczycieli, przepisy prawa oświatowego oraz specyfikę branży edukacyjnej i geograficznej. Absolwent tego kierunku jest przygotowany do wdrażania następujących regulacji i zasad: prawa oświatowego, aktualnych rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej określających wymagania ogólne i szczegółowe dla przedmiotu geografia w szkołach ponadpodstawowych i podstawowych, przepisów dotyczących RODO w kontekście dokumentacji szkolnej oraz norm BHP podczas organizacji lekcji, a także wycieczek szkolnych i zajęć terenowych. Normy zawodowe obejmują standardy pracy dydaktyka i wychowawcy: standardy projektowania procesu dydaktycznego, oceniania uczniów (wewnątrzszkolny system oceniania) oraz dostosowywania wymagań do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE), osiągnięcie pełnych uprawnień merytorycznych, psychologiczno-pedagogicznych i dydaktycznych uprawniających do nauczania geografii na wszystkich etapach edukacyjnych (szkoły podstawowe i ponadpodstawowe), standardy prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania. Student poznaje zasady etyki zawodowej, m.in. sprawiedliwości w ocenianiu, poszanowania godności i podmiotowości ucznia oraz równego traktowania, rzetelności naukowej w przekazywaniu wiedzy geograficznej, tolerancji wobec innych kultur oraz szacunku dla dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Ziemi. Ścieżka nauczycielska integruje standardy edukacyjne z aktualnymi normami i technologiami branży geograficznej - standardy geoinformacyjne i GIS, normy kartograficzne, standardy ochrony środowiska, standardy i wytyczne międzynarodowych organizacji (np. UNESCO) w zakresie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

**2.2. Dobór metod kształcenia i ich cech wyróżniających, ze wskazaniem przykładowych powiązań metod z efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, w szczególności umożliwiających rozwijanie umiejętności praktycznych, w tym posługiwania się zaawansowanymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi, jak również nabycie kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego**

Dobór metod kształcenia jest ściśle powiązany z realizowanymi treściami kształcenia, formami zajęć oraz efektami uczenia się. Zastosowane metody kształcenia w procesie dydaktycznym mają na celu stworzenie możliwości aktywizujących samodzielne zdobywanie wiedzy i umiejętności przez studentów. Nauczyciele akademicki mają do dyspozycji różnorodne metody kształcenia z zakresu metod podających, eksponujących, problemowych i praktycznych, a każdy z wykładowców opracowując kartę przedmiotu dobiera metody adekwatnie do efektów i treści, zgodnie z przyjętymi zasadami, a ich adekwatność podlega przeglądowi. Przykładowo, w ramach danego przedmiotu, stosownie do potrzeb jego realizacji, można zastosować dla zajęć wymagających bezpośredniego udziału studentów i nauczycieli akademickich: wykłady, konwersatoria - zajęcia prowadzone w formach podających (informacyjnych) oraz problemowych, konwersatoryjnych, z wykorzystaniem m.in.: prezentacji multimedialnej; ćwiczenia - zajęcia o charakterze praktycznym prowadzone w małych grupach, z wykorzystaniem takich metod dydaktycznych jak np.: analiza tekstów z dyskusją, symulacja komputerowa, praca w grupach, dyskusja, debata, burza mózgów itd.; projekty - zajęcia o charakterze praktycznym prowadzone w grupach wyodrębnionych w ramach grup audytoryjnych, o charakterze kształcenia problemowo-projektowego, którego celem jest inicjowanie aktywnych zachowań oraz kierowanie i nadzorowanie praktycznych działań studentów, prowadzonych w celu rozwiązania problemu i podejmowania decyzji, które powinny zakończyć się przedstawieniem rozwiązania zadania projektowego; laboratoria – zajęcia o charakterze praktycznym prowadzone w małych grupach w laboratoriach, pracowniach z użyciem sprzętu informatycznego lub innej aparatury badawczej; seminarium – zajęcia, których celem jest opracowanie projektu dyplomowego i przygotowanie do egzaminu dyplomowego lub przedstawienie samodzielnie opracowanego zagadnienia; lektoraty - zajęcia prowadzone w ramach kształcenia językowego.

Przykładowe zastosowanie metod dla zajęć do osiągnięcia efektów uczenia się:

| Geografia SPS                                                             |                                    |                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Przedmiot:<br>Zastosowanie technik informacyjnych w geografii             | analiza przestrzenna GIS           | metoda projektów, metoda warsztatowa                                                                                                                           | K1_U01; K1_U02; K1_U04 - posługuje się specjalistycznym oprogramowaniem komputerowym w celu analizowania i wartościowania informacji, organizowania i analizy danych, sporządzania raportów i prezentacji wyników badań; dokumentuje oraz interpretuje zebrane dane środowiskowe; korzysta z Systemów Informacji Geograficznej (GIS) oraz teledetekcji satelitarnej do tworzenia baz danych o środowisku, szczegółowych map tematycznych, zestawień tabelarycznych i innych opracowań                                                                                                                                                                                                               |
| Przedmiot:<br>Systemy Informacji przestrzennej w zarządzaniu środowiskiem | analiza przestrzenna, środowiskowa | metoda laboratoryjna/projektowa praca w grupach, burza mózgów, rozwiązywanie zadań lub analizowanie przykładów stanowiących określone zastosowanie, obserwacja | K1_U2; K1_U3; K1_U4; K1_U6; K1_U11 – potrafi wykonywać analizy przestrzenne za pomocą określonych narzędzi GIS i interpretować je; sprawnie posługuje się oprogramowaniem GIS w celu tworzenia opracowań kartograficznych; samodzielnie dobiera materiały źródłowe, dane geograficzne i metodę prognozowania proponując własną wersję rozwiązania problemu badawczego, analiza i wizualizacja danych                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Przedmiot:<br>Inwentaryzacja i kartowanie środowiska                      | projekt terenowy                   | praca zespołowa, obserwacja i pomiary, metoda projektów                                                                                                        | K1_U2; K1_U3; K1_U4; K1_U6; K1_U11; K1_U22; K1_K8 – potrafi dobrać odpowiednie narzędzia i pomoce niezbędne do pracy w terenie; potrafi przeprowadzić prace inwentaryzacyjne oraz kartowania w terenie z zastosowaniem map topograficznych, urządzeń GPS oraz aplikacji mobilnych; utworzyć bazę danych z użyciem odpowiedniego oprogramowania; przetwarzać i wizualizować dane zebrane w terenie z zastosowaniem aplikacji GIS; opisuje zróżnicowanie przestrzeni przyrodniczej i antropogenicznej na podstawie pomiarów terenowych oraz analiz kameralnych z zastosowaniem metod i narzędzi GIS; potrafi pracować zespołowo i wykazuje postawę odpowiedzialności za pracę własną i całego zespołu |
| Przedmiot:                                                                | lektorat                           | analiza tekstów branżowych, projekty komunikacyjne,                                                                                                            | K1_U11; K1_U20; K1_K08 – wyszukuje, weryfikuje oraz interpretuje geograficzne źródła literaturowe i bazy danych                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                    |                      |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------|----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lektorat języka obcego             |                      | translacyjne, leksykalno-gramatyczne, praca z autentycznymi tekstami i materiałami audiowizualnymi w języku obcym, korzystanie z materiałów specjalistycznych / kierunkowych, ćwiczenia interaktywne | dostępne w zarówno w języku polskim jak i językach obcych; ma umiejętności językowe w zakresie dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku oraz dyscypliny geografia społeczno – ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, właściwych dla kierunku geografia, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego; pracuje zespołowo                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Geografia SDS</b>               |                      |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Przedmiot: Monitoring środowiska   | analiza środowiskowa | analiza danych, pomiary, dyskusja, praca zespołowa                                                                                                                                                   | K2_U13; K2_U14; K2_U16; K2_K01; K2_K03; K2_K04 – wykonuje analizy próbek środowiskowych (wód powierzchniowych gleb i powietrza) w terenie i w laboratorium; interpretuje dane dotyczące jakości poszczególnych składowych środowiska; pracuje zespołowo; postępuje zgodnie z zasadami BHP oraz regulaminem pracowni monitoringu środowiska                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Przedmiot: Seminarium magisterskie | projekt dyplomowy    | metoda seminaryjna, dyskusja, praca z literaturą lub na materiałach źródłowych, case study, metoda projektów (projekt badawczy), obserwacja, burza mózgów, Mind Mapping                              | K2_U1; K2_U3; K2_U4; K2_U5; K2_U6; K2_U7; K2_U13; K2_U14; K2_U15; K2_U16; K2_K01; K2_K04 – gromadzi informacje z literatury, materiałów źródłowych, wyników badań terenowych i laboratoryjnych oraz dokonuje interpretacji właściwych dla badań metodycznych i dydaktycznych; weryfikuje hipotezy związane z problemami badawczymi, formułuje odpowiednie wnioski; prezentuje wyniki własnych badań w formie ustnej czy za pomocą prezentacji multimedialnej; klasyfikuje i dokonuje wyboru metod, narzędzi i technik badawczych stosowanych w geografii; projektuje i wykonuje zadania badawcze pod nadzorem opiekuna typowe dla metod stosowanych w geografii; konstruuje prace badawczą, spełniającą odpowiednie wymagania estetyczne, przy użyciu technik komputerowych; stawia hipotezy do wyjaśnienia problematyki badawczej; potrafi dzielić się zadaniami, współpracować w grupie |
| Przedmiot: Pilotaż i przewodnictwo | projekt terenowy     | praca w grupach, ćwiczenia terenowe                                                                                                                                                                  | K2_U1; K2_U2; K2_U4; K2_U14; K2_K04; K2_K07 – potrafi stosować techniki przewodnickie i pilotażowe w praktyce; zarządzać czasem i logistyką imprezy; potrafi reagować w sytuacjach kryzysowych; budować pozytywne relacje z grupą                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

### 2.3. Zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość

Na kierunku geografia SPS i SDS, studia stacjonarne przewidziano zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W formie takiej realizowane są zajęcia: wykłady ogólnouczelniane z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych (I, II, III) i szkolenie BHP. W programie studiów na studiach stacjonarnych łącznie na wykłady ogólnouczelniane przewidziano 75 godzin (5 ECTS), realizowanych w semestrze II i IV, zaś na studiach niestacjonarnych - 45 godzin (5 ECTS). Szkolenie BHP uwzględnia 4 godziny, bez przypisanych ECTS (I semestr). Na studiach niestacjonarnych w formie zdalnej realizowane są wszystkie zajęcia teoretyczne (wykłady, konwersatoria). Na studiach pierwszego stopnia na ścieżce KiZŚP – 418 godzin kontaktowych (N) i 57 ECTS; GiADP - 367 godzin kontaktowych (N) i 48 ECTS; na ścieżce GN - 454 godzin kontaktowych (N) i 49 ECTS. Na studiach drugiego stopnia na ścieżce KiZŚP – 280 godzin kontaktowych (N) i 35 ECTS; Turystyka - 271 godzin kontaktowych (N) i 33 ECTS; 305 godzin kontaktowych (N) i 37 ECTS. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia zdalnego, nie może być większa niż 50% liczby punktów ECTS przewidzianej dla programu studiów o profilu praktycznym.

Zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość mogą odbywać się w trybie synchronicznym (w czasie rzeczywistym, z jednoczesnym udziałem prowadzącego i studentów) oraz asynchronicznym. Wprowadzanie i organizację zajęć zdalnych na Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku reguluje stosowny dokument - Regulamin organizacji kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia zdalnego, który został zatwierdzony Zarządzeniem nr

R.021.39.24 Rektora Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku z dnia 26 marca 2024 roku (**zal\_2.3**). Dokument określa ogólnouczelniane zasady prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (e-learning, blended learning ), które nie zostały ujęte w innych odrębnych przepisach uniwersyteckich. Proces dydaktyczny w trybie zdalnym opiera się na oficjalnej uczelnianej platformie zarządzanej przez Centrum Kształcenia E-learningowego (CKEL) / Centrum Kształcenia Na Odległość. W Instytucie Geografii powołany został Instytutowy Koordynator ds. Kształcenia Zdalnego, który odpowiada m.in. za wsparcie techniczne i merytoryczne dla wykładowców oraz studentów korzystających z platform e-learningowych (np. Moodle, MS Teams), monitorowanie prawidłowości realizacji programów studiów w trybie online lub hybrydowym.

Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia zdalnego, nie może być większa niż 50% liczby punktów ECTS przewidzianej dla programu studiów o profilu praktycznym.

#### **2.4. Dostosowania procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia**

Dobór metod i treści kształcenia umożliwia dostosowanie procesu kształcenia w zakresie grupowych i indywidualnych potrzeb studentów, w tym z niepełnosprawnością oraz indywidualizację studiów. Służą temu procedury i rozwiązania stosowane w organizacji procesu kształcenia dla kierunku oraz zasady ujęte w Regulaminie Studiów Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (**zal\_2.2**). Zgodnie z Regulaminem Studiów UP, student ma prawo do zindywidualizowania programu studiów w ramach trzech opcji: indywidualna organizacja studiów (IOS), studiowania według indywidualnej organizacji studiów z uwzględnieniem potwierdzonych efektów uczenia się (§64-65, **zal\_2.2**) oraz indywidualne dostosowanie do rodzaju i stopnia niepełnosprawności i właściwej realizacji procesu dydaktycznego (§10; **zal\_2.2**).

Uczelnia podejmuje działania mające na celu stworzenie warunków sprzyjających wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami. Studenci mogą korzystać ze wsparcia Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami, (powołany Pełnomocnik ds. osób z niepełnosprawnościami, a także Koordynator ds. dostępności), które oferuje w zależności od potrzeb indywidualne bezpłatne konsultacje psychologiczne, wsparcie doradcy edukacyjnego, doradcy zawodowego, wsparcie asystenta dydaktycznego dla studentów z niepełnosprawnością (<https://www.upsl.edu.pl/studenci/biuro-ds-osob-z-niepelnosprawnoscia2/regulamin-i-wnioski>). Ponadto studenci mają możliwość skorzystania z pomocy asystenta osoby z niepełnosprawnością. Głównym celem przydzielenia asystenta jest ułatwienie niezależnego, samodzielnego i aktywnego funkcjonowania studentów i doktorantów z niepełnosprawnością w życiu akademickim Uczelni (szerzej opisane w kryterium 8).

W procesie indywidualizacji kształcenia istnieje możliwość wyboru przez studentów określonej w programie studiów liczby przedmiotów. Podczas trwania studiów student może skorzystać z przedmiotów do wyboru z kategorii m.in. wyboru języka prowadzenia danego przedmiotu (zajęcia prowadzone w języku polskim lub angielskim), bloku wykładów ogólnouczelnianych z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych (I, II, III), seminarium (licencjackiego/magisterskiego) i czy też dokonać wyboru miejsca realizacji obligatoryjnych praktyk zawodowych. Duży nacisk kładzie się na język obcy (wybrane zajęcia dydaktyczne w języku angielskim). W ramach przedmiotów do wyboru studenci dokonują także wyboru lektoratu z języka obcego z oferty Studium Praktycznej Nauki Języków

Obcych. Studenci mają do wyboru język angielski, niemiecki i rosyjski i język polski (dla obcokrajowców). Ważną rolę pełnią przedmioty o znaczącej wadze praktycznej w zakresie wykształcenia umiejętności. Wśród zajęć doskonalących kompetencje praktyczne najpełniej realizowane są w ramach przedmiotów dotyczących poszczególnych ścieżek kształcenia.

**2.5. Harmonogram realizacji programu studiów z uwzględnieniem: zajęć lub grup zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów (w przypadku gdy uczelnia prowadzi na ocenianym kierunku studia w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej, charakterystykę należy przedstawić odrębnie dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych), zajęć lub grup zajęć kształtujących umiejętności praktyczne oraz zajęć lub grup zajęć rozwijających kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego, jak również zajęć lub grup zajęć do wyboru**

Harmonogram realizacji programu studiów, jako podstawowy element programu, jest opracowywany dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Dla studiów pierwszego stopnia - stacjonarnych, realizowany jest w ciągu 4684 godzin (N+S+P) dla wszystkich ścieżek kształcenia, którym przypisano 180 punktów ECTS możliwych do uzyskania w trakcie 6 semestrów (60 punktów ECTS w każdym roku). Liczba godzin z bezpośrednim udziałem osoby prowadzącej zajęcia (N) dla każdej ścieżki kształcenia wynosi 1964 godzin. W przypadku studiów niestacjonarnych harmonogram realizacji zajęć obejmuje 4624 godzin (N+S+P), z tego 1152 godzin - z udziałem bezpośrednim osoby prowadzącej zajęcia - dla ścieżek: kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, geoinformacja i analiza danych przestrzennych oraz 1266 godzin dla ścieżki geografia nauczycielska (co wynika z konieczności realizacji standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela). Dla studiów drugiego stopnia – stacjonarnych i niestacjonarnych, harmonogram przewiduje realizację 3064 godzin (N+S+P) dla wszystkich ścieżek kształcenia, którym przypisano 120 punktów ECTS możliwych do uzyskania w trakcie 4 semestrów (60 punktów ECTS w każdym roku). Liczba godzin z bezpośrednim udziałem osoby prowadzącej zajęcia (N) jest natomiast zróżnicowana w zależności od formy/trybu studiów. Na studiach stacjonarnych dla każdej ścieżki kształcenia liczba N wynosi 1204 godzin. W przypadku studiów niestacjonarnych - 728 godzin dla ścieżek: turystyka, kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym oraz 776 godzin dla ścieżki geografia nauczycielska. Dla obu tych form przewiduje się osiągnięcie tych samych efektów uczenia się, przy czym dla studiów niestacjonarnych realizowane są one większym nakładem pracy własnej studenta. Harmonogram realizacji programu studiów obejmuje całkowity nakład pracy studenta niezbędny do uzyskania wszystkich przyjętych efektów uczenia się, uwzględnia uczestnictwo w zajęciach wymagających bezpośredniego udziału studentów i nauczycieli akademickich oraz samodzielną pracę własną.

Plany zajęć na poszczególne semestry są udostępniane studentom na stronie internetowej Uczelni, w zakładce plany oraz umieszczane na tablicy ogłoszeń, zazwyczaj na tydzień przed rozpoczęciem nowego semestru. W zakresie studiów stacjonarnych zgodnie z harmonogramem, przewiduje się realizację zajęć od poniedziałku do piątku. Zajęcia w ramach studiów niestacjonarnych planowane są od piątku (od godz. 15.30) do niedzieli włącznie (do godz. 15.00). W rozkładzie zajęć dydaktycznych są uwzględniane zajęcia realizowane wspólnie ze studentami innych kierunków, jak np. lektoraty z języka obcego, wykłady ogólnouczelniane z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych oraz zajęcia z wychowania fizycznego. W trakcie roku akademickiego studenci mają także możliwość skorzystania z

konsultacji prowadzonych przez nauczycieli akademickich w czasie ich dyżurów, trwających 2 godziny tygodniowo (w razie potrzeby czas przeznaczony dla studentów jest wydłużany).

W ramach grupy treści podstawowych studenci kierunku geografia powinni opanować język obcy na poziomie B2 (studia pierwszego stopnia) oraz B2+ (studia drugiego stopnia) Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz umieć posługiwać się językiem specjalistycznym niezbędnym do wykonywania zawodu. Na studiach pierwszego stopnia wymóg odzwierciedlają specyficzne efekty uczenia się tj. główny K1\_U20, a także uzupełniające K1\_U11, K1\_U21, K1\_K02, a na studiach drugiego stopnia – głównie: K2\_U12 oraz uzupełniająco K2\_U01. Osiągnięcie tak sprecyzowanych efektów uczenia się umożliwia studentom osiągnięcie umiejętności, według których student potrafi porozumiewać się, studiować, analizować oraz interpretować w języku obcym w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku studiów. Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia lektoraty języków obcych obejmują 200 godzin i 8 ECTS (odpowiednio po 50 godzin – 2 ECTS w semestrach: II, III, IV, V). Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia lektoraty języków obcych obejmują 100 godzin i 4 ECTS (odpowiednio po 50 godzin – 2 ECTS w semestrach I i II).

W ramach kierunku Geografia proponowane są dla studentów przedmioty przygotowujące i rozwijające umiejętności praktyczne, które zostały opracowane w wyniku współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz uwzględniają wyniki monitoringu karier zawodowych absolwentów i analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z oczekiwaniami rynku pracy. Program studiów obejmuje zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, którym przypisano na studiach pierwszego stopnia - w zależności od ścieżki kształcenia – 115-124 punktów ECTS na studiach stacjonarnych, zaś na studiach drugiego stopnia 81-85 punktów ECTS. Podkreślić należy, że w Uczelni nabywaniu praktycznych umiejętności zawodowych towarzyszy przewaga zajęć przewidzianych w programie studiów realizowana w formie praktycznej z wykorzystaniem różnego rodzaju metod aktywizujących.

**2.6. Dobór form zajęć, proporcji liczby godzin przypisanych poszczególnym formom, a także liczebności grup studenckich oraz organizacji procesu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (w przypadku gdy na studiach prowadzone jest takie kształcenie), harmonogramu zajęć (w przypadku, gdy uczelnia prowadzi na ocenianym kierunku studia w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej, charakterystykę należy przedstawić odrębnie dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych)**

W programie studiów założono wykorzystanie różnorodnych form zajęć, a ich dobór zapewnia osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się - zdobycie wiedzy oraz nabycie umiejętności i kompetencji społecznych z zakresu treści opisanych w kartach przedmiotów poszczególnych zajęć. Dobór form zajęć podyktowany jest również specyfiką danego przedmiotu. Liczebność grup studenckich oraz organizacja procesu kształcenia w zakresie m.in. rodzajów zajęć dydaktycznych opiera się na Zarządzeniu Nr R.021.82.26 Rektora Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (zal\_2.4). Formy prowadzenia zajęć (typy zajęć) związane są z organizacją procesu dydaktycznego i alokacją konkretnych zasobów edukacyjnych. W harmonogramie zajęć przewidziano zajęcia teoretyczne – wykłady, konwersatoria oraz zajęcia praktyczne - seminaria, lektoraty, praktyki, ćwiczenia (audytoryjne, laboratoryjne, warsztatowe, projektowe, terenowe). Ćwiczenia praktyczne

odgrywają bardzo ważną rolę w procesie kształcenia. Prowadzone są one w małych grupach z wykorzystaniem metod aktywizujących, charakteryzujących się uczeniem poprzez działanie praktyczne.

Liczebność grup zróżnicowana jest w zależności od rodzaju zajęć. SeminaRIA dyplomowe na studiach pierwszego stopnia prowadzone są w grupach 10-15-osobowych, na studiach drugiego stopnia - w grupach 5-10-osobowych. W uzasadnionych przypadkach za zgodą Prorektora ds. Kształcenia – dopuszcza się możliwość zmniejszenia lub zwiększenia liczby osób w grupie. Lektoraty języków obcych prowadzone są w grupach 15-20 osobowych. Ćwiczenia audytoryjne (AU) (np. Podstawy gospodarki przestrzennej, Prognozowanie zmian środowiska, Geografia ekonomiczna - SPS; Regiony turystyczne Europy, Walory turystyczne Polski, Ochrona zasobów środowiska w Polsce – SDS) prowadzone są w grupach 20 osobowych. Ćwiczenia laboratoryjne (CL) - w grupach 10-15-osobowych (np. Elementy meteorologii i klimatologii, Teledetekcja, Hydrologia – SPS; Badania litosfery, Krajoznawstwo i turystyka w szkole, Zarządzanie ochroną środowiska – SDS). Ćwiczenia warsztatowe (CW) - w grupach 12-15-osobowych (np. Psychologia dla nauczycieli, Pedagogika dla nauczycieli – SPS; Trendy światowej gospodarki, Planowanie i gospodarowanie przestrzenią, Projektowanie systemów terytorialno-krajobrazowych – SDS). Ćwiczenia projektowe (CP) - w grupach 12-15-osobowych, z wewnętrznym podziałem na zespoły projektowe, zgodnie z wymogami projektu (np. Edukacja ekologiczna – SPS; brak na SDS). Ćwiczenia ruchowe (CR) prowadzone są w grupach 16-20-osobowych. W tej grupy znajdują się jedynie zajęcia z wychowania fizycznego na studiach pierwszego stopnia. Ćwiczenia terenowe (CT) prowadzone są w grupach 15-osobowych (np. Geologia, Geomorfologia, Analiza przestrzenna z wykorzystaniem GIS – SPS; Pilotaż i przewodnictwo, Projektowanie zajęć terenowych, Środowisko przyrodnicze Bałtyku i jego ochrona – SDS).

Struktura rodzajów zajęć dla studiów pierwszego stopnia przedstawia się następująco:

| Ścieżka kształcenia   | W      |      | K      |     | AU     |      | CL     |      | CT     |      | CW     |     | CP     |     | CR     |     | JO     |     | S      |     |
|-----------------------|--------|------|--------|-----|--------|------|--------|------|--------|------|--------|-----|--------|-----|--------|-----|--------|-----|--------|-----|
|                       | liczba | %    | liczba | %   | liczba | %    | liczba | %    | liczba | %    | liczba | %   | liczba | %   | liczba | %   | liczba | %   | liczba | %   |
| Studia stacjonarne    |        |      |        |     |        |      |        |      |        |      |        |     |        |     |        |     |        |     |        |     |
| KiZSP                 | 644    | 32,8 | 45     | 2,3 | 390    | 19,9 | 390    | 19,9 | 245    | 12,5 | 0      | 0   | 10     | 0,5 | 60     | 3,1 | 120    | 6,1 | 60     | 3,1 |
| GiADP                 | 559    | 28,5 | 50     | 2,5 | 340    | 17,3 | 495    | 25,2 | 280    | 14,3 | 0      | 0   | 0      | 0   | 60     | 3,1 | 120    | 6,1 | 60     | 3,1 |
| GN                    | 634    | 32,3 | 30     | 1,5 | 460    | 23,4 | 330    | 16,8 | 210    | 10,7 | 60     | 3,1 | 0      | 0   | 60     | 3,1 | 120    | 6,1 | 60     | 3,1 |
| Studia niestacjonarne |        |      |        |     |        |      |        |      |        |      |        |     |        |     |        |     |        |     |        |     |
| KiZSP                 | 388    | 32,8 | 27     | 2,3 | 234    | 19,9 | 234    | 19,9 | 147    | 12,5 | 0      | 0   | 6      | 0,5 | 0      | 3,1 | 80     | 6,1 | 36     | 3,1 |
| GiADP                 | 337    | 28,5 | 30     | 2,5 | 204    | 17,3 | 297    | 25,2 | 168    | 14,3 | 0      | 0   | 0      | 0   | 0      | 3,1 | 80     | 6,1 | 36     | 3,1 |
| GN                    | 436    | 32,3 | 18     | 1,5 | 312    | 23,4 | 198    | 16,8 | 126    | 10,7 | 60     | 3,1 | 0      | 0   | 0      | 3,1 | 80     | 6,1 | 36     | 3,1 |

Rodzaje zajęć: Zajęcia teoretyczne (W – wykład; K – konwersatorium); Zajęcia praktyczne: (AU – ćwiczenia audytoryjne; CL – ćwiczenia laboratoryjne; CW – ćwiczenia warsztatowe; CP – ćwiczenia projektowe; CR/CT – ćwiczenia ruchowe/ćwiczenia terenowe; JO – język obcy (lektorat); S – seminarium; P – praktyki

Struktura rodzajów zajęć dla studiów drugiego stopnia przedstawia się następująco:

| Ścieżka kształcenia   | W      |      | K      |     | AU     |      | CL     |      | CT     |     | CW     |      | CP     |   | CR     |   | JO     |     | S      |     |
|-----------------------|--------|------|--------|-----|--------|------|--------|------|--------|-----|--------|------|--------|---|--------|---|--------|-----|--------|-----|
|                       | liczba | %    | liczba | %   | liczba | %    | liczba | %    | liczba | %   | liczba | %    | liczba | % | liczba | % | liczba | %   | liczba | %   |
| Studia stacjonarne    |        |      |        |     |        |      |        |      |        |     |        |      |        |   |        |   |        |     |        |     |
| Turystyka             | 364    | 30,2 | 100    | 8,3 | 310    | 25,7 | 145    | 12,0 | 20     | 1,7 | 125    | 10,4 | 0      | 0 | 0      | 0 | 60     | 5,0 | 80     | 6,6 |
| KiZSP                 | 349    | 30,0 | 100    | 8,3 | 250    | 20,8 | 147    | 12,2 | 20     | 1,7 | 135    | 11,2 | 0      | 0 | 0      | 0 | 60     | 5,0 | 80     | 6,6 |
| GN                    | 369    | 30,6 | 100    | 8,3 | 200    | 16,6 | 190    | 15,8 | 30     | 2,5 | 175    | 14,5 | 0      | 0 | 0      | 0 | 60     | 5,0 | 80     | 6,6 |
| Studia niestacjonarne |        |      |        |     |        |      |        |      |        |     |        |      |        |   |        |   |        |     |        |     |
| Turystyka             | 250    | 30,2 | 60     | 8,3 | 186    | 25,7 | 87     | 12,0 | 12     | 1,7 | 75     | 10,4 | 0      | 0 | 0      | 0 | 40     | 5,0 | 48     | 6,6 |
| KiZSP                 | 241    | 30,0 | 60     | 8,3 | 150    | 20,8 | 126    | 12,2 | 12     | 1,7 | 81     | 11,2 | 0      | 0 | 0      | 0 | 40     | 5,0 | 48     | 6,6 |
| GN                    | 275    | 30,6 | 60     | 8,3 | 126    | 16,6 | 122    | 15,8 | 18     | 2,5 | 117    | 14,5 | 0      | 0 | 0      | 0 | 40     | 5,0 | 48     | 6,6 |

## **2.7. Program i organizacja praktyk, w tym w szczególności ich wymiaru i terminu realizacji oraz dobór instytucji, w których odbywają się praktyki, a także liczby miejsc praktyk**

Częścią składową przygotowania studentów do pracy zawodowej jest praktyka zawodowa, rozwijająca aktywność, kreatywność i przedsiębiorczość studentów. Program studiów przewiduje realizację studenckich praktyk zawodowych, odbywających się na podstawie obowiązującego Regulaminu studenckich praktyk zawodowych i staży w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku (**zal\_2.5**) oraz Regulaminu praktyk studenckich w Instytucie Geografii dla kierunku geografia SPS i SDS (**zal\_2.6; zal\_2.7**). W programie studiów pierwszego stopnia uwzględniono praktykę zawodową, którą studenci odbywają w III-VI semestrze, w zależności od ścieżki kształcenia. Czas trwania praktyki na studiach pierwszego stopnia dla ścieżek: kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, geoinformacja i analiza danych przestrzennych wynosi 720 godzin (24 pkt. ECTS; semestry III, IV, V po 240 godzin). Ścieżka kształcenia nauczycielskiego zawiera praktykę zawodową w wymiarze 630 godzin (21 pkt. ECTS; semestry IV, V, VI) oraz praktykę zawodową psychologiczno-pedagogiczną (30 godzin w semestrze III), praktykę zawodową dydaktyczną w szkole podstawowej – w wymiarze 60 godzin (2 pkt. ECTS, semestr V). Praktyka zawodowa na studiach drugiego stopnia realizowana jest w drugim i trzecim semestrze i wynosi 360 godzin (12 pkt. ECTS) – na ścieżkach kształcenia: turystyka, kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym. W przypadku ścieżki geografia nauczycielska - praktyka zawodowa realizowana jest w wymiarze 270 godzin (9 pkt. ECTS) i dodatkowo praktyka zawodowa psychologiczno-pedagogiczna (30 godzin w semestrze III), praktyka zawodowa dydaktyczna w szkole ponadpodstawowej – w wymiarze 60 godzin (po 30 godzin w semestrach III i IV). Za organizację praktyk zawodowych w IG odpowiada Instytutowy koordynator praktyk, wyznaczony przez Dyrektora Instytutu, natomiast za organizację i przebieg praktyk studenckich na danym kierunku studiów realizowanym w jednostce odpowiada akademicki opiekun praktyk. Po zakończonych praktykach, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Regulaminie praktyk, opiekun z ramienia Instytutu sporządza ogólne sprawozdanie z odbytych praktyk. W kartach przedmiotów zawarte są podstawowe informacje nt. praktyk zawodowych realizowanych na kierunku i są one dostosowane do specyfiki ścieżki kształcenia. Organizacja procesu praktyk zawodowych polega na zainicjowaniu przez akademickiego opiekuna praktyk spotkań organizacyjnych ze studentami poszczególnych lat, co następuje na początku semestrów, w których zaplanowana została realizacja praktyk. Podczas spotkań studenci są informowani o wytycznych wynikających z regulaminu praktyk, sposobach zaliczeń i procedurach porządkowych dotyczących obiegu dokumentów. Zgodnie z regulaminem praktyk, student odbywa praktykę na podstawie indywidualnego lub zbiorowego skierowania wystawionego przez Uczelnię w instytucji, jednostce, placówce lub organizacji, która zawarła porozumienie z Uczelnią, zgodnie z warunkami w sprawie odbywania przez studentów praktyk studenckich. Aby zapewnić studentom atrakcyjne miejsca praktyk Uczelnia podpisała na przestrzeni ostatnich lat 17 porozumień z sektorem gospodarki (**zal\_6.5**). W roku akademickim 2026/2027 studenci kierunku geografia SPS realizowali praktyki w Urzędzie Miejskim w Kobylnicy oraz Zarządzie Infrastruktury Miejskiej w Słupsku. Studenci kierunku geografia SDS realizowali praktyki w Pomorskim Zespole Parków Krajobrazowych „Dolina Słupi” w Słupsku, Hotelu Lubicz w Ustce, „Tu Kultura” – studio artystyczne w Słupsku. Student ma możliwość samodzielnego wyboru miejsca praktyk, pod warunkiem, że miejsce to umożliwia realizację

celów i efektów uczenia się związanych z ocenianym kierunkiem. Przebieg praktyki zawodowej oraz nadzór nad nią odbywa się w porozumieniu z podmiotem, w którym praktyka jest realizowana, a jej ocena końcowa uwzględnia osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się przez studenta. Zadania podejmowane przez studenta w trakcie praktyk muszą być szczegółowo udokumentowane i poświadczone przez upoważnioną osobę zatrudnioną w miejscu praktyk. Student po zakończonej praktyce zobowiązany jest do potwierdzenia odbycia praktyk poprzez przedłożenie opiekunowi praktyk w IG odpowiednich dokumentów z przebiegu praktyki. Warunkiem uzyskania przez studenta zaliczenia praktyki zawodowej jest: prawidłowe prowadzenie dziennika praktyk, uwzględniając w nim szczegółowy opis wykonywanych czynności z każdego dnia praktyki potwierdzony podpisem i pieczętą opiekuna nadzorującego zadania, pozytywna opinia opiekuna sprawującego nadzór nad praktykantem w miejscu odbywania praktyki – ocena ze zrealizowanej praktyki. Prowadzona przez studenta dokumentacja praktyki zawodowej powinna zawierać sprawozdanie końcowe, obejmujące ogólny opis instytucji w której student odbywał praktykę oraz korzyści osobiste wyniesione z praktyki. Zaliczenie praktyki zawodowej następuje po złożeniu pełnej dokumentacji u opiekuna praktyki z ramienia Instytutu Geografii. Zakres kontroli obejmuje: potwierdzenie obecności studenta w miejscu odbywania praktyki w wyznaczonym wcześniej terminie realizacji praktyk, konsultacje telefoniczne z opiekunem praktyki z ramienia pracodawcy w zakresie przebiegu praktyki zawodowej oraz hospitacje wybranej praktyki zawodowej w miejscu praktyki lub w przypadku wystąpienia nieprawidłowości sygnalizowanej przez studenta lub opiekuna praktyk z ramienia pracodawcy. Z prowadzonej hospitacji sporządzany jest protokół.

W okresie oceny przeprowadzono łącznie 14 hospitacji (w tym 9 na SPS i 5 na SDS). W roku akademickim 2021/2022 – 2 hospitacje (SPS), w 2022/2023 – 4 hospitacje (SPS), w 2023/2024 – 2 hospitacje (SDS), w 2024/2025 – 1 hospitacja (SPS), w 2025/2026 – 2 hospitacje na SPS i 3 na SDS. Wszystkie zakończyły się oceną pozytywną; nie odnotowano ocen negatywnych. Wyniki potwierdzają prawidłowość organizacji i realizacji praktyk objętych hospitacją. Zbiorczą analizę wszystkich rodzajów hospitacji przeprowadzonych w Instytucie Geografii przedstawiono w kryterium 10.3 (**zał\_10.14**).

**2.8. Reguły i wymagania w zakresie programu studiów i sposobu organizacji kształcenia, zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 powołanej ustawy.**

Ścieżka kształcenia nauczycielskiego zawiera praktykę zawodową w wymiarze 630 godzin (21 pkt. ECTS; semestry IV, V, VI) oraz praktykę zawodową psychologiczno-pedagogiczną (30 godzin w semestrze III), praktykę zawodową dydaktyczną w szkole podstawowej – w wymiarze 60 godzin (2 pkt. ECTS, semestr V). Na studiach drugiego stopnia - praktyka zawodowa realizowana jest w wymiarze 270 godzin (9 pkt. ECTS) i dodatkowo praktyka zawodowa psychologiczno-pedagogiczna (30 godzin w semestrze III), praktyka zawodowa dydaktyczna w szkole ponadpodstawowej – w wymiarze 60 godzin (po 30 godzin w semestrach III i IV). Program studiów przewiduje dla tej ścieżki wymagany standardem kształcenia do wykonywania zawodu nauczyciela blok przygotowania psychologiczno-pedagogicznego realizowany odpowiednio na studiach I i II stopnia (realizowany przez pracowników Instytutu Pedagogiki i Psychologii).

Z uwagi na brak zainteresowania ścieżką nauczycielską od wielu lat nie została ona uruchomiona.

**Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

### **3. Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie**

#### **3.1. Warunki przyjęcia na studia, rekrutacja oraz uznawanie i potwierdzanie efektów uczenia się**

Przyjęcie na studia w Uniwersytecie Pomorskim, zgodnie z Regulaminem Studiów (zał. 2.2), następuje poprzez: 1) rekrutację - na zasadach określonych w uchwale Senatu w sprawie zasad i trybu przyjęć oraz zakresu egzaminów wstępnych na studia pierwszego stopnia, drugiego stopnia i jednolite studia magisterskie; 2) potwierdzenie efektów uczenia się; 3) przeniesienie z innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej.

#### **3.1.1. Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji kandydatów na każdy z poziomów studiów**

Postępowanie kwalifikacyjne na studia na kierunku geografia odbywa się w trybie postępowania rekrutacyjnego. Zasady przeprowadzania rejestracji kandydatów na studia, wysokość opłaty rekrutacyjnej, wykaz wymaganych dokumentów, szczegółowy harmonogram postępowania rekrutacyjnego oraz zasady dokonywania wpisu na listę osób przyjętych precyzuje Uchwała Nr R.000.22.25 Senatu UP w Słupsku w sprawie zasad i trybu przyjęć oraz zakresu egzaminu wstępnego na studia pierwszego stopnia, drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie w roku akademickim 2026/2027 (zał. 3.1). Szczegółowe zasady postępowania są dostępne dla kandydatów pod adresem <https://ehms.upsl.edu.pl/e-rekrutacja/>. Oferta Uczelni, w tym opis kierunku geografia i oferowanych ścieżek kształcenia, znajduje się pod adresem <https://rekrutacja.upsl.edu.pl/>. Publiczna dostępność zasad i kryteriów rekrutacji, jednolite ich stosowanie oraz możliwość dostosowania postępowania do potrzeb kandydatów z niepełnosprawnościami zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów.

Podstawą przyjęcia na kierunek geografia (studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym – SPS) na Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku jest wynik pisemnego egzaminu maturalnego. W procesie kwalifikacji uwzględnia się wyniki z następujących przedmiotów: język polski, język obcy, matematyka - przedmioty obowiązkowe (poziom podstawowy) oraz geografia (przedmiot preferowany) lub biologia lub język polski - przedmiot dodatkowy do wyboru (poziom rozszerzony). Wynik rankingowy (liczba punktów rekrutacyjnych) jest sumą punktów przeliczonych z wyżej wymienionych przedmiotów maturalnych, zgodnie z wagami i przelicznikami ustalnymi corocznie w uchwale Senatu Uniwersytetu Pomorskiego (z preferencją dla wyniku z matury z geografii). O kolejności na liście zakwalifikowanych decyduje uzyskanie najwyższej sumy punktów w ramach limitu miejsc. W przypadku gdy kilku

kandydatów uzyska identyczny wynik punktowy decydujący o ostatnim wolnym miejscu, pierwszeństwo w przyjęciu na studia uzyskuje osoba z wyższym wynikiem z przedmiotu preferowanego na poziomie rozszerzonym (czyli z geografii), a w dalszej kolejności pod uwagę brany jest wyższy wynik z poziomu podstawowego (zgodnie z ogólnym regulaminem rekrutacji Senatu Uniwersytetu Pomorskiego). Minimalna liczba kandydatów wymagana do uruchomienia kierunku to 20 osób.

Kryteria kwalifikacji pozwalają dobrać kandydatów z odpowiednią wiedzą i umiejętnościami. Kompetencje językowe (język polski i język obcy): Geografia na poziomie uniwersyteckim wymaga precyzyjnego formułowania wniosków, przygotowywania opisów badawczych, raportów oraz korzystania z międzynarodowej literatury naukowej i nowoczesnych baz danych; kompetencje analityczne (matematyka): Współczesna geografia mocno opiera się na analizie statystycznej, interpretacji wykresów, modelowaniu zjawisk oraz systemach informacji geograficznej (GIS). Znajomość matematyki gwarantuje, że kandydat poradzi sobie z obliczeniami i logiką przestrzenną; podstawy przyrodniczo-przestrzenne (geografia, biologia lub rozszerzony polski): Uwzględnienie przedmiotów kierunkowych pozwala wyłonić osoby, które już na etapie szkoły średniej interesowały się naukami o Ziemi, procesami przyrodniczymi lub relacjami w układzie człowiek–środowisko. Ułatwia to szybkie opanowanie efektów uczenia się z zakresu kartografii, geoinformacji oraz gospodarki przestrzennej.

Podstawą przyjęcia na kierunek geografia (studia drugiego stopnia o profilu praktycznym – SDS) na Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku jest złożenie wymaganych dokumentów w procesie rekrutacji (rejestracja w internetowym systemie e-rekrutacji Uniwersytetu Pomorskiego oraz dostarczenie kompletu dokumentów, m.in. dyplomu ukończenia studiów wyższych). O przyjęcie mogą ubiegać się absolwenci z następujących dziedzin i dyscyplin: dyscyplina nauk biologicznych, dyscyplina nauk o Ziemi i środowisku, dyscyplina geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, dziedzina nauk rolniczych. O przyjęciu decyduje spełnienie powyższego kryterium ukończenia odpowiednich studiów. W przypadku wyczerpania miejsc lub dodatkowych zaleceń decyduje kolejność zgłoszeń/wynik na dyplomie. Dobór kryteriów kwalifikacji – oparty na wymogu posiadania kierunkowego wykształcenia bazowego z nauk przyrodniczych, rolniczych lub społeczno-ekonomicznych – jest w pełni adekwatny do profilu praktycznego kierunku geografia. Program studiów drugiego stopnia na tym kierunku zakłada realizację zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze przekraczającym 50% punktów ECTS (m.in. sztuczna inteligencja (AI) w geografii, obrazowanie naziemne i lotnicze środowiska, pilotaż i przewodnictwo, zarządzanie obszarami chronionymi). Wymóg posiadania dyplomu z pokrewnych dyscyplin gwarantuje, że kandydat dysponuje już solidną podbudową teoretyczną i metodologiczną (np. podstawami kartografii, statystyki czy ekologii). Pozwala to na natychmiastowe wdrożenie studenta w zaawansowane, specjalistyczne narzędzia analityczne i prace terenowe bez potrzeby wyrównywania podstaw z geografii ogólnej.

### **3.1.2. Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej**

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej, określa Regulamin Studiów Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (§ 12 i § 14, **zał. 2.2**). Student innej uczelni krajowej lub zagranicznej może ubiegać się o przyjęcie w poczet studentów Uczelni bez postępowania rekrutacyjnego. Przyjęcie następuje za zgodą Rektora. Efekty uczenia się uzyskane przez studenta w innej uczelni weryfikowane są na podstawie przedłożonej dokumentacji przebiegu studiów. Przyjęcie może nastąpić wyłącznie z

początkiem semestru. W wyjątkowych, uzasadnionych, przypadkach może to nastąpić, nie później niż w ciągu 30 dni od dnia rozpoczęcia semestru. Po zasięgnięciu opinii dyrektora instytutu Rektor określa warunki, termin i sposób uzupełnienia różnic programowych wynikających z rozbieżności efektów uczenia się i liczby punktów ECTS. Rozwiązanie umożliwia identyfikację uzyskanych efektów i ocenę ich adekwatności do efektów określonych w programie studiów na kierunku geografia.

Szczegółowe zasady, warunki, tryb uznawania efektów uczenia oraz sposób dokumentowania się reguluje Procedura uznawania efektów uczenia się (przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta) - Zarządzenie nr R.021.112.21 Rektora Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 14 września 2021 roku - (zal\_3.2).

Student/tka przenoszący się z innej uczelni wyższej jest zobowiązany/na przedłożyć Rektorowi wniosek wraz z uzasadnieniem, zaopiniowany przez kierownika jednostki organizacyjnej, z której zamierza się przenieść, wraz z dokumentami poświadczającymi dotychczasowy przebieg studiów. Rektor po zasięgnięciu opinii Dyrektora Instytutu, określa warunki, termin i sposób uzupełnienia przez studenta różnic programowych wynikających z rozbieżnych efektów uczenia się i innej liczby punktów ECTS. Przeniesienie zaliczenia następuje po stwierdzeniu zbieżności efektów uczenia się dla zajęć, uwzględniając w szczególności brak różnic w treściach programowych danych zajęć, formę i wymiar zajęć oraz formę ich zaliczenia. Ocena zbieżności dokonywana jest przez porównanie opisów zawartych w kartach przedmiotu lub na podstawie protokołów równoważności (studenci programu podwójny dyplom), (studenci realizujący program Erasmus). Decyzję o uznaniu efektów uczenia się podejmuje prowadzący zajęcia, w przypadku wymiany studenckiej Erasmus+ – instytutowy koordynator ds. programu ERASMUS+, w przypadku programu „podwójny dyplom” – instytutowy koordynator ds. podwójnego dyplomu. Zajęciom zaliczonym w trybie uznawania efektów uczenia się przypisuje się taką samą ocenę, jaką student uzyskał na wcześniejszym etapie kształcenia. Zajęciom przenoszonym z uczelni zagranicznej przypisuje się ocenę zgodną z regulaminem studiów UP, dokonując porównania systemu oceniania kraju, w którym były one realizowane. W przypadku braku oceny wyrażonej stopniem, literą, % itp. proponuje się studentowi poddanie weryfikacji poziomu osiągnięcia efektów uczenia się w formie/formach przewidzianych w karcie przedmiotu zajęć lub wpisuje się ocenę dostateczną. Przeniesienie zajęć może nastąpić pod warunkiem, że realizowane one były nie wcześniej niż 5 lat przed złożeniem wniosku o uznanie efektów uczenia się. W uzasadnionych przypadkach, ze względu na specyfikę przedmiotu, okres ten może być krótszy. Ostateczną decyzję w tej sprawie podejmuje Dyrektor Instytutu.

Z procedury uznawania efektów uczenia się korzystali studenci uczestniczący w programie Erasmus+. W latach 2023 - 2026 trzech studentów z kierunku geografia wyjechało w ramach praktyki w instytucjach zagranicznych: w Hiszpanii – 2 osoby i na Łotwie - 1 osoba oraz 1 student odbył staż na Uniwersytecie Lizbońskim w Portugalii. Spośród studentów przyjeżdżających należy wymienić czterech studentów, w tym dwóch w 2021/2022 roku z Rumunii, jeden student w 2022/2023 r. z Ukrainy z Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Ł. Ukrainki oraz jeden w roku 2025/2026 z Turcji z Giresun Üniversitesi.

W latach 2022-2026 na kierunku geografia nie prowadzono i nie realizuje się obecnie studiów w formule „Podwójny dyplom” (szczegółowy opis w kryterium 7.4).

### **3.1.3. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów**

Studentowi/tce przyjętemu/tej na studia przez potwierdzenie efektów uczenia się przyznaje się prawo do studiowania według indywidualnej organizacji studiów z uwzględnieniem potwierdzonych efektów uczenia się. W wyniku potwierdzenia efektów uczenia się można zaliczyć studentowi nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu określonego kierunku, poziomu i profilu studiów (§65, **zal\_2.2**). Szczegółowe zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się określa uzyskanych poza systemem studiów określa uchwała Senatu AP Nr R.000.56.19 Senatu AP w Słupsku z dnia 24 września 2019 r. w sprawie dostosowania organizacji potwierdzenia efektów uczenia się do wymagań określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (**zal\_3.3**).

Postępowanie obejmuje przypisanie opiekuna – pełnomocnika rektora ds. potwierdzania efektów uczenia się osobie ubiegającej się o potwierdzenie efektów uczenia się. Osoba ta przedstawia pełnomocnikowi dokumenty, które będą wykorzystywane w procesie weryfikacji. Pełnomocnik kieruje osobą występującą o potwierdzenie efektów uczenia się do Biura Rekrutacji w celu rejestracji, przekazuje przedstawioną dokumentację Komisji ds. potwierdzania efektów uczenia się. Komisję każdorazowo powołuje rektor. Komisja przeprowadza testy i rozmowy mające na celu potwierdzenie i ocenę poziomu osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć zadeklarowanych przez osobę przystępującą do procedury lub odrzuca wnioski. Komisja sporządza protokół z przebiegu prac, a ostatecznie o przyjęciu decyduje rektor. Rektor w drodze rozporządzenia określa każdorazowo szczegółową procedurę potwierdzania efektów uczenia się oraz tryb przyjęcia na studia, w szczególności: harmonogram, wymagane dokumenty, wysokość opłat, wzór umowy, wzór protokołu.

Na kierunku geografia zarówno na studiach I stopnia jak i II stopnia nie przeprowadzano procedury potwierdzania efektów uczenia się.

### **3.2. Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów (np. liczby kandydatów, przyjętych na studia, odsiewu studentów, liczby studentów kończących studia w terminie) oraz działania podejmowane na podstawie tych informacji, jak również sposoby wykorzystania analizy wyników nauczania w doskonaleniu procesu nauczania i uczenia się studentów**

Monitorowanie i ocena postępów studentów na kierunku geografia odbywają się z wykorzystaniem danych z systemu e-rekrutacji, systemu J-HMS Wirtualny Dziekanat, kart okresowych osiągnięć studentów oraz dokumentacji Biura Obsługi Studentów i Doktorantów.

W zakresie monitorowania liczby kandydatów i przyjętych studentów w okresie rekrutacji Punkt Rekrutacji przekazuje Dyrekcji IG informacje o liczbie kandydatów i osób przyjętych. Obsługę organizacyjno-administracyjną postępowania zapewnia Punkt Rekrutacji, natomiast kwalifikacji kandydatów dokonuje właściwa Uczelniana Komisja Rekrutacyjna zgodnie z formalnie przyjętymi kryteriami.

Postępy studentów i osiąganie przez nich efektów uczenia się monitorowane są na bieżąco. Podstawowym sposobem monitorowania postępów jest weryfikacja efektów uczenia się na zajęciach. Nauczyciele akademicki oceniają prace pisemne i ustne wykonywane w semestrze, prace i projekty zaliczeniowe, dzienniki praktyk zawodowych oraz inne zadania przewidziane w kartach przedmiotów. Narzędziami monitorowania są również karty okresowych osiągnięć studentów i system J-HMS Wirtualny Dziekanat, zawierające oceny z zajęć realizowanych na kierunku. Analiza wyników prowadzona przez Dyrekcję Instytutu i Instytutową Komisję ds. Jakości Kształcenia pozwala identyfikować trudności studentów, oceniać skuteczność przyjętych rozwiązań oraz podejmować

działania dotyczące programu studiów, organizacji kształcenia i obsady zajęć. Poza monitorowaniem ocen studentów analizie podlega m.in. stosunek liczby studentów przyjętych na studia do liczby absolwentów. Wyniki monitorowania uwzględniane są w działaniach doskonalących planowanych na kolejny rok akademicki. Dyrekcja i opiekunowie lat prowadzą rozmowy ze studentami oraz wspierają ich w terminowym przygotowaniu prac dyplomowych i przystąpieniu do egzaminu dyplomowego.

Poniższe zestawienie dotyczy wyłącznie studiów stacjonarnych, ponieważ w IG nie prowadzono kształcenia w trybie niestacjonarnym.

Poza monitorowaniem ocen studentów analizie podlega m.in. stosunek liczby studentów przyjętych na studia do liczby absolwentów. Wyniki monitorowania uwzględniane są w działaniach doskonalących planowanych na kolejny rok akademicki. Dyrekcja i opiekunowie lat prowadzą rozmowy ze studentami oraz wspierają ich w terminowym przygotowaniu prac dyplomowych i przystąpieniu do egzaminu dyplomowego.

Poniższe zestawienie wskazuje na niewielkie zainteresowanie i realizację studiów na kierunku geografia wyłącznie dla studiów stacjonarnych, ponieważ w IG nie prowadzono kształcenia w trybie niestacjonarnym.

| Wyszczególnienie                     | Rok akademicki  |                  |                  |                  |                  |                  |
|--------------------------------------|-----------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
|                                      | 2023/2024       |                  | 2024/2025        |                  | 2025/2026        |                  |
|                                      | SPS             | SDS              | SPS              | SDS              | SPS              | SDS              |
| Liczba kandydatów - rekrutacja       | SS -3<br>SN - 7 | SS -11<br>SN - 3 | SS -18<br>SN - 7 | SS -20<br>SN - 4 | SS -6<br>SN - 10 | SS -16<br>SN - 2 |
| Liczba przyjętych                    | SS -X<br>SN -X  | SS -12<br>SN - X | SS -12<br>SN - X | SS -21<br>SN - X | SS -X<br>SN - X  | SS -14<br>SN -X  |
| Liczba rozpoczynających studia       | 5               | 25               | 13               | 13               | -                | 16               |
| Liczba skreślonych z listy studentów | 4               | 7                | 11               | 15               | 1                | 7                |
| Absolwenci                           | 1               | 14               | 2                | 8                | -                | 1                |

SS – studia stacjonarne

SN – studia niestacjonarne

X – kierunek nieuruchomiony

Na kierunku geografia pomimo wielu wysiłków kadry Instytutu i administracji występuje niski poziom zainteresowania studiowaniem kierunku oraz wysoki poziom przedwczesnego kończenia nauki. Do podstawowych przyczyn formalnych na początku roku akademickiego należą: niepodjęcie studiów – stwierdzone najczęściej w przypadku braku pisemnego potwierdzenia ślubowania przez przyjętego kandydata; rezygnacja ze studiów – złożenie przez studenta pisemnego oświadczenia o rezygnacji w Biurze Obsługi Studentów i Doktorantów (BOSiD); przeniesienie na inną uczelnię – rezygnacja połączona z transferem do innej szkoły wyższej. W odniesieniu do osób dopiero rozpoczynających studia, decyzje o rezygnacji motywowane są najczęściej czynnikami osobistymi: nietrafiony kierunek studiów – rozczarowanie programem nauczania, niedopasowanie poziomu lub zmiana zainteresowań zawodowych kandydata; przyjęcie na inną uczelnię – zwolnienie miejsca i przejście na inny kierunek lub uczelnię w kolejnych turach rekrutacji (lub na bardziej preferowaną placówkę w innym mieście); trudności logistyczne i organizacyjne – problemy ze znalezieniem zakwaterowania w Słupsku, trudności z dojazdami lub kłopoty z pogodzeniem zajęć z pracą; kwestie finansowe – koszty utrzymania w Słupsku.

Uniwersytet Pomorski w Słupsku wdraża konkretne mechanizmy monitorowania i obsługi tego zjawiska. Każdy student składający rezygnację w Biurze Obsługi Studentów i Doktorantów (BOSiD) lub biurze rekrutacyjnym wypełnia ankietę (papierową lub telefoniczną). Pozwala to określić, dlaczego rezygnuje z nauki. Przed wydaniem administracyjnej decyzji o skreśleniu (np. z powodu nieobecności lub braku zaliczeń), student jest informowany o wszczęciu postępowania. Ma czas na wyjaśnienie swojej sytuacji. W trudnych sytuacjach finansowych lub losowych student może ubiegać się o

zapomogi, stypendia, a także o odroczenie, rozłożenie na raty lub częściowe/całkowite zwolnienie z opłat za usługi edukacyjne u Rektora. Regulamin studiów pozwala osobom skreślonym (w tym w trakcie pierwszego semestru, po spełnieniu warunków) na ubieganie się o wznowienie (reaktywację) i powrót na tok studiów.

### **3.3. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się**

Zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się dla kierunków prowadzonych w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku, w tym dla kierunku geografia, zostały określone w Regulaminie Studiów (§31, **zał\_2.2**). Warunkiem zaliczenia zajęć jest osiągnięcie przez studenta wszystkich efektów uczenia się określonych dla tych zajęć. Zasady i kryteria przyznawania oceny, sposób obliczania oceny końcowej oraz metody weryfikacji określa karta przedmiotu i są one podawane studentom na pierwszych zajęciach. Przy zaliczeniach i egzaminach stosuje się skalę: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0), niedostateczny (2,0), a w przypadkach przewidzianych regulaminem - zaliczenie bez oceny. Przykładem są przedmioty: szkolenie BHP, wychowanie fizyczne. Szkolenie BHP na studiach kończy się zaliczeniem bez oceny i nie ma przypisanych punktów ECTS, ponieważ ma charakter wyłącznie porządkowy i informacyjny, a nie merytoryczno-naukowy. W przypadku wychowania fizycznego, celem tych zajęć jest promowanie zdrowia, aktywność i relaks, a nie ocenianie sprawności fizycznej.

Student, który kwestionuje uzyskany wynik, może skorzystać z trybu przewidzianego w Regulaminie Studiów (§31, **zał\_2.2**), w tym wnioskować o komisyjne sprawdzenie wyników. Nauczyciel akademicki lub osoba prowadząca zajęcia wprowadza oceny z egzaminów i zaliczeń do systemu J-HMS Wirtualny Dziekanat niezwłocznie po ich wystawieniu.

Informacja zwrotna o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się jest przekazywana studentom bezpośrednio przez nauczycieli akademickich w ramach weryfikacji efektów uczenia dla poszczególnych przedmiotów. Po ocenie każdego etapu pracy student otrzymuje informację zwrotną i zachowuje możliwość wglądu do swoich wyników. Wykładowcy omawiają rezultaty kolokwium, sprawdzianów, projektów oraz egzaminów, wskazując mocne i słabe strony pracy studenta. Studenci mogą uzyskać szczegółowy, indywidualny feedback dotyczący stopnia opanowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych podczas bezpośrednich dyżurów (konsultacji) danego nauczyciela akademickiego. Sposoby i formy weryfikacji oraz przekazywania informacji o osiągnięciu konkretnych efektów uczenia się są precyzyjnie definiowane w sylabusie każdego przedmiotu udostępnianym na początku zajęć.

Postępowanie w sytuacjach spornych i konfliktowych związanych z oceną wiedzy studentów w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku regulują przepisy wewnętrzne uczelni, w szczególności Regulamin Studiów. Kwestie związane z ocenianiem, wglądem do prac oraz procedurą komisijną znajdują się w Rozdziale V (Zaliczenie semestru i roku studiów) Regulaminu Studiów Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku. Student ma prawo do zapoznania się z ocenioną pracą pisemną, testem lub inną formą sprawdzenia wiedzy w terminie i miejscu wyznaczonym przez prowadzącego zajęcia. Prowadzący ma obowiązek stosować jawne i obiektywne kryteria oceniania zgodne z kartą przedmiotu.

W przypadku nieporozumień lub zastrzeżeń co do otrzymanej oceny pierwszym krokiem jest bezpośredni kontakt z nauczycielem akademickim w celu omówienia punktacji i kryteriów. Jeżeli dialog z prowadzącym nie przynosi rozstrzygnięcia, student może zwrócić się do Dyrektora Instytutu z prośbą o mediację lub wyjaśnienie sytuacji. W przypadku sporów dotyczących wyników z sprawdzianów wiedzy lub egzaminów, gdy zachodzi wątpliwość co do obiektywności oceny, stosuje się tryb komisyjny

przewidziany w Regulaminie Studiów (§ 36) - zaliczenie/egzamin komisyjny przed komisją powołaną przez Dyrektora Instytutu.

W odniesieniu do prac dyplomowych w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku dokonuje się weryfikacji zgodnie z Regulaminem antyplagiatowym (**zal\_3.4**) i potwierdza procedurę weryfikacji prac dyplomowych w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym (JSA). Student przekazuje promotorowi ostateczną wersję pracy dyplomowej w wymaganym formacie (np. PDF). Promotor loguje się do systemu JSA, rejestruje badanie i uzupełnia metrykę pracy (metadane). JSA automatycznie porównuje tekst pracy z bazami referencyjnymi oraz repozytorium prac dyplomowych. Promotor analizuje wygenerowany raport podobieństwa i wskaźniki zapożyczeń. Pozytywny wynik kontroli (brak nieuprawnionych zapożyczeń) stanowi warunek dopuszczenia pracy do egzaminu dyplomowego (obrony). Uczelnia wprowadziła już zasady uwzględniające wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji. Student składający pracę dyplomową musi złożyć oświadczenie informujące, czy i w jakim zakresie korzystał z narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji (AI).

Prawidłowość organizacji i przebiegu egzaminów oraz zaliczeń podlega dodatkowej ocenie w ramach hospitacji. W roku akademickim 2025/2026 przeprowadzono 2 hospitacje egzaminów lub zaliczeń. Obie zakończyły się oceną pozytywną i potwierdziły, że weryfikację efektów uczenia się przeprowadzono prawidłowo oraz zgodnie z obowiązującymi zasadami. Pełne zestawienie wyników hospitacji przedstawiono w kryterium 10.3 (**zal\_10.14**).

**3.4. Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych osiągniętych przez studentów w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia (dyplomowania), w tym metod sprawdzania efektów uczenia się osiągniętych na praktykach zawodowych, ze wskazaniem przykładowych powiązań metod sprawdzania i oceniania z efektami uczenia się odnoszącymi się do umiejętności praktycznych, efektami dotyczącymi stosowania właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, jak również kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego**

Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych - zarówno podczas studiów, jak i na zakończenie procesu kształcenia - jest zróżnicowany i dostosowany do specyfiki zajęć. Metody są określone w kartach przedmiotów. Przyjęte zasady służą równemu traktowaniu studentów, są przejrzyste i powszechnie dostępne. Obowiązujące w Uczelni przepisy umożliwiają dostosowanie metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami.

Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się na kierunku geografia są dostosowane do poziomu studiów, rodzaju efektu, specyfiki zajęć oraz praktycznego profilu kształcenia. Powiązanie przedmiotowych efektów uczenia się z metodami ich weryfikacji i kryteriami oceniania określają karty przedmiotów. Studenci są informowani o wymaganiach i zasadach ustalania oceny na początku zajęć. Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest osiągnięcie wszystkich przypisanych do niego efektów uczenia się.

Wiedza jest sprawdzana za pomocą egzaminów i kolokwii pisemnych lub ustnych, pytań otwartych, testów, zadań problemowych, referatów, prezentacji i opracowań pisemnych. Ocenie podlegają w szczególności: poprawność merytoryczna, znajomość terminologii, umiejętność wyjaśniania zależności przyczynowo-skutkowych, korzystanie z właściwych źródeł oraz poprawność argumentacji.

Umiejętności praktyczne sprawdzane są poprzez wykonywanie pomiarów terenowych i laboratoryjnych, obsługę aparatury, analizowanie i wizualizowanie danych, sporządzanie map, raportów i dokumentacji, rozwiązywanie problemów praktycznych oraz realizowanie projektów indywidualnych i zespołowych. Kryteria oceny obejmują poprawność doboru i zastosowania metody, dokładność pomiarów i obliczeń, jakość dokumentowania wyników, umiejętność ich interpretacji, samodzielność oraz przestrzeganie instrukcji i zasad bezpieczeństwa.

Kompetencje społeczne oceniane są na podstawie obserwowalnych zachowań studenta podczas wykonywania zadań indywidualnych i zespołowych, zajęć terenowych i laboratoryjnych, projektów oraz praktyk zawodowych. Uwzględnia się terminowość i rzetelność wykonywania zadań, odpowiedzialność za powierzony sprzęt, organizację pracy, współpracę w zespole, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, poszanowanie praw autorskich oraz stosowanie zasad etyki naukowej i zawodowej. Ocena kompetencji społecznych nie opiera się wyłącznie na deklaracjach studenta, lecz na sposobie jego działania i udokumentowanych rezultatach pracy.

Na studiach pierwszego stopnia metody weryfikacji pozwalają ocenić przede wszystkim poprawność stosowania podstawowej wiedzy geograficznej, wykonywania standardowych procedur badawczych, posługiwania się narzędziami pomiarowymi i geoinformacyjnymi oraz współpracy w zespole. Przykładowe powiązania efektów z metodami ich weryfikacji obejmują:

- **wiedzę geograficzną** – osiągnięcie efektów K1\_W06, K1\_W08 i K1\_W10 sprawdzane jest m.in. poprzez pisemne wyjaśnianie wpływu procesów cyrkulacyjnych na klimat Europy, przygotowanie opracowania dotyczącego struktury demograficznej wybranego powiatu oraz rozpoznanie i charakterystykę profilu glebowego. Ocenia się poprawność merytoryczną, stosowanie terminologii, rozumienie zależności, wykorzystanie literatury i danych oraz poszanowanie praw autorskich;
- **umiejętności terenowe i laboratoryjne** – efekty K1\_U02 i K1\_U03 weryfikowane są m.in. na zajęciach z Kartografii i topografii, Hydrologii oraz Gleboznawstwa i geografii gleb. Student wykonuje pomiary z użyciem niwelatora i innych przyrządów terenowych, prowadzi pomiary hydrometryczne, pobiera próbki środowiskowe, opisuje profil glebowy i interpretuje mapę topograficzną. Ocenie podlegają prawidłowość wykonania procedury, dokładność odczytów, kompletność dokumentacji, interpretacja wyników oraz przestrzeganie zasad BHP;
- **umiejętności ICT i GIS** – efekty K1\_U01, K1\_U03 i K1\_U04 sprawdzane są m.in. na zajęciach z Systemów informacji geograficznej i Analizy przestrzennej z wykorzystaniem GIS. Student wyszukuje i selekcjonuje dane, wektoryzuje obiekty przestrzenne, tworzy bazę danych oraz opracowuje mapę tematyczną w środowisku GIS. Kryteria oceny obejmują poprawność danych i geometrii obiektów, właściwy dobór metody prezentacji, kompozycję kartograficzną, poprawność opisu źródeł i samodzielność wykonania zadania. Dowodem osiągnięcia efektów są pliki projektowe, mapy, raporty i ocenione ćwiczenia;
- **kompetencje językowe** – efekty K1\_W18, K1\_U11, K1\_U20 i K1\_U21, odpowiadające poziomowi B2 ESOKJ, weryfikowane są za pomocą kolokwii pisemnych i ustnych oraz egzaminu kończącego cykl lektoratu. Student korzysta z terminologii specjalistycznej, analizuje obcojęzyczne teksty geograficzne, wyszukuje literaturę, przygotowuje streszczenie projektu oraz prezentuje jego wyniki w języku obcym. Ocenie podlegają poprawność językowa, rozumienie tekstu, zasób słownictwa specjalistycznego i skuteczność komunikacji;
- **efekty osiągnięte podczas praktyk zawodowych** – podstawą zaliczenia są zadania wykonane w miejscu praktyki, dziennik praktyk, opinia i ocena opiekuna zakładowego oraz ocena akademickiego opiekuna praktyk. Weryfikuje się m.in. umiejętność zastosowania wiedzy w

rzeczywistych warunkach pracy, terminowość, samodzielność, rzetelność dokumentowania czynności, przestrzeganie regulaminu pracy i zasad etyki zawodowej oraz współpracę z pracownikami instytucji;

- **kompetencje społeczne** – efekty K1\_K05, K1\_K06, K1\_K08 i K1\_K09 oceniane są podczas zajęć terenowych, laboratoryjnych, projektowych i praktyk. Student wykonuje przydzieloną część zadania zespołowego, przestrzega ustalonego podziału pracy, dba o sprzęt i bezpieczeństwo grupy, terminowo przekazuje wyniki oraz korzysta ze źródeł zgodnie z zasadami uczciwości intelektualnej. Oceniane są konkretne zachowania i rezultaty pracy, a nie wyłącznie deklarowane postawy.

Na studiach drugiego stopnia metody weryfikacji wymagają większej samodzielności, pogłębionej analizy, krytycznej oceny źródeł, samodzielnego doboru metod oraz integrowania wiedzy z obu dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek. Przykładowe powiązania obejmują:

- **wiedzę pogłębioną** – efekty K2\_W03–K2\_W09 sprawdzane są poprzez problemowe egzaminy i kolokwia, dyskusje seminaryjne, analizy dokumentów, referaty oraz przygotowywanie części teoretycznej pracy magisterskiej. Student krytycznie ocenia koncepcje rozwoju regionalnego, interpretuje procedury planistyczne i integruje wiedzę przyrodniczą oraz społeczno-gospodarczą. Ocenia się zakres i aktualność wiedzy, krytyczne wykorzystanie literatury, jakość argumentacji oraz zdolność syntezy;
- **zaawansowane umiejętności praktyczne i badawcze** – efekty K2\_U02, K2\_U05–K2\_U08 i K2\_U16 weryfikowane są m.in. na zajęciach z Monitoringu środowiska i Metod badań w geografii. Student dobiera metodę do problemu badawczego, przygotowuje plan badań, pobiera i analizuje próbki, opracowuje dane, interpretuje wyniki oraz sporządza raport. Ocenie podlegają zasadność doboru metod, zgodność działania z procedurą, jakość danych, poprawność analizy, samodzielność wnioskowania oraz rzetelność raportowania;
- **zaawansowane kompetencje ICT i GIS** – efekty K2\_U04, K2\_U05, K2\_U10, K2\_U13 i K2\_U15 sprawdzane są przez realizację projektów wykorzystujących dane przestrzenne, ortofotomapy, numeryczne modele terenu, zobrazowania satelitarne i oprogramowanie GIS. Na zajęciach, m.in. z Obrazowania naziemnego i lotniczego środowiska, student nadaje georeferencję, wykonuje obliczenia przestrzenne, interpretuje zmiany środowiska oraz przygotowuje mapę, geoportal lub inną cyfrową formę prezentacji wyników. Oceniane są poprawność metodyczna, zaawansowanie analizy, jakość wizualizacji, interpretacja wyników oraz możliwość praktycznego wykorzystania opracowania;
- **kompetencje językowe** – efekty K2\_U01, K2\_U03, K2\_U10 i K2\_U12, odpowiadające poziomowi B2+ ESOKJ, sprawdzane są poprzez kolokwia pisemne i ustne, analizę specjalistycznych tekstów, przygotowanie prezentacji oraz wykorzystanie obcojęzycznej literatury w projekcie lub pracy magisterskiej. Student przygotowuje specjalistyczne streszczenie, dokonuje syntezy literatury naukowej oraz prezentuje zagadnienie związane z kierunkiem studiów. Kryteria obejmują poprawność językową i merytoryczną, stosowanie terminologii specjalistycznej, krytyczną selekcję źródeł i zdolność prowadzenia komunikacji na tematy zawodowe;
- **efekty praktyk zawodowych** – oceniane są na podstawie wykonania powierzonych zadań, dokumentacji praktyki, opinii opiekuna zakładowego i oceny akademickiego opiekuna praktyk. Na tym poziomie szczególnie uwzględnia się samodzielność rozwiązywania sytuacji problemowych, umiejętność ustalania priorytetów, odpowiedzialność za jakość wykonywanej

pracy, współdziałanie z zespołem oraz przestrzeganie zasad organizacyjnych, etycznych i bezpieczeństwa;

- **kompetencje społeczne** – efekty K2\_K02–K2\_K06 oceniane są podczas projektów badawczych, zajęć terenowych i laboratoryjnych, seminariów oraz praktyk. Student pełni różne role w zespole, a w zadaniach tego wymagających koordynuje jego pracę, dzieli zadania i odpowiada za jakość wspólnego rezultatu. Ocenie podlega również rzetelne raportowanie wyników, w tym wyników niezgodnych z oczekiwaniami, poszanowanie praw autorskich, odpowiedzialność za sprzęt i bezpieczeństwo oraz uwzględnianie ochrony środowiska i zasad zrównoważonego rozwoju w proponowanych rozwiązaniach.

Na zakończenie procesu kształcenia osiągnięcie efektów uczenia się jest weryfikowane poprzez przygotowanie pracy licencjackiej na SPS albo pracy magisterskiej na SDS oraz egzamin dyplomowy. Praca dyplomowa pozwala ocenić umiejętność sformułowania problemu, doboru źródeł, metod i narzędzi, przeprowadzenia badań lub analiz, interpretacji wyników, formułowania wniosków oraz przygotowania poprawnego opracowania. Na SDS wymaga się wyższego poziomu samodzielności badawczej, pogłębionej analizy i krytycznej oceny wyników. Egzamin dyplomowy umożliwia sprawdzenie wiedzy kierunkowej i ścieżkowej, umiejętności argumentowania oraz rozumienia problematyki pracy.

Student otrzymuje informację zwrotną odpowiednią do zastosowanej metody – w formie oceny, komentarza do pracy, wskazania błędów, omówienia wyników zadania lub konsultacji. Dowody osiągnięcia efektów, w szczególności prace pisemne, projekty, mapy, raporty, dokumentacja badań, pliki GIS, dokumentacja praktyk oraz dokumentacja dyplomowania, są przechowywane zgodnie z zasadami dokumentowania obowiązującymi w Instytucie Geografii (**zał\_3.5**).

#### **3.4.1. Weryfikacja efektów w ramach przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela**

W ramach ścieżki Geografia nauczycielska metody weryfikacji odpowiadają efektom i wymaganiom określonym w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela określa Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r., którego jednolity tekst ogłoszono w Dzienniku Ustaw z 2024 r. poz. 453. Weryfikacja obejmuje przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne, dydaktykę geografii, praktykę psychologiczno-pedagogiczną i praktykę dydaktyczną. Student obserwuje zajęcia i sytuacje wychowawcze, przygotowuje dokumentację, planuje i prowadzi lekcje geografii pod nadzorem opiekuna oraz dokonuje analizy własnych działań. Ocenie podlegają zarówno wiedza, jak i umiejętności praktyczne oraz gotowość do odpowiedzialnego wykonywania zadań.

Od kilku lat w Instytucie nie odnotowuje się zainteresowania ścieżką nauczycielską na kierunku geografia.

#### **3.4.2. Prace etapowe, egzaminacyjne i projekty oraz dokumentowanie efektów uczenia**

Szczegółowe kryteria i warunki oceny osiągania efektów uczenia się, w tym zaliczania prac etapowych, są zawarte w kartach przedmiotów i podawane studentom na początku zajęć. W Instytucie Geografii funkcjonuje w ramach Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia - Podkomisja ds. Oceny i Weryfikacji Efektów Uczenia się. Do jej zadań należy gromadzenie i przegląd prac zaliczeniowych, sprawdzanie zgodności ich treści z efektami uczenia się oraz opiniowanie zgromadzonych prac.

Podkomisja działa na podstawie Regulaminu (**zal\_3.6**), przekazuje prowadzącym zalecenia, a w przypadku oceny negatywnej oczekuje działań służących poprawie jakości kształcenia.

Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia określiła Zasady dokumentowania prac okresowych, końcowych, zaliczeń i egzaminów w IG (**zal\_3.5**). Dokumentowaniu podlegają prace utrwalone w sposób pisemny lub cyfrowy, w tym projekty, kolokwia, testy, prezentacje multimedialne, prace zaliczeniowe i egzaminacyjne oraz inne zadania zlecone przez prowadzącego. Teczka przedmiotu obejmuje kartę przedmiotu, prace przewidziane jako metody weryfikacji, kryteria oceny oraz informację, jakie efekty sprawdza dana praca. Elektroniczne prace są archiwizowane na płytach CD. Materiały są przechowywane przez okres trwania cyklu kształcenia.

Na SPS prace etapowe i egzaminacyjne obejmują w szczególności kolokwia i egzaminy problemowe, ćwiczenia laboratoryjne GIS, opracowania kartograficzne, analizy danych przestrzennych, raporty z zajęć terenowych, projekty, prezentacje oraz dokumentację praktyk. Na SDS stosuje się zadania wymagające bardziej zaawansowanej analizy i syntezy: problemowe analizy danych, projekty badawcze i zawodowe, opracowania eksperckie, interpretację i wizualizację danych przestrzennych, prezentację wyników oraz prace prowadzące do przygotowania pracy magisterskiej.

### **3.5. Zasady, warunki i tryb dyplomowania na każdym z poziomów studiów**

Szczegółowe przepisy dotyczące pracy i egzaminu dyplomowego zawarte są w Regulaminie Studiów UP w Słupsku (**zal\_2.2**), Regulaminie antyplagiatowym (**zal\_3.4**) oraz instytutowych zasadach dyplomowania (**zal\_3.7**). Nadzór nad procesem dyplomowania sprawuje Dyrektor IG we współpracy z Instytutową Komisją ds. Jakości Kształcenia. Pracę magisterską student przygotowuje pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień doktora; w wyjątkowych przypadkach na profilu praktycznym może to być inna osoba prowadząca zajęcia, posiadająca co najmniej stopień doktora i udokumentowane doświadczenie zawodowe związane z tematem pracy. Pracę licencjacką na profilu praktycznym może prowadzić nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień doktora albo inna osoba prowadząca zajęcia, posiadająca co najmniej wykształcenie magisterskie i udokumentowane doświadczenie zawodowe związane z tematem pracy. Promotorów zgodnie z Regulaminem studiów zatwierdza Rada Instytutu (§ 47, **zal\_2.2**).

Student ustala temat pracy z promotorem; temat zatwierdza Rada Instytutu. Temat pracy licencjackiej zatwierdza się co najmniej 6 miesięcy, a magisterskiej co najmniej 12 miesięcy przed planowanym ukończeniem studiów. Przy ustalaniu tematu uwzględnia się zainteresowania studenta i możliwość doskonalenia umiejętności praktycznych związanych z przyszłą działalnością zawodową. Student-obcokrajowiec studiujący na kierunku z polskim językiem wykładowym może przygotować pracę w języku obcym, jeżeli promotor i recenzent znają ten język - zgodnie z instytutowymi zasadami dyplomowania (**zal\_3.7**). Za zgodą Rady Instytutu praca dyplomowa może być przygotowana przez więcej niż jednego studenta, jeżeli można wyodrębnić części przygotowane przez poszczególne osoby i określić nakład oraz wartość merytoryczną pracy każdej z nich. Oceny pracy dokonują promotor i jeden recenzent powołany przez Dyrektora Instytutu.

Student składa w Biurze Obsługi Studentów i Doktorantów zaakceptowaną przez promotora pracę dyplomową w formie elektronicznej, najpóźniej do dnia zakończenia sesji egzaminacyjnej w danym semestrze. Złożenie pracy jest warunkiem zaliczenia seminarium dyplomowego lub innych zajęć prowadzących do jej przygotowania. Każda praca przed dopuszczeniem do obrony podlega weryfikacji w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym. Promotor analizuje raport, może skierować pracę do poprawy i podejmuje decyzję o dopuszczeniu albo niedopuszczeniu jej do recenzji i obrony.

Metodyka przygotowania pracy dyplomowej obejmuje sprecyzowanie tematu, przygotowanie planu i konspektu, gromadzenie i analizę literatury oraz materiału badawczego, dobór metod, prowadzenie badań lub analiz, interpretację wyników, formułowanie wniosków i redakcję pracy. Student SPS uczestniczy w seminarium licencjackim i pracowni dyplomowej w semestrach V-VI, natomiast student SDS - w seminarium magisterskim w semestrach I-IV oraz pracowni magisterskiej w semestrach II-IV.

W ramach indywidualnej pracy z promotorem student przygotowuje pracę licencjacką na SPS albo magisterską na SDS. Praca licencjacka może mieć charakter badawczy albo przeglądowy, natomiast praca magisterska jest pracą badawczą, zgodnie z instytutowymi zasadami dyplomowania. Przygotowanie pracy rozwija umiejętność analizy literatury i źródeł, planowania i prowadzenia badań terenowych, laboratoryjnych lub analiz baz danych, stosowania właściwych metod i narzędzi, interpretacji wyników, wnioskowania oraz redagowania tekstu naukowego. Wymóg wykazania praktycznej przydatności wyników służy również ocenie przygotowania do działalności zawodowej.

Realizowane w Instytucie Geografii prace dyplomowe są zgodne z profilem praktycznym. Prace dyplomowe są przygotowywane we współpracy z podmiotami otoczenia gospodarczego i społecznego. Przykładowe tematy prac licencjackich:

- Miejska energetyka ciepła w miastach Pomorza Środkowego
- Zmienność reżimu termicznołodowego na podstawie zlewni Raduni

Przykładowe tematy prac magisterskich:

- Koncepcja smart growth w polskich miastach. Przykład miasta Słupska
- Geostanowiska w Parku Krajobrazowym „Dolina Słupi”
- Rozwój odnawialnych źródeł energii na przykładzie instalacji fotowoltaicznych w rejonie Ustki
- *Plantago major* i *P. lanceolata* jako bioindykatory jakości środowiska miejskiego

Zagadnienia na egzamin dyplomowy (licencjacki lub magisterski) na kierunku geografia są konstruowane w taki sposób, aby bezpośrednio weryfikować kierunkowe efekty uczenia się przypisane do danego programu studiów. Zatwierdzane są one na dany rok akademicki przez Radę Instytutu Geografii. Zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji (PRK) pytania egzaminacyjne muszą obligatoryjnie obejmować efekty z trzech głównych kategorii: wiedza, umiejętności, kompetencje. Zagadnienia muszą pozwalać na sprawdzenie, czy student opanował kluczowe teorie, pojęcia i procesy przestrzenne (wiedza). Egzamin sprawdza zdolność operowania zdobytą wiedzą w praktyce (umiejętności). Kompetencje społeczne weryfikowane są najczęściej poprzez ogólną wypowiedź studenta oraz obronę samej pracy dyplomowej.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest spełnienie wymagań programu studiów, złożenie pracy, uzyskanie pozytywnych ocen z recenzji, pozytywne zakończenie procedury antyplagiatowej, uregulowanie zobowiązań wobec Uczelni i złożenie wymaganych dokumentów. Egzamin ma formę ustną i odbywa się w języku polskim. Student odpowiada na pytania z zagadnień kierunkowych i związanych ze ścieżką kształcenia, publikowanych na stronie Instytutu. Podczas egzaminu student powinien wykazać się wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami społecznymi określonymi dla kierunku i poziomu studiów oraz znajomością problematyki pracy dyplomowej.

Dyrektor Instytutu wyznacza termin i skład komisji egzaminacyjnej. W jej skład wchodzi przewodniczący, promotor oraz recenzent. Komisja sporządza protokół i ustala końcową ocenę ukończenia studiów zgodnie z Regulaminem Studiów. Ukończenie SPS wymaga przygotowania pracy licencjackiej i uzyskania pozytywnego wyniku egzaminu dyplomowego, a ukończenie SDS - przygotowania pracy magisterskiej i uzyskania pozytywnego wyniku egzaminu dyplomowego.

Dobór pytań na egzamin dyplomowy gwarantuje pełną weryfikację efektów uczenia się (EKU) poprzez ściśle przyporządkowanie pytań do tzw. matrycy efektów kierunkowych oraz ścieżkowych (specjalnościowych) osobno dla SPS i SDS. Aby obrona dyplomu potwierdzała zdobycie kwalifikacji na danym kierunku i specjalności, zestaw pytań egzaminacyjnych dzieli się na dwie grupy: pytania kierunkowe, które dotyczą kanonu wiedzy wspólnego dla całego kierunku studiów. Weryfikują one ogólne efekty kierunkowe (np. podstawy teoretyczne, kluczowe metody badawcze czy standardy zawodowe); pytania ścieżkowe (specjalnościowe), które skupiają się na zaawansowanej, specjalistycznej wiedzy z wybranej przez studenta ścieżki kształcenia. Weryfikują efekty przypisane ściśle do modułów specjalnościowych. Mechanizm weryfikacji polega na tym, iż student losuje na egzaminie dwa pytania (jedno z bloku kierunkowego, jedno z bloku ścieżkowego). Taka konstrukcja uniemożliwia pominięcie którejkolwiek z grup efektów uczenia się. Jednym z elementów egzaminu dyplomowego jest obrona samej pracy (prezentacja) lub pytanie ściśle z nią powiązane, które zadaje recenzent. Ta część egzaminu weryfikuje efekty o charakterze metodologicznym i badawczym.

Doskonalenie zasad dyplomowania było przedmiotem prac IKdSJ, a projekt został następnie przyjęty przez Radę Instytutu (zal. 10.8, zal.10.12).

### **3.6. Wyniki monitoringu losów absolwentów ukazujące stopień przydatności na rynku pracy efektów uczenia się osiągniętych na ocenianym kierunku oraz luki kompetencyjne, jak również informacje dotyczące kontynuowania kształcenia przez absolwentów ocenianego kierunku**

Uniwersytet Pomorski w Słupsku prowadzi monitoring losów absolwentów za pośrednictwem Akademickiego Biura Karier oraz wykorzystuje dane ogólnopolskiego systemu ELA, oparte na danych ZUS i POL-on. Wyniki mogą służyć ocenie sytuacji zawodowej absolwentów, związku zatrudnienia z ukończonym kierunkiem, dalszego kształcenia oraz przydatności osiągniętych efektów uczenia się. Raporty publikowane są na stronie internetowej Uczelni (<https://www.upsl.edu.pl/oferta/biuro-karier/badanie-losow-absolwentow>). Ostatni raport za 2025 r. (zal. 3.8) wskazuje, że w badaniu nie brał udziału żaden student z kierunku geografia, co nie pozwala na wyodrębnienie specyficznych dla kierunku ocen przydatności na rynku pracy. Analiza raportów ABK w latach 2022-2025 wykazała, że dla kierunku geografia SPS i SDS łącznie w całym okresie na ankietę odpowiedziało 6 studentów z obu poziomów, co jest też uzasadnione z punktu widzenia niewielkiej liczebności poszczególnych roczników.

| Raport         | Rocznik absolwentów        | SPS       | SDS       | Razem     | Respondenci geografii | Zwrot ankiet |
|----------------|----------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------------------|--------------|
| 2022           | 2021/2022                  | 5         | 6         | 11        | 0                     | 0%           |
| 2023           | 2022/2023                  | 6         | 11        | 17        | 1                     | 5,9%         |
| 2024           | 2023/2024                  | 1         | 5         | 6         | 5                     | 83,3%        |
| 2025           | 2024/2025                  | 2         | 8         | 10        | 0                     | 0%           |
| <b>łącznie</b> | <b>2021/2022–2024/2025</b> | <b>14</b> | <b>30</b> | <b>44</b> | <b>6</b>              | <b>13,6%</b> |

W latach akademickich 2021/2022–2024/2025 kierunek geografia ukończyły łącznie 44 osoby, w tym 14 absolwentów studiów pierwszego stopnia i 30 absolwentów studiów drugiego stopnia. W badaniach ankietowych uczestniczyło łącznie 6 absolwentów geografii, co stanowiło 13,6% badanej populacji kierunku. Poziom zwrotności był jednak silnie zróżnicowany: od braku odpowiedzi w raportach za 2022 i 2025 r., przez 5,9% w 2023 r., do 83,3% w 2024 r.

Wyniki ogólnouczelnianego badania absolwentów za rok akademicki 2024/2025 wskazują na wysoką ocenę kompetencji o charakterze ogólnym i transferowalnym. Pozytywnie oceniono w szczególności znajomość podstawowych koncepcji i teorii właściwych dla ukończonego kierunku (92,9% odpowiedzi), umiejętność wykorzystywania narzędzi informatycznych (100%), współpracy z innymi osobami (96,4%), samokształcenia (92,9%), wykazywania inicjatywy i samodzielności (89,3%) oraz komunikowania się (85,7%). Kompetencje językowe pozytywnie oceniło 82,1% respondentów.

Relatywnie słabiej oceniono poziom specjalistycznej wiedzy kierunkowej, który za wysoki uznało 71,4% ankietowanych, oraz praktyczne przygotowanie do wykonywania pracy zawodowej, pozytywnie ocenione przez 53,6% respondentów. Jedynie 7,1% ankietowanych przewidywało, że znajdzie pracę bez trudności, 64,3% zakładało, że poszukiwanie zatrudnienia może potrwać pewien czas, natomiast 21,4% obawiało się długotrwałego poszukiwania pracy. Wyniki te wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania praktycznego i zawodowego wymiaru kształcenia, w tym rozwijania współpracy z pracodawcami, zajęć projektowych i praktycznych, doradztwa zawodowego oraz kompetencji specjalistycznych odpowiadających zmieniającym się potrzebom rynku pracy.

Interpretując wyniki, należy uwzględnić ograniczoną reprezentatywność badania – w roku 2024/2025 uzyskano 28 ankiet absolwentów różnych kierunków, bez przedstawienia wyników oddzielnie dla poszczególnych kierunków studiów. Dane ogólnouczelniane stanowią zatem źródło informacji o funkcjonowaniu całego systemu kształcenia, lecz nie pozwalają na wyprowadzenie wiążących wniosków dotyczących absolwentów kierunku geografia. Badanie nie dostarcza również wystarczających informacji o rzeczywistym statusie zatrudnienia, zgodności wykonywanej pracy z ukończonym kierunkiem, wykorzystywaniu konkretnych kompetencji zawodowych ani faktycznym podejmowaniu dalszego kształcenia. Ze względu na niewielką liczbę absolwentów również wynik ELA nie są dostępne dla kierunku geografia.

**Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

#### 4. Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

4.1. Liczba, struktura kwalifikacji oraz dorobku naukowego nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia ze studentami na ocenianym kierunku, jak również ich kompetencji dydaktycznych (z uwzględnieniem przygotowania do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz w językach obcych). W tym kontekście warto wymienić najważniejsze osiągnięcia dydaktyczne jednostki z ostatnich 5 lat w zakresie ocenianego kierunku studiów (własne zasoby dydaktyczne, podręczniki autorstwa kadry, miejsca w prestiżowych rankingach dydaktycznych, popularyzacja)

Kadra prowadząca kształcenie na kierunku geografia to interdyscyplinarny zespół o wysokich kwalifikacjach, obejmujący samodzielnych pracowników naukowych (profesorów (2) i doktorów habilitowanych (6)), adiunktów ze stopniem doktora (12) oraz asystentów z tytułem magistra (3). Praca w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku stwarza nauczycielom akademickim możliwość do podwyższania kwalifikacji naukowych. W latach 2021–2026 kadra uzyskała łącznie sześć awansów naukowych. Jeden pracownik otrzymał tytuł profesora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych. W tym samym okresie nadano jeden stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku. Liczba osób ze stopniem doktora zwiększyła się o cztery osoby. Charakterystyka nauczycieli i innych osób prowadzących zajęcia na kierunku geografia została przedstawiona w załączniku w części III raportu (**zał\_cz.III\_2.4**).

Aktualny i udokumentowany dorobek naukowy kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na kierunku geografia dotyczy w głównej mierze dyscyplin nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Publikowane wyniki badań obejmują zagadnienia związane z rekonstrukcją paleoklimatu, gospodarką wodną, rozwojem obszarów wiejskich, chemią ekosystemów oraz uwarunkowaniami turystyki. Pracownicy publikują w prestiżowych czasopismach z bazy JCR, takich jak *Science of The Total Environment*, *Geoderma*, *Harmful Algae*, *Sustainability* oraz *Oceanologia*. Wyniki prac ukazują się również w uznanych periodykach geograficznych, m.in. *Quaternary International*, *Catena*, *Geographia Polonica* oraz *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*.

Kadra badawczo-dydaktyczna prowadząca kształcenie na kierunku geografia wykazuje znaczące zaangażowanie w prace edytorskie i redakcyjne, pełniąc funkcje w czasopismach o zasięgu regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym. Kluczowe stanowiska pracownicy zajmują w redakcji Słupskich Prac Geograficznych, gdzie pełnią rolę redaktora naczelnego, członków komitetu redakcyjnego oraz redaktorów tematycznych w zakresie ekonomii. Na poziomie międzynarodowym pracownicy pełnią prestiżowe funkcje edytora pomocniczego we *Frontiers in Environmental Science* oraz członka sekcji w *Toxics*. Pracownicy są zaangażowani w prace rady wydawniczej czasopisma *Asystent* wydawanego w USA. Ekspertsi jednostki angażują się również jako redaktorzy gościnni w *Studia Quaternaria* (wydawnictwo PAN) oraz w komitetach naukowych czasopism na Białorusi i w Kirgistanie. Ponadto kadra posiada doświadczenie jako redaktorzy tematyczni i sekretarze w takich tytułach jak *Journal of Geography*, *Politics and Society*, *Biota. Human. Technology* czy *Słupskie Prace Biologiczne*. Tak szeroka reprezentacja w gremiach redakcyjnych potwierdza wysoki autorytet naukowy pracowników oraz ich aktywny wpływ na kształtowanie współczesnego dyskursu naukowego w dyscyplinach geograficznych i przyrodniczych.

W ciągu ostatnich pięciu lat kadra dydaktyczna odniosła znaczące sukcesy w rozwoju zasobów dydaktycznych. Do najważniejszych osiągnięć należy publikacja monografii, m.in. o zagrodach edukacyjnych oraz zasobach Pomorza Środkowego. Unowocześniono bazę dydaktyczną, modernizując Pracownię Geologiczno-Gleboznawczą w ramach projektów SOA i InterPom.

Oprócz publikowania wyników badań naukowych czy kształtowania kierunków dyskursu naukowego w dyscyplinach geograficznych i przyrodniczych, w okresie obejmującym zakres czasowy akredytacji kierunku geografia, pracownicy realizowali projekty o charakterze eksperckim dla samorządów i instytucji zewnętrznych (przygotowali analizy demograficzne dotyczące zmian granic administracyjnych miast (Słupska, Ustki, Lęborka, Tczewa oraz Olsztyna), analizując zasadność rozszerzenia granic miast w kontekście procesów demograficznych, takich jak struktura ludności, przepływy mieszkańców czy prognozy urodzeń i zgonów (**zał\_6.8**); pełnili nadzór merytoryczny nad projektami infrastrukturalnymi i ekologicznymi jak również realizowali projekty doradcze w zakresie

zarządzania strategicznego i analiz rynkowych: dla sektora samorządowego (np. dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego), jak i prywatnego (m.in. dla Enea S.A. oraz przedsiębiorstw z branży turystycznej i spa, jak Sea Park Łeba czy Profi Sp. z o.o.), obejmujące aktualizację strategii rozwoju oraz ocenę innowacyjności przedsięwzięć.

Aktywność kadry ma wymiar międzynarodowy, co dokumentuje członkostwo niektórych pracowników w Association of Chemistry and the Environment czy Białoruskim Towarzystwie Geograficznym. Nauczyciele akademicy uczestniczą w pracach Polskiego Towarzystwa Demograficznego, Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich, Polskiego Towarzystwa Limnologicznego oraz Polskiej Unii Czwartorzędu. Ważnym aspektem jest zaangażowanie w stowarzyszenia o charakterze praktycznym, w tym w PTTK, Regionalne Stowarzyszenie Turystyczno-Uzdrowiskowe oraz Centrum Ochrony Mokradel, a także pełnienie funkcji w Radzie Naukowej Słowińskiego Parku Narodowego. Tak szeroka reprezentacja w organizacjach zewnętrznych potwierdza ekspercką pozycję zespołu w środowisku naukowym i zawodowym.

Kompetencje dydaktyczne zespołu opierają się na wieloletnim doświadczeniu, sięgającym w niektórych przypadkach ponad 40 lat. Bez względu na długość doświadczenia dydaktycznego nauczyciele akademicy udoskonalają posiadane lub dążą do pozyskiwania nowych kompetencji dydaktycznych, które bezpośrednio korelują z ich działalnością dydaktyczną. Kompetencje analityczne w naukach o środowisku rozwijane są poprzez kursy takie jak: *Chromatografia gazowa sprzężona ze spektrometrią mas – metody analityczne w praktyce* oraz warsztaty z technologii LIDAR i BioGIS, co wspiera prowadzenie zajęć z monitoringu środowiska, hydrologii oraz chemii gleb i wód. Pracownicy realizujący przedmioty techniczne, jak Systemy Informacji Przestrzennej, doskonali warsztat na kursach fotogrametrii cyfrowej oraz szkoleniach ESRI (zał. 4.1).

Ważnym elementem rozwoju jest wdrażanie nowoczesnych metod cyfrowych. Kadra uczestniczy w programach *AI w dydaktyce*, *Granty i projekty z AI* oraz szkoleniach z zakresu innowacji w edukacji i wykorzystania *branżowych symulacji biznesowych REVAS*, co znajduje zastosowanie w możliwości przekazywania studentom umiejętności praktycznych. Podnoszeniu jakości kształcenia służą również kursy z komunikacji bez przemocy w społeczności akademickiej, wsparcia studentów z niepełnosprawnościami w ramach projektu *Dostępna Akademia Pomorska* oraz radzenia sobie ze studentem w kryzysie psychicznym, co wzmacnia kompetencje społeczne dydaktyków, promotorów i opiekunów kół naukowych.

Kwalifikacje w zakresie analizy danych są wzmacniane przez szkolenia *Zastosowanie statystyki i data mining* oraz *Czy statystyki kłamią?*, co przekłada się na jakość merytoryczną zajęć, jak np. ocena oddziaływania na środowisko. Dodatkowo, w ramach projektów takich jak *Uppsala Conference on Education Games*, nauczyciele rozwijają umiejętności stosowania gier dydaktycznych i prowadzenia zajęć w językach obcych, co bezpośrednio wzbogaca ofertę dla studentów krajowych i zagranicznych, natomiast szkolenia z gospodarki odpadami oraz ochrony środowiska pozwalają na aktualizację treści programowych zgodnie z wymogami rynku pracy i prawem w zakresie ochrony środowiska.

Kadra posiada wysokie kwalifikacje do prowadzenia zajęć w językach obcych, regularnie realizując wykłady w języku angielskim dla studentów krajowych i zagranicznych (wymiana międzynarodowa, podwójny dyplom) oraz w ramach mobilności Erasmus+ m.in. w USA, Portugalii, Hiszpanii, Niemczech i Gruzji. W ramach mobilności Erasmus+ zajęcia dydaktyczne prowadziło siedmiu wykładowców. Prof. Aleksander Astel prowadził wykłady na Uniwersytecie w Maladze (2022) oraz na Uniwersytecie w Gironie (Hiszpania, 2025). Dr Anna Wiśniewska prowadziła wykłady na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu w Hradec Králové (Czechy, 2018) oraz na Wydziale Turystyki Uniwersytetu w Maladze (Hiszpania, 2026). Dr Gabriela Czapiewska realizowała wykłady na Wydziale Nauk Przyrodniczych

Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja, 2018/2019) oraz w Instytucie Geografii, Geoinformatyki i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Konstantyna Filozofa w Nitrze (Słowacja, 2025). Dr Krzysztof Parzych wykładał na Uniwersytecie w Zadarze (Chorwacja, 2018), Uniwersytecie w Lizbonie (Portugalia, 2022), Uniwersytecie w Tbilisi (Gruzja, 2023) oraz Uniwersytecie w Maladze (Hiszpania, 2025). Dr hab. Monika Niska, prof. UP przeprowadziła zajęcia dydaktyczne w języku angielskim na Uniwersytecie Lizbońskim (Portugalia, 2023), mgr Natalia Kozyra na Alte University w Tbilisi (Gruzja, 2026), zaś dr Wioletta Szymańska, prof. UP realizowała wykłady w ramach programu Erasmus+ na Uniwersytecie w Oradei (Rumunia, 2017).

Wyjazdy dydaktyczne poza programem Erasmus+ (projekty celowe, wizyty studyjne, umowy bilateralne) realizowało 5 wykładowców: Prof. Aleksander Astel, dr hab. Monika Niska, prof. UP (Uniwersytet Winona (USA, 2019), dr hab. Monika Niska, prof. UP (Uniwersytet w Grenadzie (Hiszpania, 2024) - zajęcia w języku angielskim w ramach projektu „Aktywna Akademia 5+” (2024). Dr Krzysztof Parzych wygłosił wykład na Wydziale Turystyki, Universidade do Estado do Rio de Janeiro (Brazylia, 2026). dr Anna Wiśniewska prowadziła spotkania i zajęcia ze studentami w ramach projektu „Społeczna odpowiedzialność – Uniwersytet Aktywny 5 plus” (2024–2025) na Uniwersytetach w Rostocku, Lubece i Bambergu (Niemcy), zaś dr Gabriela Czapiewska zrealizowała spotkania i wykłady na Uniwersytecie Konstantyna Filozofa oraz Słowackim Uniwersytecie Rolniczym w ramach programów „Poland. Full Ahead!”, „Aktywna Akademia” oraz „Uniwersytet Aktywny 5 plus”.

W procesie kształcenia nauczyciele akademicy biegle wykorzystują nowoczesne metody i techniki, w tym metody kształcenia na odległość. W zależności od potrzeb oraz możliwości technicznych zajęcia dydaktyczne na odległość prowadzone są głównie z wykorzystaniem platformy Teams (ze względu na to, że każdy student posiada bezpłatny dostęp do oprogramowania MS Office 365 w chmurze), oraz w mniejszym stopniu z wykorzystaniem Google Meet. Na kierunku geografia zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia zajęcia z wykorzystaniem metod i technik na odległość prowadzone są jedynie pomocniczo. W programach studiów ujęto moduł zajęć ogólnouniversyteckich, które są prowadzone jako wykłady z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Realizowane są one w ramach zajęć do wyboru z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych. Prowadzący zajęcia na kierunku geografia zgłaszają propozycje takich wykładów do puli ogólnouniversyteckich.

Specjalistyczne kompetencje techniczne obejmują zaawansowaną analizę danych z wykorzystaniem oprogramowania *Statistica*, systemów informacji przestrzennej (*GIS*, *ArcGIS*), teledetekcji oraz wdrażanie *narzędzi sztucznej inteligencji* w działalności naukowej i dydaktycznej.

Praktyczny wymiar edukacji wzmacnia współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co pozwala na transfer aktualnej wiedzy eksperckiej bezpośrednio do procesu dydaktycznego. Nauczyciele akademicy prowadzący kształcenie na kierunku geografia to wysokiej klasy specjaliści, którzy łączą dorobek naukowy z praktyką zawodową zdobytą w urzędach, biurach planistycznych i laboratoriach. Dzięki kadrze posiadającej bogate doświadczenie terenowe i laboratoryjne, studenci nabywają praktycznej umiejętności pobierania oraz analizy instrumentalnej próbek środowiskowych, takich jak wody, osady czy materiał roślinny, z wykorzystaniem zaawansowanych technik chromatograficznych i spektroskopowych. Ważnym elementem kształcenia jest nauka prawidłowego opisywania profili glebowych zgodnie z obowiązującymi systematykami oraz prowadzenie inwentaryzacji form rzeźby terenu. Program kładzie silny nacisk na wykorzystanie systemów informacji przestrzennej (*GIS*) oraz teledetekcji, co pozwala absolwentom geografii na biegłe opracowywanie materiałów kartograficznych i wykonywanie zaawansowanych analiz przestrzennych. W ramach zajęć wdrażane są nowoczesne narzędzia sztucznej inteligencji oraz uczenia maszynowego wykorzystywane w modelowaniu zjawisk przyrodniczych. Studenci rozwijają także kompetencje w zakresie gospodarki

przestrzennej, ucząc się przygotowywania dokumentacji planistycznej oraz przeprowadzania procedur formalno-prawnych związanych z zagospodarowaniem terenu. Praktyczny wymiar kształcenia obejmuje również obszar turystyki i biznesu, gdzie studenci opanowują obsługę systemów rezerwacyjnych, techniki orientacji w terenie oraz zasady tworzenia koncepcji biznesowych i planowania własnej ścieżki rozwoju zawodowego. Absolwenci kierunku geografia posiadają także umiejętność oceny funkcjonowania obiektów hydrotechnicznych i melioracyjnych oraz monitorowania jakości wód w warunkach terenowych. Poprzez stały kontakt z kadrą realizującą projekty eksperckie, studenci kończą studia z unikalną wiedzą rynkową i gotowością do podjęcia pracy specjalistycznej.

Jakość kształcenia i zaangażowanie dydaktyczne kadry potwierdzają wysokie oceny uzyskiwane w ankietach studenckich, regularnie osiągające poziom 4,5–5,0 (**zal\_10.17**).

#### **4.2. Obsada zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć, które prowadzą do osiągnięcia przez studentów umiejętności praktycznych**

Obsada zajęć w roku akademickim objętym oceną została przygotowana dla wszystkich form i poziomów studiów. Dla każdego zajęcia wykazano prowadzącego, liczbę godzin, formę zajęć. Przy przydziale zajęć uwzględniono dorobek naukowy, doświadczenie dydaktyczne, kwalifikacje zawodowe oraz praktyczną znajomość problematyki poszczególnych przedmiotów. Szczegółową imienną obsadę zajęć wraz z wymiarem godzin przedstawiono w załączniku w części III (**zal\_cz.III\_2.2**).

W bieżącym roku akademickim (2026/2027) zajęcia na kierunku geografia realizują 24 osoby, w tym 19 pracowników Instytutu Geografii (9 Katedry Nauk o Ziemi i Środowisku, 10 Katedry Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki), 1 pracownik Studium Języków Obcych, 1 pracowników Studium Wychowania Fizycznego i Sportu oraz 1 pracownik Instytutu Nauk ścisłych i Technicznych, jak również 2 osoby zatrudnione w ramach umowy zlecenie.

Liczebność i struktura zespołu zapewniają ciągłość realizacji programu na obu poziomach studiów, prowadzenie konsultacji, opiekę nad pracami dyplomowymi i praktykami zawodowymi oraz organizację zastępstw. Obsada jest okresowo analizowana pod kątem zgodności kompetencji prowadzących z treściami zajęć i przypisanymi efektami uczenia się. Monitorowane są również zmiany kadrowe, nowe zatrudnienia i potrzeby dalszego doskonalenia kompetencji zespołu.

#### **4.3. Łączenie przez nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia działalności dydaktycznej z działalnością naukową lub zawodową**

Istotną formą łączenia nauki z dydaktyką jest indywidualny mentoring nad beneficjentami grantów badawczych oraz opieka nad Studenckim Kołem Naukowym „Terra”, co umożliwia studentom udział w realnych projektach i wyjazdach naukowych, np. do Norwegii. Wspólne publikacje pracowników i studentów oraz angażowanie studentów do badań i działalności badawczej stanowią praktyczne potwierdzenie tej integracji (**zal\_4.2**). Wymiar zawodowy jest wzmacniany poprzez staże pracowników w biurach planistyczno-architektonicznych i przedsiębiorstwach, co pozwala na transfer praktycznej wiedzy o procedurach formalno-prawnych i planistycznych do kart przedmiotów.

Wysoce istotne zaangażowanie nauczycieli akademickich realizujących kształcenie na kierunku geografia w obszarze aktywności naukowej połączone z unikalną wiedzą ekspercką przekłada się na angażowanie pracowników w działalność renomowanych towarzystw naukowych oraz stowarzyszeń branżowych i pełnienie przez nich kluczowych funkcji zarządczych i rewizyjnych. Wielu pracowników

od lat aktywnie współtworzy struktury Polskiego Towarzystwa Geograficznego, obejmując stanowiska w Zarządzie Głównym, Głównej Komisji Rewizyjnej oraz przewodnicząc oddziałom regionalnym i komisjom tematycznym, takim jak Komisja Obszarów Wiejskich czy Komisja Geografii Osadnictwa i Ludności. Eksperti jednostki reprezentują ją również w prestiżowych gremiach Polskiej Akademii Nauk, w tym w Komitecie Chemii Analitycznej oraz Sekcji Migracji Wewnętrznych i Badań Regionalnych.

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku geografia integrują działalność dydaktyczną z naukową i zawodową poprzez kilka kluczowych metod, co zapewnia studentom dostęp do najnowszej wiedzy eksperckiej. Podstawową praktyką jest bezpośrednia implementacja wyników własnych badań naukowych do procesu kształcenia, co przejawia się w opracowywaniu autorskich instrukcji laboratoryjnych i materiałów dydaktycznych opartych na analizach monitoringu środowiska, toksykologii czy badań nad mikroplastikiem. Wykładowcy wykorzystują w dydaktyce zaawansowane narzędzia badawcze, takie jak język Python, techniki statystyczne oraz systemy informacji przestrzennej (GIS), kształtując umiejętności studentów zgodnie z aktualnymi trendami technologicznymi.

Doświadczenie praktyczne zdobyte poza uczelnią, np. w szkołach, PTTK czy urzędach marszałkowskich, jest wykorzystywane przez pracowników do projektowania nowoczesnych ścieżek kształcenia oraz prowadzenia specjalistycznych kursów zawodowych. Kursy oraz szkolenia zawodowe, które podwyższają kompetencje cenione na rynku pracy można podzielić na kilka głównych obszarów tematycznych:

- Turystyka, rekreacja i uprawnienia terenowe:

pilot wycieczek, opiekun wycieczek szkolnych oraz pilot rezydent – kursy uprawniające do organizacji i prowadzenia wycieczek oraz obsługi turystów (dr Krzysztof Parzych), Przewodnik turystyki pieszej PTTK, kierownik wycieczek szkolnych, kierownik wypoczynku, wychowawca wypoczynku oraz pilot imprez turystycznych – kompleksowy zestaw kursów z zakresu turystyki i opieki nad grupami (mgr Łukasz Marszałek), Wychowawca wypoczynku dzieci i młodzieży (mgr Natalia Kozyra), Sternik motorowodny oraz instruktor kajakarstwa – kursy umożliwiające prowadzenie zajęć na wodzie oraz monitoringu hydrologicznego (dr Jan Tadeusz Łukaszewicz);

- Ochrona środowiska, zarządzanie jakością i audyt:

Certyfikowany Auditor Systemu Zarządzania Środowiskowego wg normy ISO 14001 oraz Pełnomocnik Systemu ISO 14001 (dr Anna Wiśniewska), Studia podyplomowe z Auditingu Ekologicznego oraz certyfikat Audytora Wewnętrznego ISO 14001 (dr Magdalena Pawlik); specjalista ds. ochrony środowiska i gospodarki odpadami w firmie – certyfikowane szkolenie zawodowe (dr Katarzyna Bigus, dr hab. Monika Niska, prof. UP), dekarbonizacja w praktyce i strategii klimatyczne (dr Magdalena Pawlik), ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 na terenach wojskowych oraz Zielona transformacja dla NGO (dr hab. inż. Anna Jarosiewicz, prof. UP);

- GIS, analiza danych i zaawansowane technologie:

Certyfikat Trenera Branżowych Symulacji Biznesowych REVAS, kursy doskonalące GIS (online ESRI) oraz podyplomowe studia GIS (mgr Arkadiusz Ciupek), Data Science w Python – kurs podstawowy (dr Marcin Stec) oraz Analizy chemometryczne w STATISTICA organizowane przez StatSoft Polska (dr Marcin Stec, dr Paulina Piskuła);

- Kompetencje trenerskie, dydaktyczne i społeczne:

kurs trenera (prowadzenie szkoleń i kształcenie dorosłych) oraz kurs Egzaminatora Egzaminu Maturalnego z Geografii (dr hab. Monika Niska, prof. UP), umiejętności interpersonalne (PARP) oraz kompetencje społeczne w szkolnictwie (Instytut Badań Edukacyjnych) (dr Anna Wiśniewska), tworzenie infografik i prezentacji w Canvie (dr hab. inż. Anna Jarosiewicz, prof. UP), kursy metodyczne

z prowadzenia bezpiecznych doświadczeń chemicznych w szkołach i warunkach domowych (dr hab. Agnieszka Parzych, prof. UP).

Pracownicy Instytutu wykazują bardzo dużą aktywność w popularyzacji nauki poprzez liczne programy edukacyjne skierowane do zróżnicowanych grup odbiorców. Do najważniejszych przedsięwzięć należą projekty Uniwersytet Aktywny 5 plus wraz z cyklem Zaproś eksperta, Aktywna Akademia, Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz program Zdolni z Pomorza. Kadra regularnie uczestniczy w wydarzeniach o zasięgu regionalnym i krajowym, takich jak Bałtycki Festiwal Nauki, Dzień Nauki i Sportu oraz Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik. Zajęcia dydaktyczne realizowane są w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, w tym w Zespole Szkół Katolickich im. św. Marka w Słupsku oraz placówkach w gminie Damnica w ramach projektu *Od Diagnostyki do Metamorfozy*. Beneficjentami działań popularyzatorskich są również dzieci uczestniczące w warsztatach *Pod Palmą*, młodzież z okolic Nowego Targu, seniorzy biorący udział w module *Dyplom dla seniora*, *Pomorzoznawstwo* oraz mieszkańcy regionu odwiedzający stoiska podczas finałów WOŚP. Działania te obejmują także wykłady w Bibliotece Miejskiej w Sławnie oraz współpracę z PTTK i Centrum Kultury Powiatu Słupskiego. Tematyka zajęć koncentruje się na ekologii Bałtyku, monitoringu wód, paleontologii oraz wykorzystania technologii LIDAR.

#### **4.4. Założenia, cele i skuteczność prowadzonej polityki kadrowej, z uwzględnieniem metod i kryteriów doboru oraz rekrutacji kadry, sposobów, zasad i kryteriów oceny jakości kadry oraz udziału w tej ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także wykorzystania wyników oceny w rozwoju i doskonaleniu kadry**

Polityka kadrowa realizowana na kierunku geografia stanowi integralny element systemu zapewniania jakości kształcenia realizowanego w UP w Słupsku i jest ukierunkowana na zapewnienie wysokiej jakości procesu dydaktycznego, właściwej realizacji działalności naukowej oraz osiąganie przez studentów założonych efektów uczenia się. Jej podstawowym celem jest zapewnienie odpowiedniej liczby nauczycieli akademickich posiadających kompetencje, doświadczenie dydaktyczne, dorobek naukowy oraz kwalifikacje praktyczne adekwatne do charakteru i profilu studiów.

Skuteczność polityki kadrowej ocenia się na podstawie kompletności i stabilności obsady, zgodności kompetencji z zajęciami, wyników ankiet i hospitacji, ocen okresowych, rozwoju kwalifikacji oraz terminowej realizacji zajęć i opieki dyplomowej.

Prowadzona polityka kadrowa opiera się na zasadach transparentności, równego traktowania, wspierania rozwoju zawodowego oraz ciągłego doskonalenia kompetencji pracowników. Organizację pracy oraz prawa i obowiązki pracowników i pracodawcy regulują akty prawa wewnętrznego Uczelni, w szczególności Statut UP (**rozdział VII, zał. 4.3**), Regulamin Pracy (**zał. 4.4**) oraz regulacje dotyczące zatrudniania i oceny nauczycieli akademickich. Rekrutacja nauczycieli akademickich odbywa się zgodnie z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) oraz wewnętrznymi regulacjami Uczelni (**rozdział VII, zał. 4.3**), w trybie otwartych i konkurencyjnych postępowań konkursowych ogłaszanych na stronie Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (<https://bip.upsl.edu.pl/artykuly/868/nauczyciele-akademiccy>). Dokładny przebieg procedury precyzowany jest w dokumencie *Tryb i warunki postępowania konkursowego przy zatrudnianiu nauczyciela akademickiego w Akademii Pomorskiej w Słupsku* (**zał. 4.5**). Potrzeby kadrowe są identyfikowane na poziomie jednostki prowadzącej kierunek i wynikają z analizy programu studiów, liczby studentów, planowanego rozwoju kierunku oraz potrzeb związanych z realizacją działalności

naukowej oraz oceną kompetencji merytorycznych i dydaktycznych nauczycieli akademickich, zgodnie z przyjętymi w Instytucie *Zasadami oceny kompetencji merytorycznych i dydaktycznych nauczycieli akademickich w Instytucie Geografii (zał. 4.6)*. W procesie zatrudniania uwzględnia się przede wszystkim kompetencje merytoryczne kandydatów, ich dorobek naukowy, doświadczenie dydaktyczne, aktywność organizacyjną, doświadczenie praktyczne. W latach 2023–2025 w Instytucie Geografii ogłoszono łącznie 6 konkursów na stanowiska nauczycieli akademickich w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych, w tym 3 konkursy na stanowisko asystenta oraz 3 konkursy na stanowisko adiunkta. W wyniku przeprowadzonych postępowań zatrudniono łącznie 5 osób. W jednym z postępowań w 2024 r. na stanowisko adiunkta wyłoniono kandydata, który ostatecznie nie podjął zatrudnienia. W 2026 r. nie ogłaszano konkursów, co wynikało z bieżącej analizy potrzeb kadrowych.

Przykładem dostosowania polityki kadrowej do zidentyfikowanych potrzeb była rekrutacja przeprowadzona w 2024 r. w Katedrze Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki. Potrzeba uzupełnienia składu kadrowego wynikała z przejścia na emeryturę prof. dr. hab. Ivana Pirozhnika oraz zakończenia zatrudnienia na czas określony dr. Aliaksandra Tarasionaka. Jednocześnie konieczne było zapewnienie obsady zajęć dydaktycznych w wymiarze około 400 godzin oraz utrzymanie odpowiedniego potencjału kadrowego w związku z ewaluacją dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna w okresie 2022–2025. W odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby ogłoszono konkurs na stanowisko asystenta oraz dwa konkursy na stanowisko adiunkta, w wyniku których zatrudniono łącznie 2 osoby.

Dobór obsady zajęć dydaktycznych na kierunku geografia odbywa się z uwzględnieniem zasady zgodności kompetencji prowadzących zajęcia z treściami kształcenia i zakładanymi efektami uczenia się. Przy powierzaniu zajęć bierze się pod uwagę dorobek naukowy pracowników, ich doświadczenie dydaktyczne, aktywność badawczą, udział w projektach naukowych, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz ukończone szkolenia, zgodnie z przyjętymi *Zasadami przydziału zajęć dydaktycznych w Instytucie Geografii (zał. 4.7)*. Kształcenie na kierunku geografia realizowane jest przede wszystkim przez nauczycieli akademickich reprezentujących dyscypliny naukowe właściwe dla kierunku, a także przez pracowników innych jednostek organizacyjnych Uczelni, zapewniających realizację zajęć ogólnouczelnianych, językowych, humanistyczno-społecznych, matematycznych oraz zajęć z wychowania fizycznego. Struktura kwalifikacji kadry oraz jej liczebność umożliwiają prawidłową realizację programu studiów i osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów uczenia się. Każdy pracownik Instytutu Geografii jest zobowiązany do przygotowania i bieżącej aktualizacji rozbudowanej Karty Kompetencji Nauczyciela Akademickiego, w której podaje informację o deklarowanym wyborze dyscyplin naukowych (jeśli prowadzi działalność badawczą), rodzaju i charakterze wykształcenia, zakresie merytorycznym dorobku naukowego, opis doświadczenie dydaktycznego, doświadczenia zdobytego poza szkolnictwem wyższym, poza dydaktyczne doświadczenie zawodowe, opis posiadanych kwalifikacji, deklarację o znajomości języków obcych jak również szczegółowy opis dorobku naukowego (włącznie z danymi bibliometrycznymi). Arkusze podlegają analizie i weryfikacji przez zastępcę Dyrektora Instytutu ds. Dydaktyki i na jego podstawie dokonywany jest przydział zajęć dydaktycznych dla poszczególnych osób.

Realizowana polityka kadrowa zakłada systematyczną ocenę jakości pracy nauczycieli akademickich. Z jednej strony obejmuje ona okresową ocenę nauczycieli akademickich (ocena dokonywana przez pracodawcę) i hospitację zajęć (ocena bezpośredniego przełożonego/komisji wyznaczonej przez bezpośredniego przełożonego), z drugiej zaś ewaluację zajęć dydaktycznych dokonywaną przez studentów. Ocena okresowa ma charakter kompleksowy i uwzględnia osiągnięcia

naukowe, dydaktyczne i organizacyjne pracowników, stanowiąc jednocześnie narzędzie wspierania rozwoju zawodowego oraz doskonalenia jakości kształcenia. Ocena dokonywana jest przez powoływaną Uczelnianą Komisję Oceniającą zgodnie Regulaminem oceny nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku (zal\_4.8), zmienionym w 2025 r. na kolejny okres oceny tj. od 1 stycznia 2026 do 31 grudnia 2028 (zal\_4.9). W okresie ostatnich 5 lat na kierunku geografia przeprowadzono 20 okresowych ocen nauczycieli akademickich, w tym 15 ocen pozytywnych i 5 ocen negatywnych. Oceny negatywne wynikały z niewystarczającego dorobku naukowego; w ramach tych ocen nie sformułowano innych zaleceń.

Jednym z narzędzi oceny kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich są hospitacje prowadzone zgodnie z *Procedurą organizacji i realizacji hospitacji w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku* (zal\_4.10). W Uniwersytecie przewidziane są różne rodzaje hospitacji: oceniające jakość pracy nauczycieli akademickich (hospitacje systemowe dla nowych pracowników i hospitacje interwencyjne) oraz hospitacje oceniające jakość procesu dydaktycznego (w tym hospitacje zajęć dydaktycznych, hospitacje zaliczeń i egzaminów oraz hospitacje praktyk/staży zawodowych studentów).

W latach akademickich 2023/2024–2024/2025 przeprowadzono łącznie 4 hospitacje systemowe nauczycieli akademickich rozpoczynających zatrudnienie w Instytucie Geografii, natomiast w latach 2024/2025–2025/2026 przeprowadzono łącznie 9 hospitacji zajęć dydaktycznych. Wszystkie zakończyły się oceną pozytywną. Hospitacje potwierdziły właściwe przygotowanie merytoryczne i metodyczne prowadzących oraz zgodność realizowanych zajęć z programami studiów i zakładanymi efektami uczenia się. Formułowane zalecenia dotyczyły przede wszystkim zwiększania udziału elementów problemowych, dyskusyjnych i praktycznych, aktywizowania studentów, różnicowania metod dydaktycznych, właściwego gospodarowania czasem zajęć oraz dalszego rozwijania kompetencji dydaktycznych kadry. Pełną analizę hospitacji zajęć, egzaminów i zaliczeń oraz praktyk zawodowych przedstawiono w kryterium 10.3 (zal\_10.14).

Jednym z kryteriów oceny nauczyciela akademickiego jest wynik oceny pracownika dokonywanej przez studentów w ramach przyjętego na Uczelni systemu ankietyzacji (zal\_10.15). Każdy student kończąc semestr ma prawo do takiej oceny, poprzez wypełnienie dobrowolnej, w pełni anonimowej ankiety w uczelnianym systemie ankietyzacji (<https://ankiety.upsl.edu.pl/login>). Wyniki ankiet są opracowywane na koniec roku i podawane do publicznej wiadomości (zal\_4.2). Wyniki studenckiej oceny zajęć i prowadzących są uwzględniane w ocenie jakości pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich i mogą stanowić przesłankę do zaplanowania hospitacji, w tym hospitacji interwencyjnej, na zasadach określonych w obowiązującej procedurze. Wyniki ankietyzacji sprzyjają również dokonywaniu przez pracowników samooceny oraz doskonaleniu sposobów prowadzenia zajęć.

Realizowana polityka kadrowa uwzględnia również działania na rzecz zapewnienia równych szans, przeciwdziałania dyskryminacji i wykluczeniu, ochrony godności wszystkich członków społeczności akademickiej i zapobiegania korupcji i powstawaniu nadużyć. W Uczelni funkcjonują odpowiednie procedury antymobbingowe dla kadry (zal\_4.11) i antydyskryminacyjne dla studentów (zal\_4.12) oraz mechanizmy rozwiązywania sytuacji konfliktowych, co sprzyja tworzeniu bezpiecznego i przyjaznego środowiska pracy oraz studiowania. W Uniwersytecie obowiązuje również Regulamin zgłoszeń wewnętrznych - Procedura zgłaszania informacji o nieprawidłowościach w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku, która ma na celu stworzenie kompleksowej regulacji problematyki ujawniania przypadków nieprawidłowości oraz ochrony osób dokonujących zgłoszeń, ochrony osób zgłaszających przypadki nieprawidłowości, ochrony Uczelni poprzez wczesne wykrycie i usunięcie zgłoszonych przypadków nieprawidłowości, a także propagowanie postawy obywatelskiej odpowiedzialności wśród społeczności akademickiej (zal\_4.13).

#### **4.5. System wspierania i motywowania kadry do rozwoju zawodowego, naukowego lub artystycznego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych**

W Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku funkcjonuje system nagród Rektora, który stanowi wysoce efektywne narzędzie motywowania kadry do wszechstronnego rozwoju naukowego, zawodowego oraz dydaktycznego. System ten opiera się na przyznawaniu nagród za osiągnięcia naukowe i artystyczne, dydaktyczne, organizacyjne, całokształt dorobku, a także za publikacje o wysokiej randze naukowej. Szczegóły stosowania tego systemu reguluje Regulamin przyznawania nagród Rektora dla nauczycieli akademickich w Akademii Pomorskiej w Słupsku (**zal\_4.14**) oraz Regulamin zasad przyznawania dodatku motywacyjnego nauczycielom akademickim publikującym monografie, rozdziały i redakcje monografii wysoko punktowanej oraz artykuły w czasopismach wysoko punktowanych (**zal\_4.15**). Skuteczność tego mechanizmu potwierdza przede wszystkim regularność przyznawania wyróżnień za kluczowe etapy awansu naukowego, takie jak uzyskanie stopnia doktora, doktora habilitowanego czy profesora (w latach 2020 - 2026 odpowiednio 4 tytuły doktora, 2 tytuły doktora habilitowanego i 1 stopień profesora). Kadra jest systematycznie stymulowana do prowadzenia badań o wysokiej randze międzynarodowej, co dokumentują liczne nagrody oraz specjalne dodatki motywacyjne przyznawane za publikowanie w wysoko punktowanych czasopismach naukowych. W ciągu ostatnich 5 lat pracownicy obecnego Instytutu Geografii otrzymali 12 nagród Rektora za osiągnięcia naukowe oraz 16 dodatków motywacyjnych.

Równie istotnym aspektem jest motywowanie do podnoszenia kompetencji dydaktycznych i organizacyjnych. Pracownicy regularnie otrzymują nagrody za działalność organizacyjno-dydaktyczną, co wiąże się z realizacją projektów modernizacyjnych, takich jak wyposażanie nowoczesnych laboratoriów czy organizacja międzynarodowych konferencji naukowych integrujących naukę z dydaktyką. W latach 2000 - 2025 pracownicy Instytutu otrzymali łącznie 24 tego typu nagrody przyznawane przez JM Rektora UP w Słupsku. Efektywność tych działań objawia się także w docenianiu zaangażowania w projekty popularyzatorskie i regionalne, za co kadra otrzymuje prestiżowe wyróżnienia, jak statuetki „Sowa” za rozwój nauki w regionie.

System motywacyjny uzupełniają nagrody za działalność organizacyjną o charakterze zespołowym i indywidualnym, co buduje kulturę współpracy i odpowiedzialności za jakość kształcenia. Uczelnia skutecznie docenia również doświadczenie zawodowe i lojalność kadry, przyznając medale za długoletnią pracę oraz nagrody jubileuszowe, zgodnie z Regulaminem przyznawania wyróżnień honorowych Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (**zal\_4.16**). Przykładowo, w latach 2023 – 2026, pracownicy Instytutu Geografii wyróżnieni zostali 5 brązowymi i 5 srebrnymi medalami w uznaniu za wzorową długoletnią pracę. W tym samym okresie otrzymali 12 nagród jubileuszowych. Tak szerokie i wielopoziomowe podejście do nagradzania przekłada się na stały wzrost kwalifikacji pracowników, co bezpośrednio wpływa na zaangażowanie badawcze, organizacyjne i dydaktyczne.

#### **4.6. Reguły i wymagania w zakresie doboru nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz obsady zajęć, zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 powołanej ustawy.**

W ramach ocenianego kierunku student ma możliwość wyboru ścieżki kształcenia *Geografia specjalizacja nauczycielska*. Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia w ramach wymienionej ścieżki kształcenia spełnia reguły i wymagania zawarte w standardach kształcenia na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Niemniej jednak ścieżka ta już od ponad 10 lat nie była uruchamiana, ze względu na brak chętnych. W kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela geografii brane są pod uwagę osoby merytorycznie do tego przygotowane. Zajęcia merytoryczne – geograficzne realizowane są przez kadrę o dorobku naukowym ściśle powiązanym z naukami o Ziemi i środowisku oraz naukami społecznymi w zakresie geografii społeczno – ekonomicznej. Instytut dysponuje również nauczycielami akademickimi posiadającymi doświadczenie w pracy w szkole. Natomiast do prowadzenia grupy zajęć psychologiczno – pedagogicznych doświadczenie teoretyczne i praktyczne posiadają pracownicy Instytutu Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku, prowadzący blok zajęć modułu psychologiczno-pedagogicznego.

**Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

## **5. Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie**

### **5.1. Stan, nowoczesność, rozmiary i kompleksowość bazy dydaktycznej służącej realizacji zajęć na ocenianym kierunku oraz jej adekwatności do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej studentów oraz możliwości kształcenia umiejętności praktycznych z wykorzystaniem posiadanej bazy**

Instytut Geografii dysponuje własną bazą lokalową o wysokim standardzie, pozwalającą na prowadzenie kształcenia w odpowiednich warunkach i zgodnie z przyjętymi w programach studiów formami kształcenia. Studenci mają do dyspozycji sale wykładowe, sale multimedialne, pracownie komputerowe, a także sale ćwiczeniowe i laboratoryjne, które umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiąganie efektów uczenia się na kierunku geografia, w tym kształtowanie umiejętności praktycznych. Jednorazowa pojemność sal dydaktycznych i pracowni specjalistycznych wykorzystywanych w kształceniu na kierunku geografia wynosi łącznie 307 miejsc dla studentów, w tym 154 miejsca w salach wykładowych, 28 miejsc w laboratoriach komputerowych, 125 miejsc w specjalistycznych pracowniach laboratoryjnych oraz salach ćwiczeniowych i seminaryjnych zlokalizowanych w budynku P1 przy ul. Partyzantów 27 oraz budynku A3 przy ul. Arciszewskiego 22a (**zal\_cz.III\_2.5.1**).

Pomieszczenia wyposażone są w standardowe pomoce dydaktyczne potrzebne do realizacji zajęć (tablice, rzutniki, komputery i inne). Dzięki systematycznemu wzbogacaniu infrastruktury instytutu studenci posiadają dostęp do nowoczesnej aparatury m. in. takiej jak: mobilna stacja meteorologiczna, echosonda z wbudowanym odbiornikiem GPS, zestaw do rejestracji zjawisk ekstremalnych hydrologicznych, moduł geologiczno-sedymentologiczny, moduł geodezyjny, moduł paleoekologiczny, wysokiej klasy mikroskopy optyczne, stereoskopowe, a także do zbiorów geologicznych, jednostek kartograficznych obejmujących arkusze map (w różnych skalach) i innych. Szczegółowy opis wyposażenia pracowni ćwiczeniowych i laboratoryjnych oraz ich wykorzystania na potrzeby zajęć dydaktycznych zawiera załącznik (**zal\_cz.III\_2.5.1**). Między innymi:

- pracownia GIS (sala 2M) – wykorzystywana jest do prowadzenia zajęć praktycznych na zajęciach z Geograficznych Systemów Informacyjnych, Kartografii i topografii, Teledetekcji, Projektowania systemów terytorialno-krajobrazowych, Obrazowania naziemnego i lotniczego środowiska, Systemów Informacji Przestrzennej w zarządzaniu środowiskiem, Zastosowania technik informacyjnych w geografii, Geografii osadnictwa, Badań atmosfery, Elementów statystyki przyrodniczej oraz większości przedmiotów praktycznych na ścieżce kształcenia: Geoinformacja i analiza danych przestrzennych;

- pracownia analiz regionalnych (s. 21) – biorąc pod uwagę specyfikę pracowni jest ona wykorzystywana do prowadzenia przedmiotów takich jak: Geografia regionalna – fizyczna Polski, Geografia regionalna – ekonomiczna Polski, Geografia regionalna świata, Trendy światowej gospodarki, Konflikty człowiek a środowisko, Geografia kultur.

Aktualnie wszystkie urządzenia i elementy wyposażenia ujęte w zestawieniu są sprawne i pozostają w stanie umożliwiającym ich wykorzystanie w procesie dydaktycznym. Pojawiające się usterki są zgłaszane i na bieżąco usuwane, co pozwala na zapewnienie ciągłości dostępu studentów do wykazanej infrastruktury.

## **5.2. Infrastruktura i wyposażenie instytucji, w których prowadzone są zajęcia poza uczelnią oraz praktyki zawodowe**

Dużą rolę w kształceniu studentów kierunku geografia odgrywają praktyki. Zajęcia te realizowane są w instytucjach, które posiadają stosowną infrastrukturę i wyposażenie zapewniające uzyskanie zakładanych efektów uczenia się przewidzianych dla praktyk (**zal\_5.1**).

Dużą rolę w kształceniu studentów kierunku geografia odgrywają praktyki zawodowe, realizowane w zróżnicowanych pod względem profilu działalności instytucjach i przedsiębiorstwach. Wśród miejsc realizacji praktyk znajdują się m.in. parki krajobrazowe, nadleśnictwa, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwo wodociągowe, przedsiębiorstwo zajmujące się recyklingiem, hotel oraz podmiot prowadzący działalność artystyczną. Zróżnicowanie miejsc realizacji praktyk pozwala na dobór środowiska pracy odpowiedniego do zakładanych efektów uczenia się oraz specyfiki zadań przewidzianych w programie praktyki adekwatnych do wybranej przez studenta ścieżki kształcenia. Wykaz instytucji, w których studenci kierunku geografia odbywali praktyki, przedstawiono w załączniku (**zal\_5.1**).

Miejsce realizacji praktyki jest każdorazowo uzgadniane z opiekunem praktyk, który ocenia jego adekwatność do możliwości realizacji zakładanych efektów uczenia się. Ocena uwzględnia charakter działalności instytucji, zakres zadań możliwych do powierzenia studentowi oraz warunki organizacyjne i techniczne niezbędne do realizacji programu praktyki.

Dodatkowym elementem weryfikacji jakości warunków realizacji praktyk są hospitacje wybranych praktyk zawodowych. W ramach hospitacji oceniana jest m.in. praktyczna strona realizacji praktyki,

przygotowanie miejsca do wdrażania studenta do pracy, dobór i wykorzystanie środków dydaktycznych oraz innowacyjność przyjętych metod kształcenia praktycznego. Tym samym ocena miejsca realizacji praktyki obejmuje nie tylko jego formalną przydatność do realizacji efektów uczenia się, ale również rzeczywiste warunki, w jakich student nabywa i rozwija kompetencje praktyczne. W okresie oceny przeprowadzono łącznie 14 hospitacji praktyk (w tym 9 na SPS i 5 na SDS).

Na kierunku geografia zwraca się również uwagę na możliwość prowadzenia zajęć terenowych i wizyt studyjnych w przedsiębiorstwach dysponujących właściwą dla kierunku bazą infrastrukturalną do realizacji treści kształcenia i osiągnięcia efektów uczenia się. Dla przykładu zajęcia terenowe realizowane są m. in. w stacjach IMGiW (np. latarnia w Ustce), ogródku meteorologicznym z automatyczną stacją meteorologiczną i aktynometryczną zlokalizowaną w miejscowości Gać i obsługiwaną przez pracowników IG, w trakcie kilkudniowych wyjazdów terenowych. Obecnie finalizowany jest projekt budowy stacji badawczej należącej do Uczelni w miejscowości Grzmiąca, w której planuje się również prowadzenie badań i zajęć w ramach kierunku geografia. Podczas zajęć terenowych studenci wykonują obserwacje i pomiary, dokumentują wyniki oraz opracowują dane z użyciem właściwego sprzętu terenowego i oprogramowania.

### **5.3. Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej (w tym Internetu, a także platformy e-learningowej, w przypadku, gdy na ocenianym kierunku prowadzone jest kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość) oraz stopień jej wykorzystania w procesie nauczania i uczenia się studentów, w szczególności w ramach kształcenia umiejętności praktycznych**

Pracownie komputerowe wyposażone są w jednostki centralne z zainstalowanym oprogramowaniem umożliwiającym realizację efektów uczenia się na kierunku geografia związanych z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym wykonywaniem analiz fotogrametrycznych, teledetekcyjnych, graficznych, statystycznych i analiz GIS. Zainstalowane oprogramowanie to m. in. pakiet Microsoft Office, MapInfo Professional ver. 10 (10 licencji) i MapInfo Professional ver. 9,5 (6 licencji), Surfer, QGIS, KWKHotel Standard, Map Maker Pro, Corel, DaVinci Resolve, SNAP, STATISTICA i inne. Studenci mogą również korzystać bezpłatnie z oprogramowania Microsoft 365, Microsoft Teams, poczty studenckiej, platformy e-learningowej, Wirtualnego Dziekanatu oraz zasobów bibliotecznych zdalnie z dowolnego miejsca po zalogowaniu się w systemie uczelnianym.

Wykorzystanie pracowni komputerowych w ramach zróżnicowanych zajęć praktycznych zapewnia studentom możliwość systematycznego rozwijania kompetencji w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, analizy danych oraz stosowania metod i narzędzi właściwych dla dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów. Tym samym infrastruktura informatyczna stanowi istotny element procesu kształcenia i wspiera osiąganie zakładanych efektów uczenia się.

Należy również podkreślić, że możliwość korzystania z pracowni komputerowych nie ogranicza się wyłącznie do godzin zaplanowanych zajęć dydaktycznych. Studenci mogą korzystać z infrastruktury również w ramach konsultacji z nauczycielami akademickimi, a także w innych, uzgodnionych z prowadzącym terminach, dostosowanych do potrzeb związanych z realizacją zadań dydaktycznych. Rozwiązanie to umożliwia studentom pracę własną z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania i narzędzi informatycznych, w tym samodzielne wykonywanie, uzupełnianie i doskonalenie zadań realizowanych w ramach zajęć.

Wszystkie sale dydaktyczne są wyposażone w dostęp do Internetu za pośrednictwem przewodowej sieci LAN oraz bezprzewodowej sieci Wi-Fi Eduroam. Dostęp do sieci Eduroam jest zapewniony studentom i pracownikom Uniwersytetu również poza godzinami zajęć dydaktycznych, we wszystkich budynkach Uniwersytetu, po uprzednim uwierzytelnieniu za pomocą uczelnianych danych dostępowych.

W procesie kształcenia na kierunku geografia wykorzystywana jest również infrastruktura ogólnouczelniana, taka jak sale dydaktyczne Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, gdzie prowadzone są lektoraty języków obcych, oraz Studium Wychowania fizycznego i Sportu na potrzeby prowadzenia zajęć z Wychowania Fizycznego.

#### **5.4. Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnością**

Infrastruktura Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku, z której korzystają studenci kierunku geografia, uwzględnia potrzeby osób z niepełnosprawnościami. We wszystkich obiektach dydaktycznych Uniwersytetu znajdują się udogodnienia umożliwiające korzystanie z infrastruktury przez osoby z ograniczoną mobilnością, w tym dostosowane toalety. Budynek A3 posiada podjazd dla osób z niepełnosprawnością ruchową. W obu obiektach znajdują się również strefy relaksu i odpoczynku dla studentów. Przy obiektach Uniwersytetu wydzielone są miejsca parkingowe przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami.

Studenci kierunku geografia mogą korzystać także z infrastruktury i usług ogólnouczelnianych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Biblioteka Uniwersytecka zapewnia dostęp do Akademickiej Biblioteki Cyfrowej, której zasoby przygotowane są do korzystania z programów odczytu ekranu i specjalistycznych urządzeń lektorskich. Rozwiązanie to umożliwia korzystanie z zasobów bibliotecznych osobom, dla których dostęp do tradycyjnych materiałów drukowanych jest utrudniony lub niemożliwy.

Wsparcie w zakresie aktywności fizycznej zapewnia Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, które oferuje zajęcia sportowo-rehabilitacyjne dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także umożliwia dostosowanie realizacji zajęć wychowania fizycznego do indywidualnych możliwości i potrzeb studentów. W uzasadnionych przypadkach możliwe jest również alternatywne zaliczenie zajęć z wychowania fizycznego, z uwzględnieniem stopnia i rodzaju niepełnosprawności.

Uczelnia zapewnia ponadto rozwiązania umożliwiające dostosowanie organizacji procesu kształcenia do indywidualnych potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Obejmują one m.in. możliwość indywidualnej organizacji studiów, zmiany miejsca lub terminu egzaminu albo zaliczenia, wydłużenia czasu ich trwania oraz organizacji zajęć, egzaminów i zaliczeń w pomieszczeniach wolnych od barier architektonicznych. Studenci mogą również korzystać ze wsparcia doradcy edukacyjnego i zawodowego, a w przypadku studentów ze znacznym stopniem niepełnosprawności – z pomocy asystenta dydaktycznego. Uzupełnieniem systemu wsparcia są indywidualne konsultacje psychologiczne oraz rozwiązania służące zapewnieniu studentom warunków do odpoczynku i wyciszenia, w tym pokój wyciszenia oraz meble wyciszenia zlokalizowane w wybranych obiektach dydaktycznych, w tym w bezpośrednim sąsiedztwie Instytutu Geografii (Katedra Filologii Angielskiej ul. Słowiańska 8, budynek S1).

Studenci z niepełnosprawnościami mogą również korzystać z dostosowanej infrastruktury Osiedla Akademickiego. W Domu Studenta nr 3, na parterze budynku, znajdują się pokoje przeznaczone dla

studentów z niepełnosprawnościami, w tym dwa pokoje zapewniające łącznie cztery miejsca dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Na tej kondygnacji znajduje się również winda.

#### **5.5. Dostępność infrastruktury, w tym oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych, w celu wykonywania przez studentów zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej**

Studenci kierunku geografia mają możliwość korzystania z infrastruktury dydaktycznej i informatycznej również w ramach pracy własnej, poza godzinami zajęć przewidzianymi w planie studiów. Dostęp do pracowni komputerowych może być realizowany m.in. w ramach konsultacji z nauczycielami akademickimi oraz w innych, uzgodnionych z prowadzącymi terminach, dostosowanych do potrzeb związanych z realizacją zadań dydaktycznych. Rozwiązanie to umożliwia studentom samodzielne wykonywanie, uzupełnianie i doskonalenie zadań realizowanych podczas zajęć, w tym prac wymagających specjalistycznego oprogramowania i narzędzi informatycznych. Ponadto studenci mają bezpłatny dostęp do środowiska Microsoft 365, w tym programów Word, Excel i PowerPoint, a także Microsoft Teams, poczty studenckiej oraz platformy e-learningowej oraz uczelnianej platformy e-learningowej LMS (Learning Management System). Platforma LMS stanowi narzędzie wspierające organizację i realizację procesu kształcenia w środowisku online, umożliwiając udostępnianie treści edukacyjnych, materiałów szkoleniowych, testów i zadań w formie elektronicznej. Zgodnie z regulacjami obowiązującymi w Uniwersytecie Pomorskim (**zał. 2.3**) platforma LMS może służyć do realizacji zajęć w trybie asynchronicznym, uzupełniając rozwiązania stosowane w kształceniu synchronicznym, takie jak MS Teams czy Google Meet.

Istotnym elementem zapewnienia możliwości samodzielnego doskonalenia kompetencji praktycznych jest również stosowanie w procesie kształcenia bezpłatnego lub dostępnego z poziomu przeglądarki internetowej oprogramowania i narzędzi, z których studenci mogą korzystać także poza zajęciami. Należą do nich m.in.:

- QGIS, stosowany w ramach przedmiotów Systemy Informacji Przestrzennej, Geografia osadnictwa oraz Inwentaryzacja i kartowanie środowiska;
- MapMaker, służący do analizy i wizualizacji danych przestrzennych, w tym w ramach przedmiotu Systemy Informacji Przestrzennej w zarządzaniu środowiskiem;
- ESA SNAP Desktop, przeznaczony do wizualizacji, analizy i przetwarzania satelitarnych danych obserwacji Ziemi, stosowany w kształceniu z zakresu GIS.
- Bank Danych Lokalnych GUS – umożliwiający generowanie baz danych statystycznych GUS jak również ich wizualizacji w postaci wykresów (znajdujący zastosowanie na przedmiotach takich jak: Geografia społeczna; Geografia ekonomiczna; Geografia osadnictwa; Geografia regionalna – ekonomiczna Polski);
- Portal Geostatystyczny – umożliwiający przygotowanie wizualizacji danych statystycznych na mapach (znajdujący zastosowanie na przedmiotach takich jak: Geografia społeczna; Geografia ekonomiczna; Geografia osadnictwa; Geografia regionalna – ekonomiczna Polski).

W ramach przedmiotu Zastosowanie technik informacyjnych w geografii studenci pracują również z bezpłatnym przeglądarkowym narzędziem do projektowania graficznego - Canva, natomiast na ścieżce Turystyka, podczas zajęć związanych z organizacją i obsługą ruchu turystycznego, korzystają z witrynowego symulatora portalu rezerwacji <https://twojewycieczki.com/>.

Dostępność tych narzędzi pozwala studentom kontynuować pracę rozpoczętą podczas zajęć, utrwaląc poznane metody i procedury oraz samodzielnie rozwijać praktyczne kompetencje związane z

analizą i wizualizacją danych przestrzennych, opracowywaniem materiałów dydaktycznych i prezentacyjnych.

**5.6. System biblioteczno-informacyjny uczelni, w tym dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej, o zasięgu międzynarodowym oraz zakresie dostosowanym do potrzeb wynikających z procesu nauczania i uczenia się na ocenianym kierunku, w tym w szczególności dostępu do piśmiennictwa zalecanego w sylabusach**

Do dyspozycji zarówno pracowników, jak i studentów Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku pozostają zasoby Biblioteki Uniwersytetu, która jest trzecią co do wielkości biblioteką naukową w województwie pomorskim. Księgozbiór Biblioteki Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku dla kierunku geografia liczy 13 775 tytułów w 18 748 egzemplarzach (stan na 11 czerwca 2026r.), (**zał\_cz.III\_2.5.2**). Księgozbiór obejmuje publikacje stanowiące aktualną literaturę (obowiązkową i uzupełniającą) dla studentów kierunku geografia, wykorzystywaną zarówno w kształceniu na kierunku, jak i literaturę naukową wspierającą pracę własną studentów i przygotowanie prac dyplomowych. Zgromadzona literatura służy również prowadzeniu badań naukowych z tego obszaru wiedzy oraz zdobywanie kompetencji praktycznych i zawodowych zarówno przez studentów, jak i prowadzących zajęcia. Ponadto studenci i pracownicy posiadają dostęp do książek elektronicznych również o zasięgu międzynarodowym z zakresu Geografii z bazy IBUK LIBRA, bazy EBSCO oraz innych serwisach udostępnianych przez Bibliotekę Uniwersytetu (<https://www.upsl.edu.pl/biblioteka-universytetu-pomorskiego-w-slupsku/zasoby/zasoby-elektroniczne>) oraz Wydawnictwo Uniwersytetu (<https://wydawnictwo.upsl.edu.pl/31-bezplatne-publikacje>). Biblioteka Uczelniana pracuje w systemie komputerowym PROLIB, wszystkie czynności są skomputeryzowane, a obiekt jest przystosowany do obsługi osób z niepełnosprawnościami, w tym osób z niepełnosprawnością wzroku. Zasoby biblioteczne związane z kierunkiem geografia są uzupełniane z uwzględnieniem programów studiów, literatury zalecanej w kartach przedmiotów oraz potrzeb zgłaszanych przez pracowników i studentów.

**5.7. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia bazy dydaktycznej i naukowej oraz systemu biblioteczno-informacyjnego, a także udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów**

W Instytucie Geografii przyjęto zasady corocznego przeglądu zapotrzebowania na zasoby biblioteczne oraz zakupu książek i prenumeraty czasopism. Zasady przewidują analizę katalogu, nowości wydawniczych, programów studiów, kart przedmiotów oraz wniosków pracowników i studentów, a następnie przekazanie zamówień do Biblioteki Uniwersytetu (**zał\_5.2**). Zasady te są zgodne z obowiązującą w Uczelni Procedurą zakupu książek oraz prenumeraty czasopism krajowych i zagranicznych w Bibliotece Uczelnianej Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku - <https://www.upsl.edu.pl/biblioteka-universytetu-pomorskiego-w-slupsku/informacje/procedury> (**zał\_5.3**).

W Uczelni i tym samym w Instytucie Geografii obowiązuje Regulamin zarządzania infrastrukturą badawczo-dydaktyczną w Akademii Pomorskiej w Słupsku wdrożony w 2021 r. i zmieniony Zarządzeniem Rektora Nr R.021.50.22 z dnia 9 maja 2022 r. (**zał\_5.4**). Na tej podstawie opracowano wewnętrzne Zasady systematycznego przeglądu infrastruktury dydaktycznej w IG (**zał\_5.5**). Przeglądy infrastruktury dydaktycznej i badawczej Instytutu dokonywane są corocznie jako przeglądy bieżące i

przegląd funkcjonalno-użytkowy pod kątem dostosowania do wymogów programów studiów. Ocenie i monitoringowi podlega stan wyposażenia, jego przydatność, pojemność, dostępność, stan techniczny i bezpieczeństwo, aktualność oprogramowania i licencji, potrzeby wynikające z doskonalenia programów studiów, rozwoju i osiągnięć na rynku pracy. Potrzeby mogą zgłaszać zarówno studenci, prowadzący zajęcia oraz inni pracownicy IG. W ramach tych przeglądów corocznie przygotowuje się Kartę oceny funkcjonalno-użytkowej infrastruktury dydaktyczno-badawczej pod kątem dostosowania do wymogów kierunków studiów w ramach rocznego przeglądu (zał\_5.6). Karty oceny przedkładane są Komisji ds. przeglądu rocznego infrastruktury badawczo-dydaktycznej w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku. Komisja ta przygotowuje rekomendacje do władz Uczelni, a następnie Sekcja ds. Wsparcia Pracowni i Laboratoriów przygotowuje plan modernizacji, uzupełniania infrastruktury dydaktycznej w całej Uczelni. W oparciu o ocenę dokonaną w ramach przeglądu rocznego Instytut może dodatkowo składać wnioski do władz Uczelni o uzupełnienie lub zakup nowych pomocy dydaktycznych oraz wykonanie bieżących napraw czy remontów.

W wyniku stałego monitoringu w Instytucie Geografii zostały przeprowadzone niezbędne remonty i naprawy, wymiana sprzętu audiowizualnego, wymiana dysków w komputerach, naprawy siedzisk i krzeseł. Jako element doskonalenia bazy dydaktycznej Instytutu Geografii w ocenianym okresie można wymienić uzupełnienie/modernizację infrastruktury polegającą na:

- zakupie 11 sztuk Google VR Meta Quest 3, 512 GB, sala 2M;
- zakupie 2 sztuk Program VR, Program/Soft do Google VR, sala 2M;
- zakupie 11 sztuk dysków twardych SSD (1TB), sala 2M;
- zakupie monitora interaktywny 86 cali, sala 13;
- zakupie Programu Corel na 11 stanowisk, sala 24;
- zakupie 3 czujników pyro-elektrycznych;
- zakupie 7 raków wspinaczkowych;
- w ramach projektu Interpom utworzenie Pracowni Analiz Regionalnych;
- utworzono Pracowni Systemów rezerwacji w turystyce;
- pomalowanie sali nr 14 i 24;
- zakup rolet zaciemniających do sali 2M;
- wymiana rzutników multimedialnych w salach nr 25, 24, 21.

**5.8. Reguły i wymagania w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowej, zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 powołanej ustawy.**

Od ponad 10 lat na kierunku geografia nie uruchamiano ścieżki kształcenia nauczycielskiego. Jednocześnie infrastruktura dydaktyczna pozostająca w dyspozycji Instytutu Geografii oraz Instytutu Pedagogiki i Psychologii zapewnia zaplecze umożliwiające realizację kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, zgodnie z obowiązującymi standardami kształcenia. Obejmuje ono zarówno bazę dydaktyczną właściwą dla kształcenia geograficznego, jak i zaplecze umożliwiające realizację zajęć z zakresu przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego. W przypadku ponownego uruchomienia ścieżki infrastruktura obu jednostek pozwala zatem na zapewnienie warunków niezbędnych do realizacji procesu kształcenia w tym zakresie.

**Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

## **6. Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku**

### **6.1. Zakres i formy współpracy uczelni z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami oraz jej wpływ na koncepcję kształcenia, efekty uczenia się, program studiów i jego realizację, w tym realizację praktyk zawodowych**

W Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku za koordynację działań związanych ze współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym na poziomie ogólnouczelnianym odpowiada pion Prorektora ds. Rozwoju i Współpracy oraz podległa mu jednostka organizacyjna tj. Biuro ds. Rozwoju i Współpracy. Założenia tej współpracy zostały określone w Polityce Jakości Kształcenia Akademii Pomorskiej w Słupsku (**zal\_1.1**) dla zapewnienia wysokich standardów zarządzania procesem współpracy i stworzenie warunków do ścisłej współpracy, m.in. poprzez właściwy dobór treści kształcenia w programach studiów o profilu praktycznym, dostosowania oferty edukacyjnej Uczelni do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego, rozwoju zawodowej edukacji ustawicznej w regionie oraz zapewnienie wpływu na doskonalenie programów studiów i procesu dydaktycznego w powiązaniu z rynkiem pracy. Rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest też celem strategicznym określonym w Strategii rozwoju Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (**zal\_1.4**), gdzie Uczelnia dąży do kreowania wzajemnych relacji z otoczeniem krajowym i zagranicą, tworzenia narzędzi współpracy z sektorem biznesowym, komercjalizacji badań oraz kształtowanie społeczeństwa wiedzy.

Na poziomie Instytutu Geografii współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest częścią systemu zapewniania jakości kształcenia i została uregulowana w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia (§ 12, **zal\_10.5**) oraz szczegółowo opisana w Zasadach organizacji i monitorowania współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w Instytucie Geografii (**zal\_6.1**). Do głównych działań w tym obszarze zaliczono: integrację środowiska naukowego z otoczeniem społeczno-gospodarczym, doskonalenie programów studiów w podnoszeniu ich jakości oraz zgodności z potrzebami rynku pracy, współpracę w celu zapewnienia studentom miejsca realizacji praktyk zgodnych ze ścieżką kształcenia, czy popularyzację dyscyplin naukowych w środowisku społecznym.

Za współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym odpowiedzialny jest Dyrektor Instytutu, ale działania mogą inicjować i podejmować wszyscy nauczyciele akademicki, przedstawiciele studentów, a także inni interesariusze wewnętrzni.

Zgodnie z przyjętymi regulacjami w Instytucie Geografii zakres współpracy z interesariuszami zewnętrznymi obejmuje: działalność Rady Pracodawców, współpracę z pracodawcami w ramach

organizacji praktyk zawodowych i staży dla studentów, współpracę z Biurem Karier Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku oraz konsultacje i spotkania doraźne z innymi podmiotami otoczenia, w tym też w zakresie doskonalenia jakości kształcenia na kierunku geografia.

W Instytucie przewidziano możliwości współpracy w różnych formach:

- cyklicznych spotkań Rady Pracodawców w Instytucie Geografii,
- organizacji spotkań problemowych dotyczących dostosowania kształcenia do wymagań rynku pracy,
- konsultacji z pracodawcami w ramach organizacji praktyk zawodowych i staży,
- popularyzacji działalności naukowej i dydaktycznej Instytutu w środowisku społecznym i gospodarczym regionu, np. poprzez organizację kursów, konferencji, seminariów tematycznych, wykładów lub innych przedsięwzięć, w tym różnych form edukacji ustawicznej,
- współpracy w realizacji wspólnych z interesariuszami zewnętrznymi projektów, badań naukowych i ich aplikacji w obszar działań praktycznych,
- określenia zapotrzebowania na konkretne kwalifikacje zawodowe wśród absolwentów Instytutu,
- określenia perspektyw zmian w zakresie kształcenia odpowiadającego na zapotrzebowanie rynku pracy oraz przygotowywania oferty edukacyjnej Instytutu,
- wsparcia merytorycznego w procesie dyplomowania poprzez udział w ustalaniu tematyki prac dyplomowych,
- uczestnictwa w przygotowywaniu raportów samooceny oraz wizytacjach komisji akredytacyjnych,
- zapewniania i rozszerzania potencjalnych miejsc praktyk dla studentów kierunków prowadzonych w Instytucie,
- analizowania losów zawodowych absolwentów,
- wykorzystywania wniosków, rekomendacji, wskazówek współpracy z interesariuszami do doskonalenia jakości kształcenia i dostosowania programów studiów do wymogów rynku pracy.

Realizacja założeń współpracy z otoczeniem odbywa się przy udziale powołanej w Instytucie Rady Pracodawców (**zał\_6.2**), która działa na podstawie regulaminu (**zał\_6.3**).

W latach 2025-2026 odbyły się dwa posiedzenia Rady Pracodawców (**zał\_6.4**). Rada opiniowała propozycje zmian w programach studiów prowadzonych w Instytucie, w tym dla kierunku geografia. Członkowie Rady zwracali uwagę m.in. na zachowanie odpowiedniego wymiaru zajęć praktycznych, uwzględnienie aktualnych potrzeb i oczekiwań rynku pracy oraz ograniczenia treści powtarzających się, zwiększenia kompetencji adaptacji do zmieniających się warunków rynku pracy. Podczas spotkania w 2026 r. nie podejmowano dyskusji dotyczącej zmian w programie kierunku geografia, jednak członkowie Rady złożyli deklarację do zatrudnienia absolwentów, szczególnie specjalistów – geografów, wskazano na potrzebę szerszego wykorzystania miejscowych walorów przyrodniczych oraz antropogenicznych, zaproponowano zmiany w proporcjach liczby godzin zajęć wykładów i zajęć praktycznych.

Efektem ustaleń z Radą Pracodawców Instytutu Geografii było zaakceptowanie zmian w programach studiów, w tym dla kierunku geografia. Zmiany dotyczyły korekt wymiaru godzinowego zajęć, w szczególności zwiększenie liczby godzin zajęć praktycznych i zmniejszenie wymiaru zajęć teoretycznych. W ramach modyfikacji programów studiów na kierunku geografia nie wprowadzano zmian w zakresie modyfikacji efektów uczenia się, modyfikacji przedmiotów, a jedyne zmiany dotyczyły liczby godzin dla poszczególnych zajęć dydaktycznych.

Stałym i ważnym elementem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest zapewnienie realizacji praktyk i staży studentom kierunku geografia oraz stała współpraca z tymi instytucjami. W

ramach tego działania podpisuje się stosowne porozumienia z potencjalnymi instytucjami deklarującymi współpracę, m.in. w ramach przyjęcia studentów na praktykę (zal\_6.5). W wielu z tych miejsc studenci kierunku geografia odbywali praktykę (zal\_5.1). Akademicki opiekun praktyki pozostający w kontakcie z instytucjami, w których odbywa się praktyka studentów ma możliwości realnej i rzeczywistej oceny warunków odbywania praktyki, oceny jakości infrastruktury potrzebnej do realizacji efektów uczenia się określonych dla praktyk studenckich, oceny stopnia realizacji tych efektów w porozumieniu z opiekunem w miejscu praktyki, ale także bezpośredniego monitorowania potrzeb zmieniającego się rynku pracy w zakresie preferowanych kompetencji przyszłych pracowników. Studenci kierunku geografia realizują praktyki studenckie zgodnie ze specyfiką wybranej ścieżki kształcenia. Wybór miejsca praktyki jest często wynikiem współpracy Instytutu z instytucjami rynku pracy m.in. poprzez realizację zajęć, głównie terenowych.

Należy podkreślić powiązania praktycznego wymiaru programu studiów i realizacji zajęć na kierunku geografia SPS i SDS, co jest powiązane ze współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Przykładem takiej współpracy była obecność studentów Geografii II SDS na zajęciach dydaktycznych realizowanych na obszarze oczyszczalni ścieków w Słupsku (ul. Elizy Orzeszkowej 1 w Słupsku). W dniu 29 maja 2024 roku zrealizowane zostały zajęcia dydaktyczne z przedmiotu gospodarka wodno-ściekowa, podczas których w praktyczny sposób studenci zapoznali się z funkcjonowaniem i procesem technologicznym oczyszczania ścieków komunalnych (prowadzący zajęcia: dr Joanna Gadziszewska). Podobne zajęcia dydaktyczne zostały również przeprowadzone w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie k. Słupska, gdzie studenci II roku Geografia zapoznali się z funkcjonowaniem zakładu unieszkodliwiania odpadów. Zajęcia te pozwoliły na praktyczne rozszerzenie treści prowadzonych zajęć wykładowych i ćwiczeniowych. Efekt uczenia: praca w grupie, organizacja pracy w grupie. Np. w ramach przedmiotu Gospodarka wodno-ściekowa osiągnięto w tym przypadku następujące efekty uczenia tj. W\_01 (K2\_W01, K2\_W07), W\_02 (K2\_W03, K2\_W04), U02 (K2\_U05, K2\_U06), K\_02 (K2\_K01, K2\_K07).

Szeroko i intensywnie prowadzoną działalnością IG jest współpraca z niższymi poziomami szkolnictwa. Odbywa się to zarówno w formie prowadzenia licznych wykładów, promocji kierunków studiów prowadzonych w Instytucie (zal\_6.6), jak też bardziej sformalizowanej współpracy w postaci objęcia patronatem wybranych klas szkół ponadpodstawowych (zal\_6.7). Współpraca patronacka została do tej pory nawiązana ze szkołami ponadpodstawowymi w Kołobrzegu, Kościerzynie, Darłowie, Trzciance, Czaplinku i Lęborku. Ich zasadniczym celem jest organizacja klas patronackich o profilu turystyczno-geograficznym lub pokrewnym oraz rozwijanie współpracy dydaktycznej, naukowej i promocyjnej pomiędzy szkołami a Instytutem.

Wymiar tej współpracy ma służyć wspieraniu edukacji w zakresie geografii, turystyki, ochrony środowiska i gospodarki przestrzennej, kształtowanie kompetencji przydatnych w dalszej edukacji akademickiej i na rynku pracy, integracji środowiska szkolnego i akademickiego poprzez wspólne działania edukacyjne, naukowe i promocyjne, promocji Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku oraz Instytutu Geografii jako naturalnej ścieżki dalszego kształcenia dla absolwentów klas patronackich.

Zakres współpracy obejmuje m.in. prowadzenie wykładów, warsztatów, seminariów i zajęć terenowych, udział uczniów w badaniach i projektach, organizowanie wizyt studyjnych, dostęp do pracowni i zasobów dydaktycznych Instytutu, wspieranie uczniów w konkursach i olimpiadach, udział w konferencjach i wydarzeniach popularnonaukowych, a także działania informacyjne i rekrutacyjne.

Niezwykle cennym z praktycznego punktu widzenia jest współpraca ekspercka z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego. Pracownicy Instytutu Geografii, w tym dr hab. Iwona Jażewicz, prof. UP, dr Wioletta Szymańska, prof. UP, dr Mariusz Miedziński i dr Anna Wiśniewska, regularnie

przygotowują ekspertyzy, audyty i opracowania dla jednostek samorządu terytorialnego, organizacji społecznych i podmiotów gospodarczych (**zal\_6.8**). Doświadczenia te są wykorzystywane w dydaktyce podczas zajęć ze studentami w zakresie rozwoju lokalnego i regionalnego, problematyki funkcjonowania uzdrowisk, turystyki, rewitalizacji, infrastruktury transportowej oraz analiz demograficznych i przestrzennych. Doświadczenie zdobyte w takim rodzaju współpracy jest wykorzystywane na poziomie konkretnych studiów przypadków w zakresie przekształceń systemów osadniczych, zmian w systemach transportowych, infrastrukturze sieciowej, problematyce demograficznej i społecznej, przestrzennej i planistycznej. Wskazane przypadki praktycznego zastosowania działań eksperckich i analitycznych są na bieżąco wykorzystywane w prowadzonych przedmiotach na kierunku geografia, tj. np.: procesy i struktury gospodarki przestrzennej, planowanie i gospodarowanie przestrzenią, demograficzno-polityczne aspekty warunków życia, aktywizacja społeczności lokalnych, gospodarka wodno-ściekowa, trendy światowej gospodarki, globalne problemy demograficzne, przedsiębiorczość w geografii wskazując studentom na zajęciach dydaktycznych konkretne przypadki i wnioski z ekspertyz i analiz komercyjnych.

## **6.2. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji**

Zgodnie z przyjętymi Zasadami organizacji i monitorowania współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w Instytucie Geografii (**zal\_6.1**) współpraca z interesariuszami zewnętrznymi podlega systematycznemu monitorowaniu i doskonaleniu. Corocznej oceny współpracy z interesariuszami zewnętrznymi dokonuje Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, która wnioski i rekomendacje przedstawia Dyrektorowi Instytutu oraz Radzie Instytutu.

Monitorowanie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi odbywa się poprzez:

- analizę ewidencji zawartych umów i porozumień z interesariuszami zewnętrznymi, w tym dotyczących realizacji praktyk zawodowych i staży,
- analizę wniosków oraz podjętych działań, wynikających z działalności Rady Pracodawców,
- analizę wniosków wynikających z raportów ankietyzacji, w tym ankiet skierowanych do pracodawców prowadzących praktyki zawodowe studentów,
- analizę ewidencji działań podejmowanych w zakresie doskonalenia programów studiów celem ich dostosowania do wymogów rynku pracy,
- analizę działań podejmowanych w zakresie zwiększenia oferty edukacyjnej, organizacji konferencji, sympozjów itp., realizacji projektów przy współudziale interesariuszy zewnętrznych.

Podejmowane są również działania zmierzające do śledzenia karier absolwentów kierunku geografia. Niestety absolwenci kierunku geografia z ostatnich lat rzadko udzielają informacji na temat swojej dalszej kariery zawodowej. Warto podkreślić, że część absolwentów to obecnie najmłodsza część kadry naukowo-dydaktycznej Instytutu lub osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne albo praktyki w ramach podmiotów zewnętrznych. Bazując na doświadczeniach wynikających ze współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym podejmowane jest przy tym regularne działania doskonalące programów studiów, czego dość dobrym przykładem na kierunku geografia SPS było przemianowanie nazwy ścieżki kształcenia Geoinformacja na ścieżkę kształcenia Geoinformacja i analiza danych przestrzennych, co w większym stopniu oddawało zakres treściowy modułów kształcenia oraz likwidacja ścieżki kształcenia Agronomia. Niestety od wielu lat obserwuje się niemal całkowity brak zainteresowania studentów studiami nauczycielskimi.

**Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

## **7. Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku**

### **7.1. Rola umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku (przy uwzględnieniu każdego z ocenianych poziomów studiów)**

W koncepcji kształcenia na kierunku geografia umiędzynarodowienie służy rozwijaniu kompetencji językowych i międzykulturowych, korzystaniu z obcojęzycznych źródeł i danych, porównywaniu procesów przestrzennych w skali międzynarodowej oraz włączaniu doświadczeń partnerów zagranicznych do dydaktyki (**zal\_1.3**). Na SPS akcentowane jest praktyczne posługiwanie się terminologią geograficzną i przygotowanie do mobilności edukacyjnej lub zawodowej. Na SDS umiędzynarodowienie powinno dodatkowo wspierać samodzielne korzystanie z zagranicznej literatury naukowej, udział w projektach i prezentowanie wyników badań w języku obcym. Koncepcja zakłada wprowadzanie oferty dydaktycznej w językach obcych z nastawieniem na kształcenie studentów zagranicznych, udział studentów oraz wykładowców w mobilnościach związanych z realizacją programu ERASMUS + oraz programów krótkoterminowych w ramach umów bilateralnych, jak wymiana semestralna, czy Podwójny Dyplom. Natomiast w perspektywach rozwoju kierunku wyraźnie odniesiono się do konieczności podniesienia stopnia umiędzynarodowienia zarówno poprzez wymianę studencką, jak i profesorów wizytujących.

### **7.2. Aspekty programu studiów i jego realizacji, które służą umiędzynarodowieniu, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w językach obcych**

Instytut Geografii podejmuje działania w celu umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Zakres tych działań dotyczy zarówno doskonalenia programów studiów na kierunku geografia, celem zwiększenia ich atrakcyjności dla studentów z zagranicy, zwiększania mobilności studentów i kadry akademickiej w ramach programu ERASMUS+, umów bilateralnych, programu „profesor wizytujący” oraz innych aktywności współpracy międzynarodowej, czy dbałości o stały rozwój kompetencji językowych kadry prowadzącej zajęcia.

W programie studiów na kierunku geografia przewidziano zajęcia z języka obcego do wyboru spośród oferty Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. Zajęcia z języka obcego przewidziane są zarówno w harmonogramie studiów pierwszego jak i drugiego stopnia.

Na studiach pierwszego stopnia studenci realizują zajęcia z wybranego języka obcego (j. angielski, j. niemiecki, j. rosyjski). W programach studiów obowiązujących dla cyklu 2022/23 - 2024/25, 2023/24

- 2025/26 oraz 2024/25-2026/27 zajęcia z języka obcego realizowane były od I do IV semestru. Zajęciom tym przypisano w harmonogramie studiów 12 pkt. ECTS i 120 godzin bezpośredniego kontaktu z nauczycielem dla studiów stacjonarnych oraz 12 ECTS i 72 godziny bezpośredniego kontaktu z nauczycielem dla studiów niestacjonarnych. W programie obowiązującym od roku 2025 zajęcia odbywają się w semestrach II – V, łącznie jest to także 120 godzin bezpośredniego kontaktu z nauczycielem dla studiów stacjonarnych oraz 80 godzin bezpośredniego kontaktu z nauczycielem na studiach niestacjonarnych, którym odpowiada 8 pkt. ECTS.

Na studiach drugiego stopnia zajęcia z języka obcego realizowane są w I i II semestrze. W programach studiów obowiązujących dla cyklu 2022/23 - 2024/25, 2023/24 - 2025/26 oraz 2024/25-2026/27 przypisano im 6 ECTS i 60 godzin bezpośredniego kontaktu z nauczycielem dla studiów stacjonarnych oraz 6 ECTS i 36 godzin bezpośredniego kontaktu z nauczycielem dla studiów niestacjonarnych. Natomiast w programie realizowanym od 2025 r. zajęciom tym przypisano 4 pkt ECTS i 60 godzin bezpośredniego kontaktu z nauczycielem dla studiów stacjonarnych, oraz 4 ECTS i 40 godzin bezpośredniego kontaktu z nauczycielem dla studiów niestacjonarnych. Zmiany te wynikały z przyjętych założeń ogólnouczelnianych odnoszących się do rekomendacji z audytu wewnętrznego Uczelni z 2024 r., w wyniku którego zobowiązano się do optymalizacji kosztów kształcenia. W związku z istnieniem wielu kierunków o nielicznej liczbie studentów zajęcia z języka obcego są zajęciami łączonymi, dlatego też wprowadzono ujednolicenie zasad konstruowania programów studiów, w tym lektoratów z języka obcego, dla wszystkich kierunków Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (z uwzględnieniem specyfiki kierunków, dla których obowiązują standardy kształcenia), które podlegają aktualizacjom i jak najlepszemu dostosowaniu do przepisów prawa, wymagań procesu dydaktycznego i racjonalności kształcenia na Uczelni (**zal\_10.10**).

Celem zwiększenia stopnia umiędzynarodowienia kierunków studiów w Uczelni stosuje się zachęty do wdrażania przedmiotów, które mogłyby być wybierane z opcją językową. Do programów kierunku geografia wprowadzono w ramach zajęć do wyboru (do wyboru jest język prowadzenia: polski bądź angielski na studiach pierwszego stopnia: przedmiot kierunkowy: Geografia regionalna – fizyczna Polski /Regional – physical geography of Poland (IV semestr); przedmioty dla ścieżki kształcenia KiZŚP: System przyrodniczy i jego funkcjonowanie / The natural system and its functioning (III semestr); Jeziora dzisiaj i dawniej/Lakes, today and in the past (VI semestr). Zachętą do wdrażania zajęć w językach obcych w celu podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia dla kadry prowadzącej zajęcia, jest zaliczanie ich do rocznego przydziału zajęć jako półtorakrotność ich wymiaru przewidzianego programem studiów (**zal\_7.1**). Spośród tego katalogu zajęć studenci dokonali wyboru w jednym przypadku tj. *Lakes, today and in the past* w roku 2024/2025. Na studiach drugiego stopnia nie wprowadzono tego typu zajęć do wyboru.

### **7.3. Stopień przygotowania studentów do uczenia się w językach obcych i sposobów weryfikacji osiągnięcia przez studentów wymaganych kompetencji językowych oraz ich oceny**

Zgodnie z wymaganiami Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce oraz założeniami programu studiów dla kierunku geografia absolwent studiów pierwszego stopnia osiąga kompetencje językowe na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy (zgodnie z efektem uczenia się K1\_U20), a absolwent drugiego stopnia na poziomie biegłości B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy (zgodnie z efektem uczenia się K2\_U12). Efekty te obejmują również umiejętność posługiwania się terminologią specjalistyczną właściwą dla nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej.

Studenci wybierają język obcy spośród języków oferowanych przez Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. Osiąganie wymaganych kompetencji językowych weryfikowane jest w sposób ciągły podczas lektoratów. Stosowane metody obejmują kolokwia pisemne i ustne, pozwalające ocenić umiejętność posługiwania się językiem w mowie i piśmie oraz znajomość terminologii specjalistycznej. Na studiach pierwszego stopnia poszczególne etapy lektoratu kończą się zaliczeniem z oceną, natomiast po zakończeniu cyklu kształcenia przeprowadzany jest również egzamin. Na studiach drugiego stopnia podstawą zaliczenia są kolokwia pisemne i ustne oraz aktywność i zadania realizowane w ramach lektoratu. Szczegółowe metody weryfikacji, kryteria oceniania i sposób ustalania oceny końcowej określają karty przedmiotów.

Zestawienie ocen z lektoratów za lata akademickie 2022/2023–2025/2026 wskazuje, że na studiach pierwszego stopnia studenci wybierali język angielski. W zestawieniu odnotowano łącznie 21 ocen semestralnych. Średnia arytmetyczna tych ocen wyniosła 4,48. Ocenę 5,0 uzyskano w 8 przypadkach, ocenę 4,5 – w 6 przypadkach, ocenę 4,0 – w 5 przypadkach, a ocenę 3,5 – w 2 przypadkach. Oceny bardzo dobre i dobre plus stanowiły łącznie 66,7% wszystkich odnotowanych wyników. W analizowanym zestawieniu nie wystąpiły oceny niedostateczne. Osiągnięcie efektów językowych jest weryfikowane poprzez kolokwia pisemne i ustne oraz dodatkowo na SPS egzaminem. Szczegóły weryfikacji efektów uczenia się określają zapisy w karcie przedmiotów.

Na studiach drugiego stopnia zdecydowanie dominował język angielski. W strukturze odnotowanych ocen semestralnych 87,7% dotyczyło lektoratu języka angielskiego, 7,0% – języka rosyjskiego, a 5,3% – języka niemieckiego. Średnia ocen ze wszystkich lektoratów wyniosła 4,77. Oceny bardzo dobre stanowiły 73,7% wyników, oceny 4,5 – 14,0%, oceny 4,0 – 8,8%, natomiast oceny 3,0 – 3,5%. Łącznie 87,7% wszystkich wyników stanowiły oceny na poziomie co najmniej 4,5. Nie odnotowano ocen niedostatecznych (**zal\_7.8**).

Uzyskane wyniki, rozpatrywane łącznie z metodami weryfikacji wskazanymi w kartach przedmiotów, świadczą o osiągnięciu przez studentów efektów uczenia się związanych z posługiwaniem się językiem obcym w bardzo dobrym i dobrym stopniu. Analiza potwierdza jednocześnie zdecydowaną dominację języka angielskiego, szczególnie istotnego z punktu widzenia korzystania z zagranicznej literatury naukowej, udziału w mobilności międzynarodowej oraz komunikowania się w środowisku akademickim i zawodowym. Wyniki zaliczeń i egzaminów z lektoratów podlegają okresowemu monitorowaniu w ramach oceny realizacji programu studiów i są uwzględniane przy ocenie skuteczności metod kształcenia językowego.

#### **7.4. Skala i zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej studentów i kadry**

Podnoszenie stopnia umiędzynarodowienia kierunku geografia wynika z przyjętych założeń i celów rozwoju Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku oraz Instytutu Geografii. Uczelnia stwarza warunki do podnoszenia wartości kształcenia i znaczenia na arenie międzynarodowej, co znajduje odzwierciedlenie zarówno w Strategii rozwoju Uczelni (**zal\_1.4**) jak i podejmowanych działaniach. Umiędzynarodowienie realizowane jest między innymi przez programy mobilności takie jak Erasmus +, oraz programy krótkoterminowych wyjazdów w ramach umów bilateralnych, jak wymiana semestralna (**zal\_7.2**), czy Podwójny Dyplom (**zal\_7.3**).

Na kierunku geografia, zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia, studiuje studenci zagraniczni w trybie ciągłym w pełnym cyklu kształcenia. Na SPS w latach 2021 – 2026 z łącznej liczby 27 studentów, 24 studentów pochodziło z Białorusi i jeden student z Kazachstanu. Na studiach drugiego stopnia studiowało łącznie 56 osób. Największą grupę stanowili studenci z Ukrainy (38 osób), szczególnie liczne były grupy w latach 2022/2023 – 15 studentów i 2023/2024 - 14 studentów. W

raportowanym okresie na SDS przyjechało także 11 studentów z Białorusi, 4 z Kazachstanu i 3 z Uzbekistanu (tab. 1, **zał\_7.4**). Obecność studentów z zagranicznych ośrodków zwiększa atrakcyjność Instytutu jako miejsca otwartego na współpracę międzynarodową i mobilność studencką oraz rozwój kompetencji międzykulturowych, tak ważnych dla studentów Geografii.

Kolejną formą umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest program Erasmus+, umożliwiający studentom realizację części studiów lub praktyk za granicą, a nauczycielom akademickim — wyjazdy dydaktyczne i szkoleniowe. Mobilności realizowane są na podstawie obowiązujących zasad programu i uzgodnionego programu pobytu. Studenci korzystający z tego projektu mogą uczestniczyć w zajęciach na Uczelniach zagranicznych zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Podczas wyjazdów mają możliwość poszerzyć swoje kompetencje językowe oraz poznać kulturę i zwyczaje innych państw. W ramach programu Erasmus+ w latach 2023 - 2026 trzech studentów z kierunku geografia wyjechało w ramach praktyki w instytucjach zagranicznych: w Hiszpanii – 2 osoby i na Łotwie - 1 osoba oraz 1 student odbył staż na Uniwersytecie Lizbońskim w Portugalii. W latach 2003 – 2026 zrealizowano także 6 wyjazdów zagranicznych wykładowców do zagranicznych uczelni partnerskich w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych, m.in. do Portugalii, Słowacji, Hiszpanii i Brazylii (tab. 2a, **zał\_7.4**).

Kierunek geografia cieszył się również zainteresowaniem przyjeżdżających w ramach programu ERASMUS+. W roku akademickim 2024/2025 Instytut gościł wykładowcę z Czech z University of South Bohemia in Ceske Budejovice, a w kolejnym roku 2025/2026 wykładowcę z Turcji z Sivas Cumhuriyet University. Instytut odwiedziło także czterech studentów, dwóch w 2021/2022 roku z Rumunii, jeden student w 2022/2023 r. z Ukrainy z Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Ł. Ukrainki oraz jeden w roku 2025/2026 z Turcji z Giresun Üniversitesi (tab. 2b, **zał\_7.4**).

Kolejnym aspektem promującym umiędzynarodowienie procesu kształcenia jest wymiana semestralna w ramach umów bilateralnych. W ramach tego programu studenci zgodnie ze swoimi zainteresowaniami oraz specyfiką studiowanego kierunku wybierają zajęcia dostępne w ofercie edukacyjnej Instytutu Geografii. Studenci biorący udział w programie uczęszczają na zajęcia wspólnie ze studentami z Polski. Dodatkowo, aby wzmocnić ich kompetencje językowe uczestniczą oni w zajęciach z języka polskiego. W programie tym w Instytucie Geografii w latach akademickich 2021/2022 – 2025/2026 wzięło udział 28 studentów (w tym z kierunku geografia 18 osób). Dominowali studenci z Ukrainy – 20 studentów z różnych uniwersytetów m.in. Prykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. V. Stefanyka, Narodowego Uniwersytetu Technicznego Politechniki Charkowskiej. Dużą grupę stanowili także studenci z Uzbekistanu z Afganus University – 5 osób, trzech studentów przyjechało z Kazachstanu z Kazachskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Abaja i Aktobińskiego Regionalnego Uniwersytetu Państwowego im. K. Zhubanova (tab. 3, **zał\_7.4**).

Mobilność studentów i nauczycieli wspierana jest przez instytutowych koordynatorów: programu ERASMUS+, wymiany semestralnej i programu „Podwójny dyplom” oraz na szczeblu ogólnouczelnianym przez Biuro ds. współpracy i rozwoju. Studenci otrzymują informacje o naborach, uczelniach partnerskich, finansowaniu oraz zasadach uznawania osiągnięć. Program wyjazdu jest uzgadniany przed mobilnością, a po powrocie osiągnięcia są uznawane zgodnie z Procedurą uznawania efektów uczenia się (**zał\_3.2**).

Aby aktywnie uczestniczyć w procesie umiędzynarodowiania kierunku geografia pracownicy Instytutu Geografii nieustannie podnoszą swoje kompetencje językowe. W latach 2021 - 2026 pracownicy brali udział w kursach języka angielskiego na poziomie od A1 do B2 organizowanych w ramach projektu „Aktywna Akademia 5+”, a od 2023 r. „Uniwersytet Aktywny 5+”.

Także w ramach realizacji projektu Akademia Aktywna 5+ / Uniwersytet Aktywny 5+ "Społeczna odpowiedzialność – oddziaływanie regionalnych uczelni wyższych jako czynnika stymulującego

międzypokoleniową aktywność społeczną” pracownicy Instytutu Geografii brali udział w wyjazdach studyjnych, których celem była wymiana wzajemnych doświadczeń związanych z problematyką prowadzonych badań, jak również rekrutacja i kształcenie studentów oraz promocja Uniwersytetu Pomorskiego, Instytutu Geografii oraz regionu słupskiego. W 2023r. dr hab. inż. Anna Jarosiewicz prof. UP, dr hab. Monika Niska prof. UP, dr Katarzyna Bigus odwiedziły Instytut Oceanografii i Rybactwa w Splicie (Chorwacja). W tym samym roku dwóch kolejnych pracowników: dr Krzysztof Parzych oraz mgr Łukasz Marszałek odwiedzili Tbiliski Uniwersytet Państwowy im. Iwana Dżawachiszwilego w Gruzji. W kolejnym roku dr hab. Dariusz Ficek, prof. UP, mgr Łukasz Marszałek oraz dr Marek Majewski zrealizowali wyjazd zagraniczny do Norwegii, którego głównym celem podróży była wizyta na Uniwersytecie w Bergen, podczas której zorganizowano spotkania z pracownikami naukowo-dydaktycznymi Instytutu Geografii oraz Instytutu Geofizyki, a dr Anna Wiśniewska odwiedziła Uniwersytet w Rostocku (Katedra Rolnictwa i Nauk o Środowisku UR) i Uniwersytet w Lubece (Niemcy). Dr Anna Wiśniewska także w kolejnym roku aktywnie zdobywała nowe doświadczenia wizytując Uniwersytet Ottona-Fryderyka w Bambergu (Niemcy) oraz Uniwersytet Finansów i Administracji w Karlowych Varach (Czechy). W semestrze zimowym 2026 r. planowane są kolejne wyjazdy dwóch pracowników do Hiszpanii i Szwajcarii. Każdy wyjazd pracownika Instytutu sprzyja nabywaniu nowych doświadczeń i kompetencji dydaktycznych i naukowych, co prowadzi do wdrażania międzynarodowych standardów kształcenia w Instytucie, umożliwia nawiązywanie współpracy, realizowanie wspólnych projektów badawczych, publikacji naukowych oraz aplikowania o granty międzynarodowe.

Podnoszenie i doskonalenie kompetencji językowych kadry dydaktycznej realizowane jest również poprzez udział pracowników w międzynarodowych konferencjach naukowych. Corocznie część pracowników prezentuje rezultaty swoich badań w języku angielskim, a także zapoznaje się z najnowszymi wynikami badań naukowych kolegów z międzynarodowego grona, co przekłada się na bardziej aktualne i ciekawsze wykłady. W latach 2021 - 2023 r. Instytut Biologii i Nauk o Ziemi, a potem Instytut Geografii był współorganizatorem międzynarodowej Konferencji naukowej NARBAC - Natural resources of border areas under a changing climate (Naturalne zasoby obszarów granicznych w warunkach zmieniającego się klimatu). Dwie edycje konferencji zakończyły się publikacjami anglojęzycznych artykułów w czasopiśmie Polskiej Akademii Nauk - *Studia Quaternaria*.

#### **7.5. Udział wykładowców z zagranicy w prowadzeniu zajęć na ocenianym kierunku**

Kontakt z pracownikami innych zagranicznych uczelni zapewnia także realizacja w Instytucie Geografii staży. W latach 2022 – 2025 realizując staże naukowe, dydaktyczne, naukowo-pedagogiczne Instytut odwiedzili: dr Guillermo Mendoza Barbera, prof. Mokryi Volodymir, prof. Andrii Terebukh, prof. Maria Lushchik, prof. Yaroslava Moskvayak, prof. Yuliia Stadnytska (tab. 4, **zał\_7.4**). Odbywanie staży w Instytucie Geografii sprzyja wymianie doświadczeń dydaktycznych i naukowych, umożliwia także nawiązanie współpracy naukowej. Kontakt zarówno pracowników jak i studentów ze stażystami podczas m.in. otwartych seminariów wspiera ponadto rozwój kompetencji językowych.

W Instytucie Geografii realizowano również program „profesor wizytujący”. Jednakże wizyty zagranicznych badaczy i naukowców realizowane były na kierunku Turystyka i rekreacja. W zakresie kierunku geografia w ocenianym okresie nie zrealizowano tej formy współpracy międzynarodowej.

#### **7.6. Sposoby, częstość i zakres monitorowania i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację**

Sposoby, częstość i zakres monitorowania oraz ocena stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest jednym z warunków prowadzenia Polityki Jakości w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku, a tym samym w Instytucie Geografii. Proces oceny stopnia umiędzynarodowienia został sformalizowany poprzez ogólnouczelnianą Procedurę oceny stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku, która została wdrożona w 2023r. (zal\_7.5) na skutek działań Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Procedura przewiduje coroczne gromadzenie i analizowanie danych odrębnie dla poszczególnych kierunków studiów. Monitoring obejmuje w szczególności liczbę studentów zagranicznych, mobilność studentów i kadry w ramach programu Erasmus+, innych programów międzynarodowych i umów bilateralnych, realizację programów podwójnego dyplomu, udział profesorów wizytujących, międzynarodowe projekty i moduły edukacyjne, staże naukowe i dydaktyczne, zajęcia prowadzone w językach obcych, członkostwo w organizacjach międzynarodowych oraz udział studentów i pracowników w konferencjach międzynarodowych. Dane są pozyskiwane we współpracy z właściwymi jednostkami administracji Uczelni, w tym Biurem Obsługi Studentów i Doktorantów, Biurem ds. Nauki, Biurem ds. Kształcenia oraz Biurem ds. Rozwoju i Współpracy. Jednostki dydaktyczne gromadzą dane do 30 października, a do 30 listopada przekazują roczne raporty do Biura ds. Rozwoju i Współpracy. Na ich podstawie do 30 stycznia opracowywany jest raport ogólnouczelniany zawierający wnioski i rekomendacje dotyczące poszczególnych kierunków studiów.

W Instytucie Geografii ocena stopnia umiędzynarodowienia została określona w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia (zal\_10.5) oraz szczegółowo opisana w Zasadach analizy i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia w Instytucie Geografii (zal\_7.9) i podlega monitorowaniu przez Instytutową Komisję ds. Jakości Kształcenia.

W 2021-2022 ocena ilościowa i jakościowa mobilności studentów oraz wykładowców sprawozdawana była w wewnętrznym rocznym raporcie dotyczącym realizacji efektów uczenia się w Instytucie Biologii i Nauk o Ziemi (zal\_7.6). Od 19.04.2023 r. w Instytucie Geografii informacje dotyczące umiędzynarodowienia raportowane są zgodnie z ogólnouczelnianą procedurą oceny stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia w UP w Słupsku w rocznym raporcie oceny stopnia umiędzynarodowienia (zal\_7.7).

Na kierunku geografia liczba studentów zagranicznych realizujących pełny cykl kształcenia wynosiła w roku akademickim 2023/2024 łącznie 21 osób, w tym 3 osoby na studiach pierwszego stopnia i 18 osób na studiach drugiego stopnia. W roku akademickim 2024/2025 było to łącznie 9 osób – 1 osoba na studiach pierwszego stopnia oraz 8 osób na studiach drugiego stopnia. Raporty wskazują jednocześnie na wzrost mobilności kadry w ramach programu Erasmus+: z jednego wyjazdu pracownika w roku 2023/2024 do czterech wyjazdów i jednego przyjazdu pracownika zagranicznego w roku 2024/2025. Na poziomie Instytutu odnotowano natomiast spadek wyjazdowej mobilności studentów – z czterech wyjazdów w roku 2023/2024 do braku wyjazdów w roku 2024/2025. W ramach wymiany semestralnej prowadzonej na podstawie umów bilateralnych zrealizowano odpowiednio 12 i 10 przyjazdów studentów zagranicznych. W roku akademickim 2024/2025 na kierunku geografia pierwszego stopnia zrealizowano również zajęcia w języku angielskim „Lakes today and in the past”.

Analiza danych pozwala uznać za mocne strony umiędzynarodowienia kierunku obecność studentów zagranicznych, rozwiniętą mobilność przyjazdową oraz wzrost aktywności międzynarodowej kadry. Obszarami wymagającymi dalszego doskonalenia pozostają natomiast wyjazdowa mobilność studentów Geografii, zwiększenie liczby zajęć prowadzonych w języku

angielskim, zwłaszcza na studiach drugiego stopnia, oraz jednoznaczne przyporządkowywanie wszystkich danych o mobilności do poszczególnych kierunków studiów.

Uzupełniającym źródłem informacji są wyniki ankietyzacji absolwentów, obejmujące m.in. ocenę możliwości udziału w wymianie międzynarodowej oraz znajomości języka obcego (zal\_8.9). Formułowane wnioski są wykorzystywane przy doskonaleniu programu studiów, planowaniu oferty zajęć w językach obcych, rozwijaniu współpracy z uczelniami partnerskimi oraz upowszechnianiu wśród studentów informacji o dostępnych formach mobilności. W związku z niewielkim udziałem studentów kierunku geografia w tym badaniu nie można jednoznacznie ocenić ich stosunku do oferowanych mobilności międzynarodowych. W raporcie ogólnouczelnianym oceny jakości kształcenia za rok akademicki 2024/2025 ocena możliwości udziału w programach wymian, praktyk i staży zagranicznych została oceniona na bardzo wysokim poziomie w 10,7% oraz na wysokim poziomie w 57,1%. Jednocześnie występowała duża grupa (35,7%) absolwentów, którzy nie potrafili się ustosunkować. Natomiast wykształcenie znajomości języka obcego jako bardzo dobrą i dobrą oceniło 82,1% ankietowanych (wzrost o 10,0 pp.). UKJK w tym raporcie sformułowała wniosek: *„Zauważenia wymaga fakt oceny udziału w programach wymian, praktyk i staży zagranicznych. Na ocenę bardzo dobrą wskazało tylko 10,7 % absolwentów (utrzymujący się spadek o 7,3 pp.), raczej dobrą 53,6% (wzrost o 22,5 pp.), natomiast aż 35,7 % (spadek o 2,0 pp.) nie potrafiło ocenić tego zakresu.”* oraz rekomendację: *„wzmocnienie zainteresowania studentów wyjazdami zagranicznymi”*.

Wyników tych nie można bezpośrednio adaptować na kierunek geografia, jednak pokazuje dużą dozę informacji na temat funkcjonowania całej Uczelni, jej dbałości o studentów i jakość kształcenia na wszystkich kierunkach studiów.

Jednym z działań doskonalących było wprowadzenie do programu studiów pierwszego stopnia zajęć, w przypadku których student może wybrać język polski albo angielski, m.in. „Geografia regionalna – fizyczna Polski/Regional – physical geography of Poland”, „System przyrodniczy i jego funkcjonowanie/The natural system and its functioning” oraz „Jeziora dzisiaj i dawniej/Lakes today and in the past”. Ponadto studenci są informowani o możliwościach udziału w programie Erasmus+ i wymianie bilateralnej, a pracownicy są zachęceni do prowadzenia zajęć w językach obcych, podnoszenia kompetencji językowych i realizowania mobilności dydaktycznych. Skuteczność tych działań podlega ocenie w kolejnych rocznych cyklach monitorowania.

W procesie oceny stopnia umiędzynarodowienia Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia analizowała umiędzynarodowienie i rekomendowała rozwój kontaktów z uczelniami zagranicznymi (zal\_10.8, zal.10.12).

Przy interpretacji zmian skali mobilności uwzględnia się również uwarunkowania zewnętrzne. Ograniczenie mobilności w latach 2021–2023 było związane z następstwami pandemii COVID-19 oraz z rozpoczętą 24 lutego 2022 r. agresją Rosji na Ukrainę. Wojna zakłóciła współpracę z częścią dotychczasowych partnerów i ograniczyła gotowość studentów oraz pracowników do podróży, a jednocześnie wpłynęła na wzrost liczby studentów z Ukrainy podejmujących lub kontynuujących kształcenie w Polsce. Okoliczności te są uwzględniane przy ocenie dynamiki umiędzynarodowienia, nie zastępują jednak systematycznej analizy skuteczności podejmowanych działań.

**Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

## 8. Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

### 8.1. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością

Osoby studiujące w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku, w tym też na kierunku geografia mają zapewniony dostęp do różnych form pomocy materialnej i niematerialnej, przysługujących im na podstawie przepisów prawa oraz wewnętrznych uregulowań ogólnouczelnianych.

Wsparcie socjalne realizowane jest poprzez Sekcję ds. Pomocy Socjalnej w Biurze ds. Studentów. Szczegółowe zasady przyznawania świadczeń określa Regulamin świadczeń dla osób studiujących Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (**zal\_8.1**). Odrębny dokument określa progi dochodowe i wysokość świadczeń aktualizowany w każdym roku akademickim (**zal\_8.2**). Student może ubiegać się o: stypendium socjalne, stypendium dla osób z niepełnosprawnościami, stypendium Rektora lub zapomogę, stypendium finansowane przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz stypendium za wyniki w nauce lub w sporcie finansowane przez osobę fizyczną lub osobę prawną niebędącą osobą państwową ani samorządową osobą prawną. Przyznanie świadczenia następuje w drodze decyzji administracyjnej (§4, **zal\_2.2**).

Oprócz pomocy materialnej studenci mogą ubiegać się o miejsce w domach studenta. Odpłatność za korzystanie z miejsc w domach studenta w roku akademickim 2025/2026 określa Zarządzenie Rektora Nr R.021.56.25 (**zal\_8.3**).

Studenci kierunku geografia w ujęciu rocznym otrzymali wsparcie stypendialne i zapomogi w następującym wymiarze:

| Rok akademicki | Przyznane wsparcie                                                                                                                            |                                                                                                                                               |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                | SPS                                                                                                                                           | SDS                                                                                                                                           |
| 2022/2023      | stypendium socjalne – 2 osoby;<br>stypendium Rektora – 3 osoby;<br>zapomoga – 3 osoby;<br>stypendium dla osób z niepełnosprawnością – 1 osoba | stypendium socjalne – 3 osoby;<br>stypendium Rektora – 1 osoba;<br>zapomoga – 1 osoba                                                         |
| 2023/2024      | stypendium socjalne – 1 osoba                                                                                                                 | stypendium socjalne – 1 osoba;<br>stypendium Rektora – 3 osoby;<br>zapomoga – 2 osoby                                                         |
| 2024/2025      | stypendium socjalne – 1 osoba;<br>stypendium Rektora – 1 osoba                                                                                | stypendium socjalne – 2 osoby;<br>stypendium Rektora – 2 osoby;<br>zapomoga – 2 osoby;<br>stypendium dla osób z niepełnosprawnością – 2 osoby |
| 2025/2026      | stypendium socjalne – 3 osoby;<br>stypendium Rektora – 1 osoba;<br>zapomoga – 2 osoby                                                         | stypendium socjalne – 1 osoba;<br>stypendium Rektora – 2 osoby;<br>zapomoga – 10 osób;                                                        |

|  |  |                                                     |
|--|--|-----------------------------------------------------|
|  |  | stypendium dla osób z niepełnosprawnością – 2 osoby |
|--|--|-----------------------------------------------------|

W ocenianych latach na kierunku geografia nie było studentów studiów niestacjonarnych.

Uczelnia podejmuje działania mające na celu stworzenie warunków sprzyjających wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami i osób ze szczególnymi potrzebami. Studenci mogą korzystać ze wsparcia Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami, Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnościami, Koordynatora dostępności oraz Asystenta osoby z niepełnosprawnością.

Zgodnie z Regulaminem przyznawania wsparcia oraz wydatkowania dotacji na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom Akademii Pomorskiej w Słupsku, będącym osobami z niepełnosprawnościami, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia oraz Zasad przydzielania asystenta osoby z niepełnosprawnością studentom i doktorantom Akademii Pomorskiej w Słupsku przyjętego Zarządzeniem Rektora Nr R.021.70.21 (**zal\_8.4**) zakres wsparcia obejmuje m.in.: konsultacje psychologiczne, edukacyjne i zawodowe, pomoc asystenta dydaktycznego, adaptację materiałów i form weryfikacji efektów uczenia się, dodatkowe konsultacje, specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie, tłumaczenie na język migowy oraz inne rozwiązania dobierane do udokumentowanych potrzeb studenta. Dodatkowo za pośrednictwem Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami studenci mają możliwość: zmiany sposobu uczestnictwa w zajęciach, możliwość zmiany miejsca/terminu egzaminu, wydłużenie czasu trwania egzaminu/zaliczenia, zorganizowanie zajęć/egzaminów w miejscu wolnym od barier architektonicznych, studiowania w ramach indywidualnej ścieżki kształcenia, która dostosowana jest do rodzaju i stopnia niepełnosprawności oraz oferuje dostosowaną do potrzeb studenta organizację i realizację procesu dydaktycznego (§ 10 Regulaminu studiów, **zal\_2.2**).

Studenci z niepełnosprawnością mogą ubiegać się o dostosowanie organizacji i realizacji procesu dydaktycznego do rodzaju i stopnia niepełnosprawności oraz o indywidualną organizację studiów — IOS (§ 64 Regulaminu studiów, **zal\_2.2**). Uczelnia prowadzi także działania informacyjno-edukacyjne, w tym szkolenia przygotowujące wolontariuszy do pełnienia funkcji asystenta osoby z niepełnosprawnością. W okresie objętym oceną na kierunku geografia wykazano 5 orzeczeń o niepełnosprawności, a studentom zapewniono indywidualizowane wsparcie w procesie dydaktycznym. Adaptacje objęły wdrażanie Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS), opcję nauki zdalnej, przekazywanie skryptów i materiałów pomocniczych bezpośrednio na adres poczty elektronicznej studentów oraz elastyczne dostosowanie form i terminów zaliczeń przy życzliwości i otwartości kadry dydaktycznej.

Koordynator Dostępności (KD) w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku, zgodnie z Zarządzeniem Rektora Nr R.021.100.22 pełni kluczową rolę w zapewnianiu i monitorowaniu dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej (**zal\_8.5**). W myśl tego działania zasoby cyfrowe, strony internetowe, udogodnienia architektoniczne są wyraźnie sprecyzowane i publikowane na stronie Uczelni <https://www.upsl.edu.pl/kontakt/deklaracja-dostepnosci> (**zal\_8.6**). Informacje o dostępności cyfrowej podlegają okresowej aktualizacji.

W Uczelni funkcjonuje pokój wyciszenia przeznaczony dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym kobiet w ciąży i matek karmiących. W wyjątkowych sytuacjach student może, za zgodą osoby prowadzącej zajęcia, uczestniczyć w zajęciach w formie zdalnej, zgodnie z obowiązującym w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku Regulaminem organizacji kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia zdalnego w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku (**zal\_2.3**). Student może również korzystać z ogólnodostępnych stanowisk komputerowych do nauki zdalnej w Bibliotece Uniwersytetu

Pomorskiego oraz z dedykowanej infrastruktury komputerowej Instytutu Geografii przy ul. Partyzantów 27 (sala nr. 21, 23, 24, 2M, 2G), która jest udostępniana studentom w godzinach wolnych od zajęć w tych pracowniach dydaktycznych.

Dla studentów cudzoziemców Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych organizuje bezpłatne kursy języka polskiego. W 2023 r. Uniwersytet Pomorski w Słupsku pozyskał dodatkowe środki w ramach projektu „Zintegrowany Program Uczelni - jakość dla rozwoju” na działania wspierające studentów z Ukrainy tj. wsparcie psychologiczne, kurs języka polskiego, angielskiego, warsztaty z kompetencji umiejętności miękkich oraz wyjazdy studyjne. Regulamin programu stypendialnego „Akademia Pomorska dla Ukrainy” określał zasady pomocy dla studentów i pracowników, którzy przybyli do Polski w następstwie wojny rozpoczętej w lutym 2022 r. (zal\_8.7). Studenci kierunku geografia nie korzystali ze wsparcia oferowanego w ramach programu stypendialnego „Akademia Pomorska dla Ukrainy”. Jednocześnie szczegółowe informacje dotyczące pozyskania środków finansowych przeznaczonych na wsparcie studentów z Ukrainy zostały udostępnione pod adresem: <https://www.upsl.edu.pl/aktualnosci-serwisu/wsparcie-projektowe-dla-studentow-z-ukrainy>.

## **8.2. Zakres i formy wspierania studentów w procesie uczenia się**

System opieki naukowo-dydaktycznej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów. Wsparcie jest realizowane m.in. poprzez dostępność nauczycieli akademickich w ramach konsultacji. Każdy nauczyciel akademicki jest zobowiązany do odbywania regularnych konsultacji w wymiarze co najmniej 2 godzin dydaktycznych tygodniowo. Terminy i miejsca konsultacji są publikowane na stronie internetowej Instytutu Geografii i w gablotach w budynku Instytutu, a ze wszystkimi nauczycielami studenci mogą kontaktować się również za pośrednictwem służbowej poczty elektronicznej. Opiekę nad studentami poszczególnych lat kierunku geografia pełnią opiekunowie roku, których dane kontaktowe są publikowane na stronie Instytutu. Zgodnie z Regulaminem obowiązków opiekuna roku (zal\_8.8) ten rodzaj wsparcia ma na celu wdrożenie studentów rozpoczynających studia do społeczności akademickiej oraz bieżące wspieranie studentów w realizacji procesu dydaktycznego i rozwiązywania pojawiających się problemów. Na kierunku geografia cyklicznie (raz w miesiącu) odbywają się spotkania studentów poszczególnych roczników z opiekunami roku, służące omawianiu spraw organizacyjnych, rozwiązywaniu bieżących problemów dydaktycznych oraz wspieraniu studentów w planowaniu ścieżki edukacyjnej i zawodowej. Do ważnych zagadnień rozwiązywanych podczas spotkań z opiekunami roku należało wsparcie studentów w sytuacjach losowych, w tym pomoc w przygotowywaniu wniosków o indywidualną organizację studiów (np. II SPS w roku 2025/2026). Opiekunowie pomagali również w przypadkach opóźnień przy realizacji prac dyplomowych poprzez mediację i usprawnienie kontaktu z promotorem oraz formalne przedłużenie terminu złożenia pracy, co zapobiegło skreśleniom z listy studentów.

Opiekę nad studentami w toku realizacji praktyk sprawuje opiekun praktyk powołany przez Dyrektora Instytutu Geografii, a ich wykaz jest publikowany na stronach internetowych Instytutu (<https://gsp.upsl.edu.pl/instytut-geografii/studenci/opiekunowie-praktyk-zawodowych>). Opiekun praktyk nadzoruje wybór miejsca praktyki z uwzględnieniem możliwości osiągnięcia przypisanych efektów uczenia się, monitoruje jej przebieg oraz wspiera studentów w rozwiązywaniu sytuacji problemowych. Nadzór może obejmować bezpośredni kontakt z opiekunem zakładowym oraz hospitację w miejscu odbywania praktyki. Rzeczywisty zakres i wyniki hospitacji praktyk przedstawiono w kryterium 2.7 oraz w zbiorczej analizie zawartej w kryterium 10.3 (zal\_10.14).

System opieki naukowo-dydaktycznej odnosi się również do indywidualnej organizacji studiów, która może przybrać formę ITS (indywidualny tok studiów) albo IOS (indywidualna organizacja studiów). ITS polega na indywidualnym doborze zajęć, metod i form kształcenia oraz ich realizacji pod opieką naukową, natomiast IOS — na ustaleniu indywidualnych terminów i sposobów wykonywania obowiązków dydaktycznych (§ 64 Regulaminu studiów, **zał\_2.2**). Student może ubiegać się o urlop krótkoterminowy lub długoterminowy, m.in. ze względów zdrowotnych, rodzicielskich, naukowych albo z przyczyn losowych (§ 43–44 Regulaminu studiów, **zał\_2.2**). W roku akademickim 2022/2023 przyznano 2 wpisy warunkowe. Rok 2023/2024 zatwierdzono 1 IOS oraz 3 wpisy warunkowe, natomiast w latach 2024/2025 i 2025/2026 nastąpił znaczny wzrost liczby studentów korzystających z elastycznych ścieżek studiowania przyznano odpowiednio 13 oraz 12 Indywidualnych Organizacji Studiów.

W toku studiów student otrzymuje także wsparcie w przypadku nieuzyskania zaliczeń. Rektor może, na zasadach określonych Regulaminie studiów (§ 38, **zał\_2.2**), zezwolić na powtarzanie zajęć, powtarzanie semestru albo krótkoterminowy wpis warunkowy. Za usługi te Uczelnia pobiera opłaty, które są corocznie aktualizowane i dostępne do wiadomości studentów na stronie internetowej Uczelni (<https://www.upsl.edu.pl/studenci/biuro-obslugi-studentow-i-doktorantow/oplaty>).

### **8.3. Formy wsparcia:**

#### **8.3.1. krajowej i międzynarodowej mobilności studentów**

Studenci kierunku geografia pozostają również objęci wsparciem w zakresie mobilności. W Uczelni funkcjonuje program „Podwójny dyplom”, według ogólnouczelnianej procedury, która określa zasady przygotowania i realizacji programów umożliwiających uzyskanie dyplomu Uniwersytetu Pomorskiego oraz uczelni partnerskiej (**zał\_7.3**) Proces koordynują Biuro ds. Rozwoju i Współpracy oraz koordynator instytutowy ds. programu „Podwójny dyplom” właściwi dla danego programu.

W latach 2022-2026 na kierunku geografia nie prowadzono i nie realizuje się obecnie studiów w formule podwójnego dyplomowania.

Drugim elementem wspierającym mobilność studentów jest program semestralnej wymiany akademickiej umożliwiającej realizację części zajęć w uczelni partnerskiej, z którą Uniwersytet Pomorski w Słupsku podpisał umowę bilateralną. Zasady przygotowania i realizacji tego programu ujęte są w ogólnouczelnianej procedurze (**zał\_7.2**). Na kierunku geografia w ramach tego programu w latach 2022-2026 uczestniczyło łącznie 18 studentów (przyjeżdżających), w tym w roku akademickim 2022/2023 – 1 osoba, 2023/2024 – 8 osób, 2024/2025 – 5 osób, 2025/2026 – 3 osoby. Studenci przyjeżdżający w ramach tego programu odbywają kształcenie w ciągu 1 semestru dokonując wyboru zajęć, na które chcą uczęszczać i mogą to robić w obrębie studiów I i II stopnia kierunku geografia, ale mogą również dokonać w ramach przyznanej puli ECTS wyboru zajęć z innego kierunku studiów.

Uniwersytet Pomorski w Słupsku oferuje studentom i nauczycielom akademickim możliwość wymiany doświadczeń w ramach programu Erasmus+ i innych form mobilności. Informacje, pomoc w przygotowaniu dokumentów i wsparcie organizacyjne (w tym obsługa rekrutacji, wiz, zaświadczeń, spotkań informacyjnych, przeliczania i dokumentowania uzyskanych ocen przez studenta) zapewniają Biuro ds. Rozwoju i Współpracy oraz instytutowy koordynator programu ERASMUS+ przy udziale innych jednostek administracyjnych. Uczelnia przewiduje dodatkowe wsparcie mobilności osób z niepełnosprawnościami, w tym możliwość finansowania uzasadnionych kosztów udziału w krajowych i zagranicznych wyjazdach edukacyjnych, naukowych i sportowych oraz dostosowania warunków podróży i pobytu do indywidualnych potrzeb uczestnika.

Na studiach I stopnia (SPS) kształciło się łącznie 27 studentów zagranicznych, w tym 26 osób z Białorusi oraz 1 osoba z Kazachstanu (najwyższą liczebność – 17 osób – odnotowano w latach 2021–2023). Na studiach II stopnia (SDS) studiowało łącznie 56 studentów zagranicznych. Najliczniejszą grupę stanowili studenci z Ukrainy (38 osób, najwięcej w roku akademickim 2022/2023 – 15 osób oraz 2023/2024 – 14 osób). Ponadto na SDS kształciło się 11 studentów z Białorusi, 4 z Kazachstanu oraz 3 z Uzbekistanu. W ramach programu Erasmus+ studenci kierunku geografia zrealizowali łącznie 4 wyjazdy zagraniczne, w tym 3 wyjazdy na praktyki zagraniczne (2 osoby w instytucjach w Hiszpanii, 1 osoba na Łotwie) oraz 1 staż zagraniczny na Uniwersytecie Lizbońskim w Portugalii. Szczegółowe zestawienia danych, wskaźniki oraz pełny opis współpracy międzynarodowej przedstawiono w kryterium 7.

### **8.3.2. we wchodzeniu na rynek pracy lub kontynuowaniu edukacji**

Wsparcie rozwoju zawodowego studentów zapewnia Akademickie Biuro Karier (ABK), którego misją jest aktywizacja zawodowa studentów i absolwentów Uczelni, w tym też studentów kierunku geografia. W ofercie ogólnouczelnianej dostępnej także dla studentów kierunku geografia znalazły się m.in. wydarzenia w ramach „Tygodnia Przedsiębiorczości”, szkolenia prowadzone we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Słupsku, w tym dotyczące wykorzystania sztucznej inteligencji w poszukiwaniu pracy, spotkanie „Pracuj bezpiecznie w Europie”, „Jak skutecznie przygotować dokumenty aplikacyjne” oraz Targi Pracy i Edukacji. ABK publikuje na stronie internetowej i w mediach społecznościowych oferty pracy i staży, m.in. w serwisie Facebook (<https://www.facebook.com/ap.biurokarier/>).

Jednym z narzędzi pozyskiwania informacji o przygotowaniu absolwentów do rynku pracy jest ankieta dla absolwentów (zał. 8.9), obejmująca ocenę wiedzy kierunkowej, umiejętności praktycznych, znajomości języków obcych, kompetencji społecznych i przewidywanej sytuacji zawodowej, które wykorzystywane są do doskonalenia programów studiów i koncepcji kształcenia.

Ze względu na znikomą ilość odpowiedzi (0 odpowiedzi w badaniu za rok 2022 oraz 1 odpowiedź spośród 17 absolwentów Geografii w badaniu za rok 2023, tj. 5,88%) wyników ankietyzacji nie można uznać za reprezentatywne statystycznie. Liczba osób, które wzięły udział w badaniu, jest zbyt mała w stosunku do całej grupy absolwentów, aby wyniki można było uznać za miarodajny obraz sytuacji wszystkich absolwentów tego kierunku.

Uniwersytet Pomorski w Słupsku korzysta także z danych Ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów (<https://ela.nauka.gov.pl/pl>) oraz z wewnętrznego monitorowania karier absolwentów. Obecnie brakuje jednak szczegółowych danych ELA bezpośrednio dla kierunku geografia w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku z uwagi na niewielką liczbę studiujących.

### **8.3.3. aktywności studentów: sportowej, artystycznej, organizacyjnej, w zakresie przedsiębiorczości**

Wsparcie w zainteresowań sportowych i turystycznych zapewnia Studium Wychowania Fizycznego i Sportu poprzez organizację wydarzeń sportowych dostępnych dla społeczności akademickiej. Należy wśród nich wymienić Wiosenny Turniej Piłki Siatkowej drużyn mieszanych, judo na zajęciach wf na Uniwersytecie Pomorskim 2025/2026, III Mistrzostwa Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku w badmintonie, cykliczny turniej piłki koszykowej, spływy kajakowe oraz wydarzenie integracyjne „Sport dla wszystkich” w ramach obchodów Europejskiego Dnia Walki z Dyskryminacją osób z

Niepełnosprawnością. Studenci z ograniczeniami zdrowotnymi mogą wybierać zajęcia terapeutyczne z elementami jogi lub zajęcia na basenie sportowym. Organizowano również spotkania z psychologiem i dietetykiem w cyklu „Mózg–ciało”. W Radzie Uczelnianej Samorządu Studenckiego (RUSS) działa osoba odpowiedzialna za sprawy sportu i rekreacji (§ 13 Regulaminu Samorządu Studenckiego UP w Słupsku, **zal\_8.10**), a od 2024 r. uruchomiono również w Uczelni program kariery dwutorowej sportowców „Student sportowiec w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku”. Program ten ułatwia studentom i doktorantom o wybitnych osiągnięciach sportowych łączenie wyczynowego uprawiania sportu z nauką. Uczestnicy programu uzyskiwać mogą m.in. prawo do Indywidualnej Organizacji Studiów już od pierwszego semestru, bezpłatne zakwaterowanie lub 60-procentową zniżkę w opłatach za akademik, a także wsparcie stypendialne i opiekę administracyjną SWFiS. W zamian za oferowane udogodnienia studenci są zobowiązani do udokumentowania swoich wyników sportowych, reprezentowania uczelni w zawodach oraz do wyrażenia zgody na wykorzystanie wizerunku w celach promocyjnych Uniwersytetu (**zal\_8.11**).

W analizowanym cyklu kształcenia studenci kierunku geografia nie korzystali z rozwiązań oferowanych w ramach programu „Student sportowiec w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku”.

#### **8.4. System motywowania studentów do osiągania lepszych wyników w nauce oraz działalności naukowej oraz sposobów wsparcia studentów wybitnych**

Studenci kierunku geografia mają zapewnione warunki do rozwoju naukowego. Mogą uczestniczyć w badaniach realizowanych przez nauczycieli akademickich Instytutu Geografii oraz w działalności Studenckiego Koła Naukowego „Terra”. Sprawozdania Koła za lata 2021/2022–2023/2024 dokumentują m.in. inwentaryzację gniazd bociana białego, pomiary lidarowe, analizę i wizualizację danych, działalność edukacyjną i popularyzatorską, współpracę z parkami krajobrazowymi i organizacjami przyrodniczymi, udział w szkoleniu IKONA oraz udział w IV Ogólnopolskiej Konferencji dla studentów i doktorantów „Środowisko przyrodnicze jako obszar badań” (**zal\_8.12**). Rezultatem aktywności studenckiej są publikacje naukowe studentów samodzielne lub wspólne z pracownikami m.in. artykuł Macieja Semenowicza „Inwentaryzacja zagłębień bezodpływowych rynny jeziora Jasień” opublikowany w 2024 r. Studenci biorą też aktywny udział przy organizacji konferencji, uczestniczą w konferencjach lub innych wydarzeniach o charakterze naukowym (**zal\_4.2**). Studenci uczestniczą też w spotkaniach z ekspertami np. w ramach cyklicznych spotkaniach klubu „Obieżyświat” (**zal\_8.13**), uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez profesorów z zagranicy oraz w seminariach naukowych organizowanych przez Instytut Geografii.

Działające od 2021 r. Koło Naukowe „Terra” wspiera studentów w przygotowywaniu materiałów do prac dyplomowych i opracowań naukowych oraz w realizacji inicjatyw społecznych i popularyzatorskich. Koła naukowe mogą ubiegać się o finansowanie działalności i projektów na zasadach określonych w regulaminie wprowadzonym zarządzeniem Rektora UP w Słupsku nr R.021.105.23 (**zal\_8.16**). W ocenianym okresie koło naukowe „Terra” liczyło od 10 do 12 aktywnych studentów. Na realizację swoich inicjatyw oraz projektów naukowo-edukacyjnych między innymi „Inwentaryzacja form polodowcowych w dolinie lodowca Brennadasbreen” koło pozyskało dofinansowanie w wysokości 1500 zł.

Opieka naukowa jest sprawowana także w ramach pracowni i seminarium dyplomowego, na zasadach określonych w aktualnie obowiązującym Regulaminie studiów (§ 47–52, **zal\_2.2**). Biblioteka zapewnia studentom bezpłatny dostęp do baz pełnotekstowych, w tym EBSCO, z sieci uczelnianej oraz zdalnie (np. przez system biblioteczny / HAN), a także oferuje szkolenia dotyczące korzystania z

zasobów. Szczególnie uzdolniony student może realizować indywidualną organizację studiów w formule ITS, polegającą na indywidualnym doborze zajęć, metod i form kształcenia oraz ich realizacji we współpracy z opiekunem naukowym, co obejmuje m.in. udział w pracach badawczych (§ 64 Regulaminu studiów, **zał\_2.2**). Studenci wyróżniający się wynikami w nauce mogą otrzymywać nagrody i wyróżnienia Rektora oraz nagrody fundowane przez instytucje państwowe lub prywatne, towarzystwa naukowe i organizacje społeczne (§ 16 Regulaminu studiów, **zał\_2.2**). Dyplom z wyróżnieniem uzyskało łącznie 10 absolwentów kierunku geografia. Liczba osób kończących studia z wyróżnieniem w poszczególnych latach akademickich kształtowała się następująco: 2022/2023: 1 osoba (SPS); 2024/2025: 8 osób (1 osoba na SPS oraz 7 osób na SDS); 2025/2026: 1 osoba.

Studenci kierunku geografia, szczególnie drugiego stopnia, doceniając wsparcie w procesie nauczania wykazują inne duże zaangażowanie w działalność naukową oraz organizacyjną Instytutu. Podczas Konferencji Naukowej pt. „Uzdrowiska w kontekście świadomości prozdrowotnej społeczeństwa” (listopad 2024 r.) zaprezentowali poster naukowy pt. „Uzdrowisko Ustka na tle uzdrowisk Pomorza Środkowego – tradycja, rozwój i walory lecznicze”. Na Ogólnopolską Konferencję Naukową pt. „Oblicza współczesnej turystyki. Wyzwania badawcze”, która odbyła się w Warszawie w kwietniu 2024 r., studentka Natalia Grzegorzczak wspólnie z dr hab. Iwoną Jażewicz, prof. UP, przygotowały i zaprezentowały poster pt. „Turystyka offroadowa na Pomorzu-szanse i wyzwania” W ramach XXV Ogólnopolskiego Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych (wrzesień 2025 r.) oraz III Pomorskiego Seminarium Geograficznego pt. „Pomorze 4.0. Wyzwania i perspektywy Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej” (marzec 2026 r.) wsparli Instytut Geografii UP, odpowiadając za opracowanie programów, materiałów informacyjnych oraz identyfikatorów dla uczestników (na seminarium przedstawili także poster pt. „Potencjał uzdrowiskowy Połczyńska-Zdroju”).

#### **8.5. Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej**

Publiczny dostęp do informacji o procesie kształcenia, procedurach obowiązujących w toku studiów, organizacji roku akademickiego oraz systemie wsparcia zapewnia strona internetowa Uczelni w profilu dla Studenta. Informacje o dostępnych formach wsparcia publikują także właściwe biura i jednostki. Po zalogowaniu do Wirtualnego Dziekanatu studenci mają dostęp m.in. do planów zajęć, kart przedmiotów i materiałów dydaktycznych.

Funkcję informacyjną pełnią również strona internetowa Instytutu Geografii ([gsp.upsl.edu.pl](http://gsp.upsl.edu.pl)) i jego oficjalny profil w serwisie Facebook ([facebook.com/geografia.slupsk](https://facebook.com/geografia.slupsk)), gdzie publikowane są bieżące aktualności. W zakładce dedykowanej studentom znajduje się odnośnik „Wsparcie studentów”, gdzie studenci kierunku geografia mogą znaleźć przydatne linki, przekierowujące ich do właściwej strony jednostki oferującej określony rodzaj wsparcia. Studenci mogą kontaktować się z nauczycielami za pomocą służbowej poczty elektronicznej, a opiekunowie lat przesyłają tą drogą informacje organizacyjne. Szczegółowe komunikaty i terminarze są udostępniane także na tablicach ogłoszeń przy Biurze ds. Studentów (ul. przy ul. Westerplatte 64, pokój 320).

Te same środki komunikacji upowszechniają także informacje o wydarzeniach integracyjnych, konsultacjach i różnych formach pomocy i wsparcia.

#### **8.6. Sposoby rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów oraz jego skuteczności**

Regulamin studiów (§ 4–5, **zał\_2.2**) określa sposób rozstrzygania indywidualnych spraw studentów, w tym spraw kończących się decyzją administracyjną, oraz tryb odwoławczy. Od decyzji administracyjnych i rozstrzygnięć w indywidualnych sprawach studentów można odwołać się do Rektora w terminie 14 dni od ich doręczenia, pisemnie albo elektronicznie z wykorzystaniem właściwego podpisu. Regulacja ta nie zastępuje odrębnych procedur zgłaszania skarg, dyskryminacji, przemocy, zagrożenia bezpieczeństwa lub naruszenia prawa.

Na Uczelni funkcjonują procedury zgłaszania naruszeń prawa i przypadków nierównego traktowania, z których — w zakresie wskazanym w danym akcie — mogą korzystać osoby studiujące. Regulamin zgłoszeń wewnętrznych (**zał\_4.13**), obejmuje m.in. naruszenia dotyczące procesu edukacji i wymienia studentów oraz doktorantów wśród osób uprawnionych do dokonania zgłoszenia (§ 3, **zał\_4.13**). Zgłoszenie można przekazać przez formularz internetowy, dedykowaną skrzynkę e-mail albo osobiście; regulamin nie dopuszcza zgłoszeń anonimowych (§ 6, **zał\_4.13**). Przyjęcie zgłoszenia jest potwierdzane co do zasady w ciągu 7 dni, wstępna analiza trwa nie dłużej niż 14 dni, a postępowanie wyjaśniające — przy możliwości zgromadzenia niezbędnych materiałów — nie dłużej niż 70 dni. Informacja zwrotna jest przekazywana najpóźniej w terminie 3 miesięcy na zasadach określonych w regulaminie. Sygnalista działający w warunkach określonych procedurą jest chroniony przed działaniami odwetowymi, a jego tożsamość podlega ochronie (§ 9, **zał\_4.13**).

Sprawy dotyczące nierównego traktowania rozpatrywane są na podstawie procedury przeciwdziałania dyskryminacji (**zał\_4.12**). W myśl tej procedury funkcjonuje Komisja ds. Równego Traktowania, w której skład mogą wchodzić osoby studiujące, pełni ona funkcję opiniodawczo-doradczą, prowadzi postępowanie wyjaśniające i w ciągu 30 dni ocenia, czy uprawdopodobniono podejrzenie nierównego traktowania (**zał. 8.15**).

Starosta roku może przedstawiać opinie w indywidualnych sprawach studentów i wnioskować do władz o zmianę osoby prowadzącej zajęcia, natomiast RUSS deleguje przedstawicieli studentów do komisji uczelnianych i może prowadzić negocjacje z władzami Uczelni w sporach zbiorowych dotyczących interesów studentów. (§ 5, **zał\_8.10**).

W Uczelni działa także Centrum Mediacji i Rozwiązywania Sporów, powołane zarządzeniem Rektora UP w Słupsku nr R.021.70.24 (**zał\_8.16**), które oferuje usługi mediacyjne i jest prowadzone przez Instytut Prawa i Administracji.

W ocenianych latach na kierunku geografia nie odnotowano skarg studenckich na jakość kształcenia, ani sposób prowadzenia zajęć. Przyjęta ścieżka rozwiązywania spraw spornych zakłada w pierwszej kolejności kontakt z opiekunem roku, a w przypadku braku rozstrzygnięcia konsultacje z Dyrekcją Instytutu, które w znacznej większości znajdują pomyślne rozwiązanie.

### **8.7. Zakres, poziom i skuteczność systemu obsługi administracyjnej studentów, w tym kwalifikacji kadry wspierającej proces kształcenia**

Obsługę administracyjną studentów zapewniają pracownicy Biura Obsługi Studentów i Doktorantów (BOSiD) oraz pracownik administracyjny Instytutu Geografii. Informacje o zakresie spraw, godzinach obsługi i kanałach kontaktu są publikowane na stronach Uczelni i Instytutu. Uczelnia deklaruje dostosowanie Biura do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Studenci i doktoranci mogą korzystać z bezpłatnych konsultacji psychologicznych prowadzonych przez dwóch psychologów. Od roku 2020 działa wielojęzyczna mobilna aplikacja, która umożliwia zapoznanie i odnalezienie praktycznych informacji o Uczelni (<https://aktywna.upsl.edu.pl/aplikacja-slupsk-dla-studentow>).

Wsparcie techniczne w uczeniu się obejmuje dostęp do sieci Eduroam, uczelnianej poczty elektronicznej i aplikacji Microsoft 365 oraz do instrukcji ich konfiguracji.

Absolwenci w ramach obowiązującej procedury monitorowania i ewaluacji jakości kształcenia (zal\_10.15) w ankiecie dla absolwentów (zal\_8.9) oceniają pracę administracji na poziomie Instytutu i Uczelni, w tym BOSiD, w anonimowym i dobrowolnym badaniu, a wyniki służą do analizy i są wykorzystywane do doskonalenia jakości administracji na wszystkich szczeblach.

W badaniu za rok akademicki 2024/2025, w którym pośród respondentów znaleźli się absolwenci Geografii (zal\_10.13), oceny poszczególnych jednostek administracyjnych kształtowały się następująco: za rok 2023/2024 i 2024/2025 odpowiednio, administracja uczelniana 73,8% i 92,9% ocen pozytywnych, administracja instytutowa 77,1% i 89,3% ocen pozytywnych, Biuro Obsługi Studentów i Doktorantów (BOSiD) 83,6% 75%. W raportach podkreślono, że ze względu na niski wskaźnik zwrotności ankiet absolwenckich brak jest możliwości wyodrębnienia reprezentatywnych danych w rozbiciu na pojedyncze kierunki.

#### **8.8. Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, zasad reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy jej ofiarom**

Studenci rozpoczynający kształcenie na kierunku geografia przechodzą obowiązkowe szkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, które minimalizują ryzyko wystąpienia na Uczelni niebezpiecznych dla zdrowia i życia zdarzeń. Na spotkaniach opiekunowie roku i opiekunowie praktyk przekazują informacje dotyczące bezpieczeństwa, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy oraz dostępnych form pomocy. Student może skorzystać z procedury przeciwdziałania dyskryminacji (zal\_4.12), obejmującej całą społeczność akademicką, a chroniącą m.in. przed przypadkami molestowania, molestowania seksualnego i mowy nienawiści. W Uniwersytecie działa Studencka Klinika Prawa (<https://pia.upsl.edu.pl/instytut-prawa-i-administracji/studencka-klinika-prawa/zasady-udzielania-porad-prawnych>), w której można uzyskać informacje o procedurach prawnych i opinię dotyczącą indywidualnej sprawy, także po kontakcie elektronicznym.

Uczelnia upowszechnia także standardy komunikacji wolnej od dyskryminacji, a jednym z materiałów edukacyjnych jest poradnik „Jak mówić i pisać o osobach z niepełnosprawnościami” (zal\_8.17). Działania prewencyjne obejmują także szkolenia kadry poświęcone równości szans i niedyskryminacji.

#### **8.9. Współpracy z samorządem studentów i organizacjami studenckimi**

Współpraca Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku z Samorządem Studenckim i organizacjami studenckimi jest formalnie uregulowana i obejmuje udział studentów w zarządzaniu Uczelnią oraz wsparcie ich aktywności. Studenci mają przedstawicieli w Senacie i Kolegium Elektorów oraz są delegowani m.in. do komisji dyscyplinarnych, Rady Bibliotecznej i komisji właściwych do spraw jakości kształcenia (§ 15, zal\_8.10). RUSS współtworzy lub opiniuje akty dotyczące studentów, w tym Regulamin studiów, regulamin przyznawania pomocy materialnej i regulaminy domów studenckich, oraz może zgłaszać wnioski dotyczące organizacji i doskonalenia procesu dydaktycznego (§ 15, zal\_8.10). Samorząd i uczelniane organizacje studenckie mogą korzystać z infrastruktury Uczelni, a decyzje dotyczące pomieszczeń przeznaczonych na cele studenckie są podejmowane w porozumieniu

z RUSS. Koła naukowe i organizacje studenckie mogą ubiegać się o środki finansowe przed komisją, w której skład wchodzi m.in. Prorektor ds. Studentów, pracownik Biura ds. Studentów oraz pięciu przedstawicieli aktywnych kół lub organizacji (**zal\_8.14**). Elementem współpracy są także wyróżnienia „Amicus Studenturum” dla nauczycieli wspierających środowisko studenckie i „Studentum Maior” dla szczególnie aktywnych studentów (§ 47, **zal\_8.10**).

Studenci kierunku geografia aktywnie uczestniczyli w pracach organów opiniotwórczych i decyzyjnych jednostki, zasiadając w składzie Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Rady Instytutu Geografii. Choć przedstawiciele studentów podejmowali również próby kandydowania do Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego (URSS), ich ostateczna aktywność samorządowa i reprezentacyjna skupiła się na poziomie instytutowym.

#### **8.10. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia systemu wsparcia oraz motywowania studentów, jak również oceny kadry wspierającej proces kształcenia, a także udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów**

Jednym z narzędzi monitorowania jakości kształcenia, w tym systemu wsparcia jest zintegrowany system monitorowania i ewaluacji jakości kształcenia — ankietyzacja (**zal\_10.15**). System obejmuje m.in. ocenę zajęć i kadry dydaktycznej, pracy administracji, praktyk zawodowych, stopnia osiągania efektów uczenia się procesu dyplomowania oraz badanie opinii absolwentów. Ankieta absolwencka obejmuje także ocenę działania Samorządu Studenckiego i kół naukowych, dostępności mobilności, wydarzeń naukowych, kulturalnych i sportowych, przejrzystości systemu stypendialnego, infrastruktury, zasobów bibliotecznych, obsługi administracyjnej oraz informacji o studiach (**zal\_8.9**). Wyniki ankietyzacji są ujmowane w rocznych raportach ewaluacyjnych na poziomie kierunku, jednostki i Uczelni oraz powinny prowadzić do działań doskonalących. Roczny raport na poziomie ogólnouczelnianym ujawnił, że system wsparcia stypendialnego jest oceniany na bardzo wysokim poziomie (60,7%) oraz wysokim (32,1%). Ocena uległa znacznej poprawie w stosunku do poprzedniego badania (**zal\_10.13**), w związku z powyższym Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia nie wysunęła w tym zakresie rekomendacji.

Monitoring dostępności jest prowadzony odrębnie: ocena stanu dostępności stron, aplikacji i budynków jest aktualizowana do 14 lutego każdego roku, raport o stanie zapewniania dostępności sporządza się raz na cztery lata, a plan poprawy dostępności aktualizuje się po przygotowaniu kolejnego raportu, chyba że Rektor wyznaczy wcześniejszy termin (**zal\_8.18**).

**Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

## 9. Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

### 9.1. Zakres, sposoby zapewnienia aktualności i zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców, w tym przyszłych i obecnych studentów, udostępnianej publicznie informacji o warunkach przyjęć na studia, programie studiów, jego realizacji i osiągniętych wynikach

Uniwersytet Pomorski w Słupsku zapewnia kandydatom, studentom, absolwentom, pracownikom oraz interesariuszom zewnętrznym publiczny dostęp do aktualnych, zrozumiałych i kompleksowych informacji dotyczących programu studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku geografia, przyznawanych kwalifikacji, warunków przyjęcia na studia, możliwości dalszego kształcenia oraz zatrudnienia absolwentów. Publikowaniu na stronie internetowej Uczelni lub w Biuletynie Informacji Publicznej podlegają:

- 1) Regulamin studiów;
- 2) Programy studiów wraz z kierunkowymi efektami uczenia się;
- 3) Procedury i zasady funkcjonowania Systemu Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku zgodne z przyjętą Polityką Jakości Kształcenia w UP w Słupsku;
- 4) Zasady rekrutacji;
- 5) Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym;
- 6) Zasady uznawania efektów uczenia się uzyskanych w szkolnictwie wyższym;
- 7) Organizacja roku akademickiego;
- 8) Warunki studiowania i system wsparcia materialnego i bytowego dla studentów i doktorantów;
- 9) Informacje dla osób z niepełnosprawnościami;
- 10) Informacje Biura Karier;
- 11) Monitorowanie losów absolwentów;
- 12) Oferta kształcenia;
- 13) Współpraca międzynarodowa i mobilność, w tym program ERASMUS;
- 14) Raporty samooceny dla kierunków studiów, udzielone akredytacje.

Informacje publiczne są udostępniane bez konieczności logowania, z uwzględnieniem potrzeb różnych grup odbiorców. Oficjalna strona Uczelni (<https://www.upsl.edu.pl>) stanowi podstawowe źródło informacji dotyczących oferty dydaktycznej, organizacji procesu kształcenia, zasad rekrutacji, warunków przyjęcia na studia, możliwości dalszego kształcenia, uzyskiwanych kwalifikacji oraz perspektyw zatrudnienia absolwentów. Układ strony internetowej Uczelni jest podzielony na kategorie interesariuszy, tj. kandydaci, studenci, doktoranci, pracownicy i odsyła do najbardziej przydatnych informacji i dokumentów. Widoczne są też zakładki o realizowanych projektach oraz szybkie przekierowanie do informacji o Uczelni w języku angielskim.

Programy studiów dla kierunku geografia, wraz z harmonogramami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, są publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (<https://bip.upsl.edu.pl/artykuly/893/geografia>), z podziałem na poziom studiów i cykl kształcenia.

Podstawowe informacje dotyczące rekrutacji na kierunek geografia są dostępne dla kandydatów na studia w zakładce „Rekrutacja” po wybraniu rodzaju (stopnia) studiów, tj. studiów pierwszego stopnia (<https://rekrutacja.upsl.edu.pl/oferta/studia-1-stopnia/geografia>) i drugiego stopnia (<https://rekrutacja.upsl.edu.pl/oferta/studia-2-stopnia/geografia>). Strony rekrutacyjne

przedstawiają opis kierunku, profil kształcenia, ścieżki kształcenia, przykładowe zajęcia i miejsca praktyk, możliwości zatrudnienia, formy i opłaty za studia oraz zasady rekrutacji.

W zakładce „Rekrutacja” dostępne są również informacje o możliwości kontynuowania kształcenia po zakończeniu określonego poziomu nauki. Absolwent I stopnia kierunku geografia, może zapoznać się z ofertą kształcenia na poziomie studiów II stopnia, czy studiów podyplomowych. Absolwent II stopnia może być zainteresowany ofertą studiów podyplomowych oraz pogłębianiem wiedzy i umiejętności badawczych w ofercie Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku.

Zasób informacyjny strony internetowej Uczelni odwołuje się również do jednostek organizacyjnych Uczelni, które wspierają kandydatów, studentów i absolwentów we wszystkich sprawach związanych z kształceniem, potrzebami akademickimi, czy rozwiązywaniem spraw problemowych. W zakładce dla studentów znajduje się kategoria „Biuro Karier” (<https://www.upsl.edu.pl/oferta/biuro-karier/kontakt>), gdzie studenci i absolwenci w szybki sposób mogą sprawdzić oferty pracy, wydarzenia związane z organizowaniem szkoleń wspomagających wejście na rynek pracy, przydatne artykuły, np. jak napisać list motywacyjny, jak przygotować CV. Zakładka odsyła również do umieszczanych corocznie raportów badania losów absolwentów prowadzonych w Uczelni jako monitoring własny karier zawodowych absolwentów oraz do strony Ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych (ELA).

Informacje o możliwościach kształcenia, rozwoju naukowego i zawodowego oraz działalności Uczelni są również udostępniane za pośrednictwem mediów społecznościowych, tj. Instagram (<https://www.instagram.com/universytetpomorski>) oraz Facebook (<https://www.facebook.com/universytetpomorskiwslupsku>), które mają charakter uzupełniający i nie zastępują oficjalnych źródeł informacji. Informacje dotyczące programów studiów, regulaminów, zarządzeń oraz innych dokumentów o charakterze formalnym udostępniane są w Biuletynie Informacji Publicznej Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (<https://bip.upsl.edu.pl>).

Jakość publicznego dostępu do informacji dotyczących programów studiów, warunków ich realizacji i osiąganych efektów uczenia się stanowi jeden z elementów funkcjonującego na Uczelni systemu zarządzania jakością kształcenia (opisanego szczegółowo w kryterium 10).

Istotnym elementem systemu informacyjnego dla studentów jest „Wirtualny Dziekanat”. Każdy student posiada indywidualne konto w tym systemie, umożliwiające dostęp do danych dotyczących przebiegu studiów, harmonogramów zajęć, kart przedmiotów, wyników zaliczeń i egzaminów oraz materiałów dydaktycznych. System ułatwia komunikację studentów z nauczycielami akademickimi i administracją oraz ograniczenie papierowej dokumentacji. Dostęp do Wirtualnego Dziekanatu wymaga uwierzytelnienia i jest dostępny tylko dla osób zalogowanych z przyznanym dostępem z uwagi na bezpieczeństwo cyfrowe danych.

Szczegółowe informacje dotyczące kierunku geografia publikowane są na stronie internetowej Instytutu Geografii (<https://gsp.upsl.edu.pl>). Publikowaniu na stronie Instytutu Geografii podlegają:

- 1) Harmonogramy i rozkłady zajęć;
- 2) Harmonogramy egzaminów i zaliczeń;
- 3) Zasady odbywania praktyk i staży studenckich;
- 4) Zasady dyplomowania;
- 5) Informacje o wykładowcach, w tym godziny konsultacji wykładowców i możliwości kontaktu;
- 6) Informacje o opiekunach roku;
- 7) Jakość kształcenia, w tym raporty oceny z ankietyzacji;
- 8) Działalność kół naukowych;

9) Aktualne działania Instytutu w zakresie kształcenia i działalności naukowej.

W Instytucie Geografii obowiązują *Zasady systematycznej publikacji informacji o kształceniu i jego jakości w Instytucie Geografii (zał\_9.2)*, określające sposób zapewnienia publicznego dostępu do informacji dotyczących kształcenia i jego jakości. Zasady przewidują zarówno dostęp nieograniczony, skierowany do wszystkich zainteresowanych osób i podmiotów, jak i dostęp ograniczony dla pracowników, studentów i doktorantów za pośrednictwem Wirtualnego Dziekanatu. Informacje o charakterze ogólnouczelnianym są publikowane na stronie internetowej Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, natomiast informacje szczegółowe dotyczące kierunków prowadzonych w Instytucie – na stronie internetowej Instytutu Geografii (<https://gsp.upsl.edu.pl>). Zasady określają również odpowiedzialność za publikowanie i weryfikację informacji. Za wprowadzanie informacji na stronę Instytutu odpowiada pracownik wyznaczony przez Dyrektora Instytutu, natomiast za ich merytoryczną weryfikację odpowiada Dyrektor Instytutu oraz jego zastępcy w zakresie powierzonych im kompetencji.

Studenci kierunku geografia i pozostali odbiorcy mają nieograniczony dostęp do informacji na temat działalności Instytutu, kadry dydaktycznej, oferty edukacyjnej, godzin konsultacji, rozkładów zajęć oraz obowiązujących procedur i wzorów dokumentów do pobrania. W zakładce poświęconej jakości kształcenia (WSZJK) publikowane są obowiązujące akty normatywne i procedury dotyczące prowadzenia studiów, tworzenia, zatwierdzania i aktualizacji programów studiów oraz zagregowane wyniki badań jakości kształcenia, z zachowaniem ochrony danych osobowych.

Strona internetowa Instytutu jest aktualizowana w zależności od potrzeb i konieczności. Wszelkie regulaminy, procedury i zasady są publikowane w sposób ciągły, niezwłocznie po ich przyjęciu. Raporty z oceny jakości kształcenia, w szczególności raporty z ankietyzacji, publikowane są po ich przyjęciu. Harmonogramy i rozkłady zajęć, egzaminów i zaliczeń są publikowane w okresie trwania toku studiów, nie później niż dwa tygodnie przed rozpoczęciem semestru. Informacje o wykładowcach i opiekunach roku publikowane są w okresie trwania toku studiów. Informacje dotyczące bieżącej działalności Instytutu umieszcza się niezwłocznie.

Informacje dotyczące ocenianego kierunku udostępniane są również na tablicach informacyjnych oraz za pośrednictwem mediów społecznościowych Instytutu Geografii, tj. Instagram ([https://www.instagram.com/upsl\\_igseit](https://www.instagram.com/upsl_igseit)) i Facebook (<https://www.facebook.com/geografia.slupsk>).

**9.2. Sposoby, częstość i zakres oceny publicznego dostępu do informacji, udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także skuteczność działań doskonalących w tym zakresie**

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym UP w Słupsku za prowadzenie polityki informacyjnej Uczelni odpowiada Biuro Rektora (§ 30 ust. 4 pkt 1, **zał\_9.1**). Poszczególne jednostki organizacyjne mają obowiązek publikowania i aktualizowania treści związanych z ich działalnością.

Publiczny dostęp do informacji o kształceniu i jego jakości podlega systematycznemu monitorowaniu. Każda jednostka organizacyjna, w tym Instytut Geografii ma obowiązek systematycznego aktualizowania i monitorowania zakresu, dostępności i jakości publikowanych informacji.

Instytut Geografii odpowiada za monitorowanie publikacji informacji dotyczących m.in. kształcenia na kierunku geografia. Zgodnie z Zasadami funkcjonowania WZSJK w Instytucie Geografii (§ 14, **zał\_10.5**) za monitorowanie aktualności, poprawności i jakości publikacji o procesie kształcenia odpowiada Dyrektor Instytutu Geografii. W proces oceny zaangażowani są studenci, nauczyciele akademicki, absolwenci oraz interesariusze zewnętrzni. Opinie dotyczące jakości i użyteczności

publikowanych treści są pozyskiwane podczas spotkań władz Instytutu Geografii z pracownikami, w bieżących kontaktach prowadzących zajęcia ze studentami, z interesariuszami zewnętrznymi na posiedzeniach Rady Pracodawców oraz za pośrednictwem ankiet w ramach funkcjonującego w Uczelni systemu monitorowania i ewaluacji jakości kształcenia — ankietyzacja (zal\_10.15).

W ankiecie dla absolwentów zbiera się informacje dotyczące oceny publikowania informacji o studiach (zal\_8.9). Raporty z ankietyzacji w wymiarze ogólnouczelnianym są oceniane i przyjmowane przez Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia oraz publikowane na stronie internetowej Uczelni w zakładce „Kształcenie” (<https://www.upsl.edu.pl/ksztalcenie/ocena-i-monitorowanie-jakosci-ksztalcenia2/raporty-z-ankietyzacji>). Z uwagi na niewielki zwrot ankiet absolwentów informacje zawarte w tej ankiecie publikowane są jako zagregowane dla całej Uczelni. W raporcie za rok akademicki 2024-2025 (zal\_10.13) udział w badaniu wzięło 28 osób, w tym także studenci z kierunku geografia. Ocena informacji o studiach została oceniona na bardzo dobrym i dobrym poziomie. W raporcie sformułowano w tym zakresie następujący wniosek:

*„Ocena informacji o studiach jest na zadowalającym poziomie, chociaż nadal można zauważyć wskazania na niezadowolenie w zakresie: dostępności informacji o programach studiów – 3,6% (ubiegły rok 6,6%), informacji o poszczególnych przedmiotach – 3,6% (ubiegły rok 8,2%), o zasadach dyplomowania 7,1% (ubiegły rok 8,2%), kart opisu przedmiotu – 3,6% (ubiegły rok 4,9%). Na uwagę zasługuje nadal stosunkowo duży odsetek wskazań na nieprawidłowe rozplanowanie przedmiotów na poszczególnych latach 10,7% (ubiegły rok 18,0% złych ocen), niedostateczne informacje o tygodniowym harmonogramie (planie) zajęć 32,1% (ubiegły rok 26,3% złych ocen), niedostateczne informacje o zmianach w organizacji zajęć 28,6% (ubiegły rok 26,2%). Występuje też ciągły niedostateczny poziom informowania o wymianach studenckich polskich i zagranicznych – 28,6% odpowiedzi trudno powiedzieć (ubiegły rok 42,6%).”*

oraz rekomendacje:

*„W efekcie UKJK nadal rekomenduje cele, do których należy dążyć w podnoszeniu jakości kształcenia: (...) ciągła weryfikacja i utrzymywanie wysokiego poziomu skuteczności informowania studentów o rozplanowaniu przedmiotów, tygodniowym planie zajęć, czy zmianach w organizacji zajęć – ten aspekt wymaga poprawy w jednostkach dydaktycznych”.*

Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia analizuje oceny dotyczące kierunków prowadzonych w Instytucie, w tym kierunku geografia. Po zakończeniu roku akademickiego analizowane są wyniki tej ankietyzacji, konstruowane wnioski i zalecenia, które IKdsJK przedstawia Radzie Instytutu. Na tej podstawie podejmowane są decyzje o konieczności wdrożenia zmian lub dalszego doskonalenia wskazanych obszarów. Informacje pozyskane z różnych źródeł służą do weryfikacji i doskonaleniu publikowania informacji, zarówno na poziomie Instytutu, jak też są zgłaszane do organów ogólnouczelnianych.

W ramach procesu zarządzania polityką informacyjną w UP w Słupsku, w 2025 r. na zlecenie Władz Uczelni została przeprowadzona Diagnoza marketingowa Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku przez Instytut Rozwoju Szkolnictwa Wyższego i Nauki. Jej wyniki, wnioski i rekomendacje zostały zaprezentowane Władzom Uczelni. W wyniku tego działania podjęto decyzję o przebudowie strony internetowej uczelni, i wszystkich jednostek organizacyjnych oraz Social Mediów pod kątem ich kompletności, przejrzystości, aktualności, dostępności, ujednolicenia wizerunku marki oraz uatrakcyjnienia. Proces doskonalenia stron internetowych Uczelni oraz jednostek organizacyjnych trwa nadal.

**Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                  |                                                                                                                                                                            |

## **10. Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów**

### **10.1. Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów, kompetencje i zakres odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za kierunek, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku**

Główne ramy, cele i działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku określone zostały w Polityce Jakości Kształcenia Akademii Pomorskiej w Słupsku uchwałą nr R.000.14.20 Senatu Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 26.02.2020, zaktualizowanej uchwałą nr R.000.110.20 Senatu Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 25.11.2020 (**zal\_1.1**). Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu zarządzania jakością kształcenia w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku zostały określone w dokumencie: Zasady organizacji i funkcjonowania Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku, przyjętym uchwałą nr R.000.63.19 Senatu Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 30 października 2019 r. oraz zmodyfikowanym uchwałą nr R.000.24.22 Senatu Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 25 maja 2022 r. (**zal\_10.1**). System tworzą powiązane ze sobą struktury, procesy, procedury, zasady i narzędzia służące projektowaniu, realizacji, ocenie i doskonaleniu procesu kształcenia. Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu na poziomie Uczelni sprawuje Rektor Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku, natomiast prace związane z projektowaniem, wdrażaniem, funkcjonowaniem i doskonaleniem koordynuje Prorektor ds. Kształcenia. W ramach Systemu funkcjonują komisje senackie, uczelniane, instytutowe, pełnomocnicy uczelniani oraz instytutowi koordynatorzy.

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem geografia na poziomie ogólnuczelnianym sprawowany jest przez Prorektora ds. kształcenia oraz podległe mu jednostki organizacyjne, tj. Biuro ds. Kształcenia oraz Sekcja ds. Wsparcia Pracowni i Laboratoriów. Do głównych kompetencjami Prorektora ds. Kształcenia należą: organizacja procesu dydaktycznego, nadzór nad wewnętrznymi systemami jakości kształcenia, nadzór nad procedurami konkursowymi na stanowiska badawcze, badawczo-dydaktyczne i dydaktyczne oraz realizacja ocen okresowych pracowników nauczycieli akademickich.

Na poziomie ogólnuczelnianym w zakresie ewaluacji i doskonalenia procesu kształcenia działa Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia (UKJK), której przewodniczącym jest Prorektor ds. Kształcenia. UKJK działa na podstawie regulaminu przyjętego zarządzeniem nr R.021.28.21 Rektora Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 19 lutego 2021 r. (**zal\_10.2**). Głównym celem działalności UKJK jest podejmowanie działań o charakterze koncepcyjnym i organizacyjnym, doradczym i

opiniotwórczym, kontrolnym oraz koordynacyjnym zmierzających do zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni. W ramach Komisji działają cztery zespoły merytoryczne: Zespół ds. Monitorowania Ewaluacji Programów Studiów i Efektów Uczenia się, Zespół ds. Monitorowania Ewaluacji Jakości Kształcenia, Zespół ds. Monitorowania Ewaluacji Studiów Podyplomowych oraz Zespół ds. Monitorowania Ewaluacji Praktyk Studentów. Aktualny skład UKJK, harmonogramy spotkań i treść podejmowanych uchwał są publikowane na stronie internetowej Uczelni (<https://www.upsl.edu.pl/ksztalcenie/system-zarzadzania-jakoscia-ksztalcenia/uczelniarna-komisja-ds-jakosci-ksztalcenia>). Harmonogramy spotkań, nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny Prorektor ds. W realizacji zadań związanych z koordynacją działań projakościowych Prorektora ds. Kształcenia wspiera Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia, odpowiedzialny za koordynowanie monitorowania procesu kształcenia, opracowywanie procedur i narzędzi doskonalenia jakości, przygotowywanie analiz i sprawozdań oraz wsparcie jednostek dydaktycznych w zakresie funkcjonowania systemu jakości kształcenia.

Bezpośredni merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nadzór nad kierunkiem geografia sprawuje Dyrektor Instytutu Geografii przy pomocy Zastępcy Dyrektora ds. Dydaktyki, zgodnie ze Statutem Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (§ 46) oraz Regulaminem organizacyjnym Instytutu Geografii (**zal\_10.3**). Dyrektor Instytutu nadzoruje całokształt działań związanych z kształceniem na kierunku geografia oraz doskonaleniem pracy dydaktycznej. Zastępca Dyrektora ds. Dydaktyki odpowiada za przygotowanie programów studiów, studiów podyplomowych i innych form działalności dydaktycznej w porozumieniu z Dyrektorem i Radą Instytutu, sprawuje nadzór nad układaniem planów zajęć na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych i podyplomowych oraz innych formach kształcenia prowadzonych przez Instytut, kontroluje realizację planów zajęć dydaktycznych, odpowiada za poprawność obciążenia dydaktycznego pracowników, przygotowanie sprawozdań z działalności dydaktycznej oraz jest dostępny do kontaktu ze studentami w zakresie organizacji zajęć. W Instytucie ciałem kolegialnym o charakterze opiniotwórczym i doradczym Dyrektora Instytutu jest Rada Instytutu Geografii, działająca na podstawie Regulaminu Rady Instytutu Geografii Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (**zal\_10.4**). Do zadań Rady w zakresie programów studiów i kształcenia na kierunku geografia należy m.in. opiniowanie programów studiów, zatwierdzanie regulaminów praktyk studenckich, tematów prac dyplomowych i ustalanie wymagań merytorycznego zakresu prac dyplomowych.

Zgodnie z zasadami ogólnouczelnianymi każda jednostka dydaktyczna prowadząca kształcenie określa wewnętrzne zasady zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Na poziomie Instytutu Geografii wdrożono już w 2013 r. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w Instytucie Geografii, które podlegały systematycznym aktualizacjom – ostatnia zmiana została zatwierdzona przez Radę Instytutu w dniu 1.07.2026 r. (**zal\_10.5**). Głównym celem przyjętego rozwiązania jest zapewnianie wysokiej jakości edukacji zgodnej z oczekiwaniami studentów, słuchaczy studiów podyplomowych, a także oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego, zgodnie ze Strategią rozwoju Instytutu. Wewnętrzny system zapewniania jakości określa zasady projektowania, monitorowania i ewaluację programów studiów, w tym programów dla kierunku geografia, zasady gwarantowania wysokiego poziomu organizacji procesu dydaktycznego, wdrażania polityki antyplagiatowej, zasady oceny i podnoszenia kompetencji merytorycznych i dydaktycznych nauczycieli akademickich, zasady dbałości o rozwój infrastruktury dydaktycznej, monitorowanie systemu informacji o kształceniu i jakości, a także monitorowanie i doskonalenie jakości kształcenia w Instytucie Geografii.

Zgodnie z założeniami wewnętrznego systemu jakości kształcenia w Instytucie Geografii, zadania związane z monitorowaniem i doskonaleniem jakości kształcenia realizuje Instytutowa Komisja ds.

Jakości Kształcenia (IKdsJK), powoływana przez Dyrektora Instytutu na dany rok akademicki. Skład Komisji na rok akademicki 2025/2026, obejmujący przedstawicieli pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych oraz przedstawiciela społeczności studenckiej, określa decyzja Dyrektora Instytutu (zal\_10.6). Komisja działa na podstawie regulaminu (zal\_10.7).

Do głównych zadań Komisji należy wdrażanie procedur opracowanych w ramach Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia UP w Słupsku, opiniowanie i monitorowanie programów studiów prowadzonych w Instytucie Geografii oraz wniosków o utworzenie nowych kierunków studiów, monitorowanie podnoszenia kompetencji kadry, analiza opinii studentów i pracowników o systemie nauczania, analiza wyników monitorowania losów absolwentów, współpraca z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy, a także oczekiwaniami ze strony studentów i rynku pracy, monitorowanie doskonalenia programów studiów, procesu dyplomowania i przeglądów infrastruktury.

Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia działa w cyklu rocznym, a przebieg jej prac dokumentowany jest w protokołach i notatkach z posiedzeń (zal\_10.8) oraz w rocznych sprawozdaniach z działalności (zal\_10.12). Skład Komisji ustala Dyrektor Instytutu i opiniuje Rada Instytutu. W pracach IKJK uczestniczą nauczyciele akademicki, osoby pełniące funkcje koordynatorów poszczególnych obszarów jakości kształcenia oraz przedstawiciele studentów kierunków prowadzonych w Instytucie, w tym kierunku geografia.

W roku akademickim 2023/2024 odbyły się trzy posiedzenia ogólne IKJK. W roku akademickim 2024/2025 Komisja odbyła cztery posiedzenia oraz jedno posiedzenie grupy roboczej, a część zadań realizowana była również w mniejszych zespołach. Dokumentacja prac Komisji potwierdza, że przedmiotem posiedzeń były m.in. wyniki ankietyzacji, programy studiów, regulaminy praktyk, zasady dyplomowania, jakość procesu dydaktycznego, umiędzynarodowienie oraz infrastruktura wykorzystywana w kształceniu. W ostatnich latach analiza wyników ankietyzacji, przeglądu jakości procesu dydaktycznego prowadziła m.in. wnioskowania o zmian w opisie kart przedmiotów, przeprowadzenia hospitacji zajęć, które otrzymały niską ocenę od studentów, zmian w zasadach dyplomowania. Propozycje podlegały dyskusji na posiedzeniach Rady Instytutu oraz zebraniach kierowników jednostek i zostały wdrożone w kolejnym etapie działań.

Komisja analizuje zgromadzone informacje, formułuje wnioski i rekomendacje, opiniuje projekty dokumentów oraz przekazuje je – zależnie od zakresu kompetencji – Dyrektorowi Instytutu, Radzie Instytutu albo właściwym jednostkom uczelnianym. Roczny raport oceny jakości kształcenia za rok akademicki 2023/2024 został przyjęty przez IKdsJK 26 lutego 2025 r. i przekazany Pełnomocnikowi Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Raport za rok akademicki 2024/2025 został przyjęty 11 marca 2026 r. Protokoły posiedzeń oraz roczne sprawozdania z działalności Komisji stanowią potwierdzenie funkcjonowania mechanizmu: analiza problemu – sformułowanie rekomendacji – podjęcie decyzji – przekazanie do realizacji – ponowna ocena w kolejnym cyklu monitorowania.

## **10.2. Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów**

Projektowanie programów studiów, zatwierdzanie oraz wprowadzanie zmian w programie studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o przyjętą Procedurę tworzenia i modyfikacji programu studiów oraz programu kształcenia szkoły doktorskiej (zal\_10.9). Określa ona schemat postępowania przy tworzeniu oraz modyfikacji programu studiów. Uczelnia określa też minimalne wymagania dotyczące konstrukcji programów studiów, tak żeby pozostawały zgodne z przepisami ustawy Prawo o

Szkolnictwie Wyższym i Nauce, a także dostosowane do możliwości i racjonalnego kształcenia w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku (zal\_10.10).

Przed przystąpieniem do formalnej ścieżki zatwierdzania programu studiów, zarówno przy projektowaniu nowych programów studiów, jak też w przypadku dokonywania zmian w programach studiów w proces zaangażowani są interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Projektowanie nowych programów oraz zmiany i doskonalenie programu studiów na kierunku geografia jest inicjowane na poziomie Instytutu Geografii zgodnie z Wewnętrznym Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia w IG (§ 5-7, zal\_10.5). Propozycje zmian mogą zgłaszać studenci i absolwenci (w procesie ankietyzacji, na spotkaniach z opiekunem roku, w trakcie realizacji zajęć prowadzącym zajęcia, bezpośrednio dyrekcji Instytutu), pracownicy Instytutu, prowadzący zajęcia na kierunku geografia oraz interesariusze zewnętrzni (w ramach działalności Rady Pracodawców, opinie opiekunów praktyk). Pod uwagę brane są również wyniki monitorowania losów absolwentów, założenia strategii rozwoju Uczelni i Instytutu, a także wyniki zewnętrznych ocen jakości kształcenia. Propozycje utworzenia nowego programu studiów lub zmian w programach prowadzonych w Instytucie, podlegają najpierw dyskusji w ramach Rady Instytutu. W przypadku zasadności utworzenia nowego programu lub przygotowania zmian w programie Dyrektor IG powołuje zespół właściwy do przygotowania stosownych programów. Przygotowane programy studiów są następnie zgłaszane do Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Zaakceptowane przez Komisję zmiany stanowią podstawę do ich wprowadzenia w programie studiów i podlegają dalszemu postępowaniu tj. zgodnego z Procedurą tworzenia i modyfikacji programu studiów oraz programu kształcenia szkoły doktorskiej (zal\_10.9).

Praktyczne stosowanie zasad projektowania i doskonalenia programów studiów potwierdzają sprawozdania z działalności IKdsJK. W roku akademickim 2023/2024 Komisja prowadziła prace nad koncepcją kształcenia na kierunku geografia, analizowała zmiany w programach studiów wynikające z wytycznych ogólnouczelnianych oraz omawiała zasady konstrukcji dokumentacji programów studiów i zmiany w regulaminach praktyk. Sformułowano również wnioski dotyczące stopniowania efektów uczenia się osiąganych podczas praktyk oraz wyznaczenia terminów wprowadzania korekt do programów studiów.

W roku akademickim 2024/2025 członkowie Komisji uczestniczyli w spotkaniu poświęconym zmianom zasad konstruowania dokumentacji programów studiów, a następnie zaopiniowali programy studiów dla kierunków prowadzonych w Instytucie Geografii, dostosowywane do nowych wytycznych obowiązujących w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku. Komisja opracowała również projekty Regulaminu IKdsJK, zasad dyplomowania oraz wytycznych dotyczących przygotowania prac dyplomowych. Projekty te zostały następnie przyjęte przez Radę Instytutu Geografii. Działania te potwierdzają udział IKdsJK zarówno w merytorycznym przeglądzie programów studiów, jak i w przygotowywaniu wewnętrznych rozwiązań służących zapewnianiu jakości kształcenia (zal\_10.8, zal\_10.12).

Programy studiów na kierunku geografia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym, obowiązujące od roku akademickiego 2025/2026, zostały ustalone uchwałą nr R.000.29.25 Senatu Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku z dnia 18 czerwca 2025 r. (zal\_10.11). Zmiany w tych programach, obowiązujące od roku akademickiego 2026/2027, wprowadzono uchwałą nr R.000.34.26 Senatu Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku z dnia 17 czerwca 2026 r. (zal\_2.1) Aktualne wersje programów są publicznie dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej: dla studiów pierwszego stopnia pod adresem <https://bip.upsl.edu.pl/arttykul/928/17228/2025-26-2027-28>, a dla studiów drugiego stopnia pod adresem <https://bip.upsl.edu.pl/arttykul/929/17229/2025-26-2026-27> oraz na stronie internetowej Instytutu Geografii.

Programy studiów dla kierunku geografia I i II stopnia o profilu praktycznym przyjęto w 2019 r. na mocy zmian ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz.U. 2018, poz. 1668 i poz. 1669). Od tego momentu programy te były modyfikowane w 2021 r., 2022 r., 2025 r. oraz w 2026 r. Najważniejsze wprowadzane zmiany dotyczyły m.in.:

2021 – dostosowania programu do uwag PKA dotyczącej dostosowania efektów uczenia się do profilu praktycznego i specyfiki kierunku, doszczegółowienia celów, treści i efektów uczenia dla praktyk zawodowych na poszczególnych ścieżkach kształcenia, usunięcie na SPS ścieżki kształcenia Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym 50+; SPS i SDS – dostosowanie do zmiany standardu kształcenia nauczycieli;

2022 - SPS - likwidacja ścieżki kształcenia Gospodarka i polityka samorządowa na SPS, uruchomienie na SPS ścieżki Agronomia; SDS – likwidacja ścieżki Gospodarka i polityka samorządowa;

2025 – SPS - likwidacja ścieżki kształcenia Agronomia (z uwagi na brak zainteresowania), dostosowanie programu do ogólnouczelnianych zasad konstrukcji programów studiów, wynikających z racjonalizacji kształcenia na Uczelni; SPS i SDS - zmiana przyporządkowania do dyscyplin naukowych (zwiększenie udziału geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej);

2026 – SPS i SDS dostosowanie do zasad konstrukcji programów studiów, w tym wprowadzenie wykładów ogólnouczelnianych (jako przedmiotów do wyboru z nauk społecznych lub humanistycznych), zmiana sekwencji przedmiotów (SPS - przeniesienie lektoratu języka obcego z sem.1-4 na sem. 2-5 z powodu wysokiego poziomu rezygnacji studentów w I semestrze studiów).

### **10.3. Sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu studiów na ocenianym kierunku oraz źródeł informacji wykorzystywanych w tych procesach**

Program studiów dla kierunku geografia I i II stopnia podlega bieżącemu procesowi monitorowania i okresowym przeglądom. Nad procesem tym czuwa Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (IKdsJK), która prowadzi bieżący monitoring programu studiów oraz dokonuje jego przeglądu zgodności z obowiązującymi w Uczelni i Instytucie procedurami.

Zgodnie z przyjętym w Instytucie Geografii Wewnętrzny Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia (**§ 6, zał\_10.5**) oraz Zasadami weryfikacji i ewaluacji programów studiów prowadzonych w Instytucie Geografii Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku (**zał\_10.16**) IKdsJK pracuje bieżąco w ciągu roku akademickiego (**zał\_10.8**) oraz dokonuje corocznie przeglądu programów studiów na kierunku geografia (SPS i SDS) pod względem m.in.: zgodności programu z obowiązującymi przepisami prawa i standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela; zgodności efektów uczenia się i uzyskiwanych kwalifikacji z potrzebami rynku pracy; wyników osiągania efektów uczenia się; jakości dyplomowania; obsadę zajęć; informacje od studentów, absolwentów i pracodawców.

Do analizy i oceny programu studiów na kierunku IKdsJK wykorzystuje następujące źródła informacji:

- karty kompetencji osób prowadzących zajęcia oraz przydziały zajęć;
- wyniki ankietyzacji studentów i absolwentów kierunku geografia;
- wyniki ankietyzacji prowadzących zajęcia na kierunku geografia, w tym złożone wnioski o zmianę w programie studiów;
- opinie pracodawców i opiekunów praktyk zawodowych;
- wyniki kształcenia, w tym: terminowość ukończenia studiów, zaliczania przedmiotów, oceny uzyskiwane w toku studiów i na zakończenie;

- oceny poprawności stosowanych metod kształcenia i weryfikacji efektów uczenia się;
- ocena przydatności infrastruktury do realizacji programu studiów;
- wyniki oraz roczne zbiorcze zestawienia hospitacji zajęć dydaktycznych, egzaminów i zaliczeń oraz praktyk i staży zawodowych.

IKdsJK wskazuje obszary konieczne do zmiany oraz rekomenduje ich wdrożenie Radzie Instytutu oraz Dyrektorowi Instytutu (więcej w punkcie 10.1).

Roczne sprawozdania z działalności IKJK umożliwiają ocenę nie tylko zakresu prowadzonego monitorowania, lecz także sposobu wykorzystywania jego wyników (**zał\_10.12**). W roku akademickim 2023/2024 przedmiotem analizy były m.in. program i koncepcja kształcenia na kierunku geografia, regulaminy praktyk, organizacja hospitacji praktyk zawodowych, umiędzynarodowienie oraz potrzeby infrastrukturalne. W wyniku tych prac sformułowano wnioski dotyczące zmian w regulaminach praktyk, terminów korekt programów studiów, rozwoju współpracy międzynarodowej i doposażenia bazy dydaktycznej. Do działań zrealizowanych należało m.in. przygotowanie i oddanie do użytkowania pracowni dydaktycznych w salach 21, 23 i 25 oraz przeprowadzenie spotkań z przedstawicielami uczelni zagranicznych.

W roku akademickim 2024/2025 IKdsJK zajmowała się w szczególności dostosowaniem programów studiów do nowych wytycznych uczelnianych, doskonaleniem procesu dyplomowania oraz analizą wyników ankietyzacji. Opracowano i przyjęto Regulamin IKdsJK, zasady dyplomowania oraz wytyczne dotyczące przygotowania prac dyplomowych, a Komisja zaopiniowała programy studiów prowadzonych w Instytucie.

Za obszar wymagający dalszego doskonalenia uznano niski poziom udziału studentów w ankietyzacji. Przedstawiciele studentów wskazywali na obawy dotyczące anonimowości ankiet oraz trudności w odnalezieniu formularzy. W odpowiedzi Komisja zaleciła poprawę dostępności ankiet, systematyczne informowanie studentów o ich anonimowości i znaczeniu dla doskonalenia kształcenia, kontynuowanie regularnych spotkań opiekunów lat ze studentami oraz organizowanie spotkań informacyjnych dla studentów pierwszych roczników. Realizacja tych działań i zmiana poziomu zwrotności ankiet powinny podlegać ponownej ocenie w kolejnych raportach rocznych.

Według Instytutowej Komisji Jakości Kształcenia obszarem wymagającym dalszych działań pozostaje frekwencja w ankietyzacji studenckiej. W roku akademickim 2024/2025 średni wskaźnik zwrotu ankiet wyniósł 26%, a w semestrze letnim obniżył się do 18,1%. Studenci wskazywali przede wszystkim na obawy dotyczące anonimowości oraz trudności w odnalezieniu formularzy ankietowych na stronie Uczelni. Pomimo działań informacyjnych, przypomnienia o anonimowym charakterze badań i dostępności ankiet w systemie eHMS, problem ten nadal wymaga systematycznej pracy. Kontynuowane są regularne spotkania opiekunów lat ze studentami oraz działania ułatwiające dostęp do formularzy, których celem jest zwiększenie udziału studentów w ocenie procesu kształcenia. Podjęte na podstawie ankietyzacji działania wykazały skuteczność modyfikacji kart przedmiotów. W roku 2024/2025 aktualizacja dotyczyła zajęć z *Finansowania ochrony środowiska* oraz *Kształtowania i ochrona środowiska*, *Polityki ekologicznej* (SPS), *Zarządzanie ochroną środowiska* (SDS). Studenci kierunków o profilu praktycznym zgłaszali natomiast potrzebę ograniczenia liczby godzin praktyk zawodowych, co stanowi przesłankę do dalszej analizy organizacji praktyk.

Elementem wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia są hospitacje realizowane na podstawie Procedury organizacji i realizacji hospitacji w Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku, opisanej w Kryterium 4 (**zał\_4.10**). System obejmuje hospitacje oceniające jakość pracy nauczycieli akademickich oraz hospitacje służące ocenie jakości procesu dydaktycznego, w tym zajęć

dydaktycznych, egzaminów i zaliczeń oraz praktyk i staży zawodowych. W latach akademickich 2023/2024–2025/2026 w Instytucie Geografii przeprowadzono łącznie 49 hospitacji: 4 hospitacje systemowe, 9 hospitacji zajęć dydaktycznych, 2 hospitacje egzaminów lub zaliczeń oraz 34 hospitacje praktyk lub staży zawodowych. Nie przeprowadzono hospitacji interwencyjnych. Wszystkie przeprowadzone hospitacje zakończyły się oceną pozytywną; nie odnotowano ocen negatywnych (zal\_10.14).

W roku akademickim 2023/2024 przeprowadzono 2 hospitacje systemowe i 11 hospitacji praktyk lub staży zawodowych. Zmiany organizacyjne zachodzące w Instytucie utrudniały wówczas realizację pełnego harmonogramu hospitacji, dlatego zalecono zwiększenie liczby hospitacji zajęć dydaktycznych oraz egzaminów i zaliczeń. W roku 2024/2025 przeprowadzono 2 hospitacje systemowe, 3 hospitacje zajęć dydaktycznych i 8 hospitacji praktyk lub staży. Sformułowane zalecenia dotyczyły zwiększenia udziału elementów problemowych, dyskusyjnych i praktycznych oraz poprawy gospodarowania czasem zajęć.

W roku akademickim 2025/2026 przeprowadzono 6 hospitacji zajęć dydaktycznych, 2 hospitacje egzaminów lub zaliczeń oraz 15 hospitacji praktyk lub staży zawodowych. Stwierdzono prawidłowe przygotowanie merytoryczne prowadzących, właściwą organizację zajęć, prawidłowy przebieg egzaminów i zaliczeń, stosowanie różnorodnych metod dydaktycznych oraz właściwy kontakt nauczycieli ze studentami. Jako obszary wymagające dalszego doskonalenia wskazano zwiększanie aktywności studentów, różnicowanie metod dydaktycznych i optymalizację wykorzystania czasu zajęć. Zalecono ponadto objęcie hospitacjami większej liczby osób prowadzących zajęcia na kierunku, lecz zatrudnionych poza Instytutem Geografii, oraz dalsze rozwijanie kompetencji dydaktycznych nauczycieli poprzez szkolenia i warsztaty.

Wzrost liczby hospitacji zajęć dydaktycznych oraz egzaminów i zaliczeń z 0 w roku 2023/2024 do 3 w roku 2024/2025 i 8 w roku 2025/2026 wskazuje na realizację zalecenia sformułowanego po pierwszym analizowanym roku. Wnioski z roku 2025/2026 wskazują jednocześnie, że doskonalenie metod aktywizujących i organizacji czasu zajęć powinno być kontynuowane i podlegać ponownej ocenie w kolejnym cyklu monitorowania.

#### **10.4. Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku, z uwzględnieniem poszczególnych etapów kształcenia, jego zakończenia oraz przydatności efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji, jak też wykorzystania wyników tej oceny w doskonaleniu programu studiów**

Monitorowanie jakości kształcenia obejmuje ocenę stopnia osiągania zakładanych efektów uczenia się na wszystkich etapach kształcenia: w ramach poszczególnych zajęć, praktyk zawodowych, prac i egzaminów dyplomowych oraz na zakończenie studiów. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowane są działania doskonalące dotyczące treści, metod kształcenia, sposobów weryfikacji albo programu studiów. Ocena opiera się na dokumentacji przebiegu studiów, wynikach zaliczeń i egzaminów, pracach kontrolnych i projektowych, dokumentacji praktyk, pracach dyplomowych, recenzjach oraz egzaminach dyplomowych. Po każdym semestrze nauczyciele akademicy przygotowują teczki przedmiotów zgodnie z Zasadami dokumentowania prac okresowych, końcowych, zaliczeń i egzaminów w Instytucie Geografii (zal\_3.5). Teczki zawierają kartę przedmiotu, dokumentację przewidzianych form weryfikacji, kryteria oceniania oraz informację, które efekty są weryfikowane przez daną pracę. Wybrane prace i dokumentację analizuje Podkomisja ds. Oceny i Weryfikacji Efektów Uczenia się, działająca na podstawie odrębnego regulaminu (zal\_3.6). Wyniki

analiz są ujmowane w protokołach, przekazywane prowadzącym i wykorzystywane przez IKdsJK w ocenie programu. Metody weryfikacji dla poszczególnych zajęć są określone w kartach zatwierdzonych wraz z programem studiów, a ich dobór jest dostosowany do rodzaju zajęć, poziomu studiów oraz zakładanych efektów uczenia się.

#### **10.5. Zakres, formy udziału i wpływu interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów**

Istotnym elementem systemu zapewniania jakości kształcenia jest proces ankietyzacji. Na podstawie zarządzenia Rektora nr R.021.7.22 wdrożono Zintegrowany system monitorowania i ewaluacji jakości kształcenia w UP w Słupsku – ankietyzacja (uaktualniony zarządzeniem Rektora nr R..021.04.24), obejmujący badania prowadzone wśród studentów, absolwentów, nauczycieli akademickich, doktorantów oraz innych osób uczestniczących w procesie kształcenia, w tym opiekunów praktyk i pracodawców oraz hospitacji zajęć, praktyk zawodowych, zaliczeń i egzaminów (zal\_10.15). Badania służą ocenie zajęć dydaktycznych, pracy nauczycieli akademickich, obsługi administracyjnej, osiągania efektów uczenia się, praktyk zawodowych i procesu dyplomowania oraz identyfikacji potrzeb zmian w programach studiów. Badania prowadzone są z zachowaniem anonimowości, dobrowolności i zasad osobowych. W okresowej ocenie programu wykorzystuje się wyniki odnoszące się bezpośrednio do kierunku geografia, z podaniem liczby uprawnionych, liczby respondentów i poziomu zwrotności. Wyniki o niskiej liczebności interpretuje się ostrożnie i zestawia z innymi źródłami danych (zal\_10.17).

Dla studiów pierwszego stopnia na kierunku geografia w roku akademickim 2023/2024 wypełniono jedynie 2 formularze KEP-S, co odpowiadało wskaźnikowi zwrotu 2,27%. Tak niska liczba formularzy nie pozwalała na formułowanie miarodajnych wniosków dotyczących jakości programu na podstawie opinii studentów. Znacznie większy udział odnotowano po stronie nauczycieli akademickich: wypełniono 28 formularzy KEP-N, przy wskaźniku zwrotu 77,8%. Zaangażowanie studentów w realizację zajęć nauczyciele ocenili średnio na 4,5 w skali 2,0–5,0. W wyniku ankietyzacji zgłoszono potrzebę aktualizacji literatury obowiązkowej w karcie przedmiotu „Podstawy prawne ochrony środowiska”. Raport Instytutu potwierdza wprowadzenie tej zmiany.

W roku akademickim 2024/2025 wypełniono 27 formularzy KEP-S, a wskaźnik zwrotu wzrósł do 10,47%, tj. o 8,20 punktu procentowego w stosunku do poprzedniego roku. Studenci wysoko ocenili stopień osiągania efektów uczenia się: w zakresie wiedzy średnia wyniosła 4,93, umiejętności – 4,86, a kompetencji społecznych – 4,71. W żadnym z wypełnionych formularzy nie wskazano konieczności zmiany karty przedmiotu. Wyniki te należy jednak interpretować ostrożnie ze względu na nadal ograniczony poziom zwrotności. W tym samym roku wypełniono 21 formularzy KEP-N dotyczących geografii SPS, co odpowiadało wskaźnikowi zwrotu 32,8%. Nauczyciele ocenili zaangażowanie studentów średnio na 4,68. Zgłoszone przez nich wnioski doprowadziły do aktualizacji kart trzech przedmiotów: „Finansowanie ochrony środowiska”, „Kształtowanie i ochrona środowiska” oraz „Polityka ekologiczna”. Zmiany obejmowały aktualizację treści i literatury, modyfikację przedmiotowych efektów uczenia się oraz dostosowanie metod sprawdzania i oceniania efektów, m.in. przez wprowadzenie egzaminu pisemnego, sprawozdań, projektu i oceny aktywności studentów.

Analiza wyników SPS pokazuje zatem wzrost udziału studentów w ankietyzacji, chociaż poziom zwrotności nadal nie pozwala traktować ankiet KEP-S jako samodzielnej podstawy podejmowania

decyzji. Udokumentowany wpływ na program miały przede wszystkim wnioski nauczycieli akademickich, które zostały przełożone na konkretne modyfikacje kart przedmiotów.

Na studiach drugiego stopnia w roku akademickim 2023/2024 wypełniono 71 formularzy KEP-S, uzyskując wskaźnik zwrotu 20,76%. W semestrze zimowym studenci ocenili stopień osiągnięcia efektów w zakresie wiedzy na 4,57, umiejętności na 4,51, a kompetencji społecznych na 4,52. W semestrze letnim oceny we wszystkich trzech kategoriach wyniosły 3,90. Różnica między semestrami stanowiła sygnał wymagający analizy na poziomie poszczególnych przedmiotów. Potrzebę zmian w kartach przedmiotów wskazano w 12 spośród 71 formularzy, tj. w 16,9% odpowiedzi. W ankietyzacji KEP-N dotyczącej geografii SDS wypełniono w tym okresie 30 formularzy, przy wskaźniku zwrotu 56,6%. Zaangażowanie studentów nauczyciele ocenili średnio na 4,6. Zgłoszone uwagi dotyczyły m.in. przedmiotów „Badania atmosfery”, „Rozwój zrównoważony” oraz „Europejska polityka rolna w zakresie ochrony środowiska”. Raport Instytutu potwierdza wdrożenie zmian w karcie przedmiotu „Rozwój zrównoważony”. Obejmowały one aktualizację treści o Agendę 2030, pakiet „Fit for 55”, koncepcję smart city, gospodarkę obiegu zamkniętego i problematykę greenwashingu, a także zmianę form weryfikacji efektów uczenia się.

W roku akademickim 2024/2025 wypełniono 121 formularzy KEP-S dotyczących geografii SDS, a wskaźnik zwrotu wzrósł do 31,35%, tj. o 10,59 punktu procentowego. W semestrze zimowym oceny osiągnięcia efektów wyniosły: wiedza – 4,73, umiejętności – 4,71, kompetencje społeczne – 4,71; w semestrze letnim odpowiednio: 4,59, 4,57 i 4,61. Potrzebę zmiany karty przedmiotu wskazano jedynie w 3 spośród 121 formularzy, tj. w 2,48% odpowiedzi. Jednocześnie wypełniono 12 formularzy KEP-N, co odpowiadało wskaźnikowi zwrotu 12,5%. Zaangażowanie studentów nauczyciele ocenili średnio na 4,42. Na podstawie zgłoszonego wniosku zaktualizowano kartę przedmiotu „Zarządzanie ochroną środowiska”, wprowadzając aktualne treści i literaturę oraz zmieniając sposób zaliczenia na sprawozdanie, prezentację multimedialną i ocenę aktywności.

Wyniki SDS wskazują na systematyczny wzrost udziału studentów w ankietyzacji oraz wysoką ocenę osiągania efektów uczenia się. Jednocześnie wyraźny spadek zwrotności KEP-N wymaga podjęcia działań zwiększających udział nauczycieli w kolejnych edycjach badania. Wnioski z ankietyzacji nauczycieli znalazły odzwierciedlenie w konkretnych zmianach treści i metod weryfikacji efektów, co potwierdza rzeczywisty wpływ interesariuszy wewnętrznych na realizację i doskonalenie programu.

Elementem okresowej oceny programu jest także coroczna analiza progresji i niepowodzeń studentów, terminowości ukończenia studiów, praktyk zawodowych, procesu dyplomowania i jakości prac dyplomowych. Analiza uwzględnia aspekty formalne i merytoryczne, rozkład ocen, zgodność tematów prac z kierunkiem i profilem praktycznym, wyniki recenzji, raporty JSA oraz osiąganie efektów w egzaminie dyplomowym. Przydatność efektów uczenia się na rynku pracy i w dalszym kształceniu jest oceniana na podstawie monitorowania losów absolwentów, informacji o kontynuowaniu kształcenia oraz opinii absolwentów i pracodawców. Wyniki tych analiz są przedstawiane oddzielnie dla studiów pierwszego i drugiego stopnia i stanowią podstawę decyzji dotyczących doskonalenia programu.

Interesariusze wewnętrzni uczestniczą w monitorowaniu i doskonaleniu programu poprzez pracę w komisjach i zespołach, udział przedstawiciela studentów w IKdsJK i organach Uczelni, ankiety, spotkania z władzami Instytutu oraz zgłaszanie wniosków do programów. Studenci są ważną częścią systemu monitorowania i doskonalenia systemu jakości kształcenia. Uczestniczą oni w tym poprzez swoich przedstawicieli w IKdsJK. W składzie Komisji w latach 2023/2024 i 2024/2025 znajdował się przedstawiciel studentów kierunku geografia. Udział studentów nie ograniczał się do formalnego członkostwa. Podczas analizy wyników ankietyzacji przedstawiciele studentów wskazali m.in. na obawy

dotyczące anonimowości badań oraz trudności w odnalezieniu formularzy. Uwagi te zostały uwzględnione w rekomendacjach Komisji dotyczących poprawy dostępności ankiet, prowadzenia działań informacyjnych i zwiększania udziału studentów w ocenie zajęć oraz praktyk zawodowych (zal\_10.8, zal\_10.12).

Interesariusze zewnętrzni uczestniczą w tym procesie poprzez Radę Pracodawców, konsultacje programu oraz bieżącą współpracę z instytucjami przyjmującymi studentów na praktyki.

#### **10.6. Sposoby wykorzystania wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku**

Jakość kształcenia na kierunku geografia podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Poprzednia ocena programowa studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym obejmowała wizytację w dniach 22-23 kwietnia 2021 r. W raporcie zespołu oceniającego kryterium 10 uznano za spełnione częściowo i sformułowano zalecenie doskonalenia funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie okresowej oceny programu studiów. W związku z przeprowadzoną wizytacją zweryfikowano niedociągnięcia i zmodyfikowano program studiów dla kierunku geografia I i II stopnia, w tym szczególnie uwzględniono zmianę efektów uczenia się na specyficzne dla kierunku geografia o profilu praktycznym oraz doszczegółowienie i dostosowanie do specyfiki celów, treści oraz efektów uczenia się dla praktyk dla poszczególnych ścieżek kształcenia, co w efekcie oznaczało spełnienie kryterium 10 i pozytywną ocenę PKA.

**Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę - Uchwała nr 727/2021 z dnia 22.07.2021**

| Lp. | Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA | Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | <b>nie dotyczy</b>                                                                   |                                                                                                                                                                            |

## Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

|                     | POZYTYWNE                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | NEGATYWNE                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Czynniki wewnętrzne | <p><b>Mocne strony</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Praktyczny profil studiów realizowany poprzez zajęcia terenowe, laboratoryjne i projektowe, praktyki zawodowe oraz rozwiązywanie rzeczywistych problemów środowiskowych i przestrzennych.</li> <li>2. Interdyscyplinarne programy studiów łączące nauki o Ziemi i środowisku z geografią społeczno-ekonomiczną i gospodarką przestrzenną oraz rozwijający kompetencje w zakresie GIS, teledetekcji i analizy danych przestrzennych.</li> <li>3. Doświadczona i interdyscyplinarna kadra łącząca dorobek naukowy z doświadczeniem zawodowym i eksperckim oraz systematycznie doskonaląca kompetencje dydaktyczne i cyfrowe.</li> <li>4. Specjalistyczna infrastruktura dydaktyczna, terenowa i laboratoryjna oraz dostęp do oprogramowania wykorzystywanego w analizach przestrzennych, środowiskowych i geoinformacyjnych, podlegające systematycznej modernizacji.</li> <li>5. Rozwinięta współpraca z pracodawcami, administracją publiczną i instytucjami regionalnymi, wykorzystywana w organizacji praktyk, wizyt studyjnych, zajęć terenowych, projektów aplikacyjnych oraz doskonaleniu programu studiów.</li> </ol> | <p><b>Słabe strony</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Niewielka liczebność roczników ograniczająca możliwość uruchamiania wszystkich oferowanych ścieżek kształcenia oraz rzeczywisty zakres wyboru zajęć przez studentów.</li> <li>2. Wysoki poziom rezygnacji studentów w pierwszym semestrze studiów pierwszego stopnia, wymagający pogłębionej diagnozy przyczyn i dalszego doskonalenia działań adaptacyjnych oraz wspierających.</li> <li>3. Brak uruchamiania ścieżki nauczycielskiej od ponad 10 lat, ograniczający możliwość praktycznej oceny realizacji programu przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.</li> <li>4. Niska wyjazdowa mobilność studentów oraz ograniczona liczba zajęć prowadzonych w języku angielskim, szczególnie na studiach drugiego stopnia.</li> <li>5. Niska zwrotność ankiet studenckich i absolwenckich oraz ograniczona dostępność danych o losach absolwentów kierunku geografia, utrudniające pełną ocenę skuteczności programu studiów.</li> </ol> |
| Czynniki zewnętrzne | <p><b>Szanse</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rosnące zapotrzebowanie rynku pracy na specjalistów posiadających kompetencje z zakresu geoinformacji, GIS, analiz przestrzennych, ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.</li> <li>1. Dynamiczny rozwój GIS, teledetekcji, sztucznej inteligencji, modelowania przestrzennego oraz dostępności cyfrowych i otwartych danych</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p><b>Zagrożenia</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Postępujący niż demograficzny oraz depopulacja regionu ograniczające liczbę potencjalnych kandydatów na studia.</li> <li>2. Rosnąca konkurencja ze strony dużych ośrodków akademickich oraz kierunków o bardziej wyspecjalizowanych i jednoznacznie zawodowych nazwach, konkurujących z tradycyjnie postrzeganą geografią.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>przestrzennych, umożliwiające dalsze unowocześnianie programu studiów.</p> <p>2. Możliwość pozyskiwania środków krajowych i europejskich na transformację cyfrową i ekologiczną, rozwój infrastruktury dydaktycznej, mobilność oraz umiędzynarodowienie kształcenia.</p> <p>3. Potencjał przyrodniczy i społeczno-gospodarczy Pomorza umożliwiające rozwijanie zajęć terenowych, projektów aplikacyjnych oraz współpracy z administracją, przedsiębiorstwami, szkołami i instytucjami ochrony środowiska.</p> <p>4. Rozwój współpracy z uczelniami zagranicznymi i zainteresowanie studentów zagranicznych kształceniem w Instytucie, stwarzające możliwości zwiększenia mobilności, oferty zajęć w językach obcych i wspólnych programów kształcenia.</p> | <p>3. Szybkie tempo zmian technologicznych powodujące ryzyko dezaktualizacji treści programowych, oprogramowania i wyposażenia wykorzystywanego w kształceniu praktycznym.</p> <p>4. Rosnące koszty zakupu i odnawiania licencji specjalistycznego oprogramowania oraz utrzymania aparatury terenowej i laboratoryjnej przy ograniczonym finansowaniu szkolnictwa wyższego.</p> <p>5. Niestabilność geopolityczna i zmieniające się warunki prawne dotyczące mobilności międzynarodowej, mogące ograniczać rekrutację studentów zagranicznych oraz współpracę z partnerami z Europy Wschodniej.</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

(Pieczęć uczelni)

**DYREKTOR**  
Instytutu Geografii  
Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku  
*S. Jazewicz*  
.....  
**dr hab. Iwona Jazewicz, prof. UP**

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

**REKTOR**

*Z. Osadowski*  
.....  
**dr hab. inż. Zbigniew Osadowski, prof. UP**

(podpis Rektora)

*Słupsk*....., dnia *01.10.2026*

(miejscowość)

